

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών

**Εγκληματολογικές και Ποινικές Προσεγγίσεις της
διαφθοράς το οικονομικού και του οργανωμένου
εγκλήματος**

Διπλωματική Εργασία

«Οι δημόσιες συμβάσεις σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης και οι
θεσμικές δικλίδες για τον αποτελεσματικό έλεγχό τους σε εθνικό
και ευρωπαϊκό επίπεδο»

Βασιλική Χουλιάρα

Επιβλέπων καθηγητής: Παναγιώτης Σπανός

Αθήνα, Ιούνιος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Οι δημόσιες συμβάσεις σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης και οι
θεσμικές δικλίδες για τον αποτελεσματικό έλεγχο τους σε εθνικό
και ευρωπαϊκό επίπεδο

Βασιλική Χουλιάρα

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Παναγιώτης Σπανός

Παναγιώτα Μιχελή

Αθήνα, Ιούνιος 2024

Ευχαριστίες, Αφιέρωση

Θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Σπανό Παναγιώτη για την πολύτιμη βοήθειά του, στην συν-επιβλέπουσα κα. Μιχελή Παναγιώτα, όπως και όλους του Καθηγητές του ΜΠΣ «Εγκληματολογικές και Ποινικές προσεγγίσεις της διαφθοράς του οικονομικού και του οργανωμένου εγκλήματος» με μια ιδιαίτερη αναφορά στους κ. Κουλούρη, κα. Διονυσοπούλου και κα. Σταμούλη. Επίσης, τον καθηγητή Εγκληματολόγο κ. Χρήστο Τσουραμάνη που χρόνια πριν έβαλε στην ζωή μου το μικρόβιο της Εγκληματολογίας. Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τις φίλες μου Μαρία, Αγάθη, Αφροδίτη και τον προϊστάμενό μου Ηλία.

Αφιερώνω την παρούσα εργασία στην οικογένειά μου, τον σύζυγό μου Κωνσταντίνο, τον γιο μου Άγγελο και ιδιαίτερα στην κόρη μου Ναταλία που στάθηκαν δίπλα μου από την αρχή μέχρι το τέλος αυτού του ταξιδιού. Ένα ταξίδι που δεν θα γινόταν πραγματικότητα χωρίς την προτροπή της μητέρας μου Ευτυχίας και της αδελφής μου Λίτσας που η ζωή τα έφερε να με βλέπουν πια από ψηλά και να με καμαρώνουν. Τέλος, στον αείμνηστο πατέρα μου για τις αρχές που μου δίδαξε.

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία επικεντρώνεται στις δημόσιες συμβάσεις σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης και στις θεσμικές δικλίδες για τον αποτελεσματικό έλεγχό τους σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο Ε.Ε. Στα πρώτα κεφάλαια περιγράφονται τα είδη, οι διαδικασίες και οι αρχές που πλαισιώνουν τις δημόσιες συμβάσεις, ενώ επικεντρώνεται στις δημόσιες συμβάσεις σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης, διακρίνοντας τα στοιχεία που συνθέτουν την ευρωπαϊκή και την ελληνική συνταγματική και νομοθετική αποτύπωση αυτής. Αναλύονται οι θεσμικές δικλίδες ήτοι ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος, η Ε.Α.Δ. και το ΕΣΟΕΛ, το Ελεγκτικό Συνέδριο, η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ, ο Ευρωπαϊκός Εισαγγελέας, ο OLAF και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Αναπτύσσονται οι διαδικασίες που χρησιμοποιήθηκαν στις δημόσιες συμβάσεις την περίοδο CoVid-19 σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ γίνεται σύνδεση μεταξύ έκτακτης ανάγκης και διαφθοράς, δίνοντας συγκεκριμένα παραδείγματα σε παγκόσμιο επίπεδο. Παράλληλα, αναλύονται στοιχεία του OLAF, της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ για το έτος 2021 και δεδομένα από μελέτη περίπτωσης για την διαφθορά στον τομέα υγείας της Ελλάδας.

Μέσω βιβλιογραφικής έρευνας και ερωτηματολογίου, αντλούνται συμπεράσματα οδηγώντας σε προτάσεις για τα σημεία που χρίζουν βελτίωση. Τα στοιχεία που προέκυψαν αφορούν σε νομοθετικές πρωτοβουλίες βελτίωσης των κανόνων και των διαδικασιών σύναψης των δημοσίων συμβάσεων έκτακτης ανάγκης. Μέσα από αυτά αναδεικνύεται η ανάγκη καλύτερου συντονισμού στο εσωτερικό του φορέα και δημιουργίας εξειδικευμένων καταλόγων. Επιπρόσθετα, υπογραμμίζεται η περαιτέρω ενίσχυση των ανοιχτών δεδομένων προσφέροντας λεπτομερειακά στοιχεία, υψηλής ποιότητας και επαρκούς εμβέλειας, ενισχύοντας έτσι την διαφάνεια και την ικανότητα εποπτείας από τους πολίτες. Συγχρόνως, τονίζεται η ανάγκη ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων με περαιτέρω στελέχωση στις κρίσιμες καταστάσεις. Αντλούνται ακόμη προτάσεις θεσμικής ενίσχυσης μέσω του παραδείγματος επιτυχούς στρατηγικής της Κολομβίας, ενώ προτείνεται η δημιουργία υπηρεσιών ελέγχου οι οποίες αποτελούν δικλίδες ασφαλείας, για την πρόληψη της διαφθοράς κατά τις έκτακτες συνθήκες και δύναται να συμβάλουν στην διασφάλιση της διαφάνειας και της αξιοπιστίας στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων όταν πρέπει να ακολουθήσουν κατεπείγουσες διαδικασίες.

Λέξεις – Κλειδιά

Δημόσιες συμβάσεις, έκτακτη ανάγκη, CoVid-19, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, διαφθορά, θεσμικές δικλίδες, ερωτηματολόγιο, ενίσχυση ανθρώπινου δυναμικού, ανοιχτά δεδομένα.

Abstract

This MSc Thesis focuses on public procurements in emergency situations and institutional safety boundaries for their effective control on a national and European level. The first chapters describe the types, procedures and principles that frame public procurement, while focusing on public procurement in emergency conditions, distinguishing the elements that compose its European and Greek constitutional and legislative imprint. The institutional safeguards are analyzed, i.e. the Economic Crime Prosecutor, the E.A.D. and ESOEL, the Court of Auditors, E.A.DIS.SY, the European Prosecutor, OLAF and the European Court of Auditors. The procedures used in public procurement during the CoVid-19 period on a national and European level are elaborated whereas a connection is made between emergency situations and corruption by giving specific examples on a global level. Simultaneously, data from OLAF, E.A.DIS.SY for the year 2021 are analyzed as well as data from a case study on corruption in the health sector of Greece.

Conclusions leading to suggestions for the points that need improvement are collected based on literature research and questionnaire completion. The data drawn concerns legislative initiatives in order to improve the rules and procedures which can lead to the signing of public emergency procurements. Through them, the need for better coordination within the organization and the creation of specialized lists is highlighted. In addition, the further enhancement of open data is underlined, offering high-quality detailed information of sufficient range, thus enhancing transparency and citizens' ability to have access to that information. Simultaneously, the need to strengthen human resources in the field of public procurement with further staffing during critical situations is stressed. Proposals for institutional strengthening are also being drawn up through the example of a successful Colombian strategy, whereas, it is suggested that control services be created which constitute safety boundaries to prevent corruption during emergencies and can contribute to ensuring transparency and credibility in the public procurement sector when emergency procedures need to be followed.

Keywords

Public procurements, emergency, CoVid-19, European Union, Greece, corruption, institutional boundaries, questionnaire, human resource development, open information.

Περιεχόμενα

Περίληψη	v
Abstract	vii
Περιεχόμενα	viii
Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων	x
Κατάλογος Πινάκων	xi
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	xii
Εισαγωγή.....	1
1 Δημόσιες Συμβάσεις, τα είδη δημοσίων συμβάσεων και οι αρχές που τις διέπουν	3
1.1 Εννοιολογική αποτύπωση δημόσιας σύμβασης.....	3
1.2 Τα είδη και οι διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων	4
1.3 Οι αρχές που στηρίζονται οι δημόσιες συμβάσεις.....	7
1.3.1 Η αρχή της διαφάνειας	8
1.3.2 Η αρχή της αναλογικότητας.....	8
1.3.3 Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης ή της ισοδυναμίας	9
1.3.4 Η αρχή της ίσης μεταχείρισης ή απαγόρευσης των διακρίσεων.....	10
1.3.5 Οι αρχές της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας και της ασφάλειας δικαίου	11
1.3.6 Η αρχή της υποχρεωτικής αιτιολόγησης των αποφάσεων.....	11
1.3.7 Η αρχή της τυπικότητας στους δημόσιους διαγωνισμούς.....	12
2 Συνθήκες έκτακτης ανάγκης και δημόσιες συμβάσεις	13
2.1 Εννοιολογική αποτύπωση έκτακτης ανάγκης	13
2.2 Ευρωπαϊκή Αποτύπωση	13
2.3 Η Ελληνική αποτύπωση της έκτακτης ανάγκης	15
2.3.1 Η Συνταγματική Αποτύπωση.....	15
2.3.2 Η Νομοθετική Αποτύπωση	16
2.3.3 Συναφή με την έκτακτη ανάγκη νομοθετήματα.....	17
3 Θεσμικές δικλίδες στον Ελληνικό και Ευρωπαϊκό χώρο	19
3.1 Ελληνικές Θεσμικές δικλίδες	19
3.1.1 Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος.....	19
3.1.2 Η Ε.Α.Δ και το ΕΣΟΕΛ	20
3.1.3 Το Ελεγκτικό Συνέδριο	21
3.1.4 Η Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων	23
3.2 Ευρωπαϊκές Θεσμικές δικλίδες	24
3.2.1 Ο Ευρωπαίος Εισαγγελέας.....	24
3.2.2 Ο OLAF	26
3.2.3 Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.....	27
4 Οι δημόσιες συμβάσεις την περίοδο της υγειονομικής κρίσης.....	28
4.1 Η Ευρωπαϊκή και η Ελληνική αποτύπωση εποχής CoVid-19	29
4.1.1 Η Ευρωπαϊκή αποτύπωση.....	29
4.1.2 Η ελληνική αποτύπωση της εποχής CoVid-19	30
4.2 Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης και η σύνδεσή της με τη διαφθορά.....	32
4.2.1 Οι αποτυπώσεις διαφθοράς σε διάφορα κράτη	33
4.2.2 Οι αποτυπώσεις μέσα από την Έκθεση του OLAF για το 2021	35
4.3 Η Ελλάδα και ο τομέας της Υγείας.....	36

4.4	Οι αποτυπώσεις της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.....	37
5	Έρευνα μέσω ερωτηματολογίου	39
5.1	Μεθοδολογία.....	39
5.1.1	Περιορισμοί έρευνας.....	40
5.1.2	Δείγμα έρευνας.....	41
5.2	Το ερωτηματολόγιο.....	41
5.3	Συμπεράσματα ερωτηματολογίου.....	42
6	Προτάσεις.....	54
6.1	Νομοθετικές πρωτοβουλίες για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης	55
6.2	Καλύτερος συντονισμός και δημιουργία καταλόγων	56
6.3	Ανοιχτά δεδομένα	58
6.4	Ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού	59
6.5	Θεσμική ενίσχυση	61
6.6	Ενίσχυση μηχανισμών διαφάνειας, ελέγχου, εποπτείας από τρίτους	62
	Επίλογος.....	64
	Βιβλιογραφία.....	66
	Ελληνόγλωσση.....	66
	Ξενόγλωσση.....	70
	Νομολογία.....	73
	Παραρτήματα	75
	Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο	75
	Παράρτημα Β: Τα στοιχεία του Google Forms	83
	Παράρτημα Γ: Αναλυτικά στοιχεία απαντήσεων ερωτηματολογίου.....	94

Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων

Εικόνα 1 : Προθεσμίες για κάθε στάδιο της διαδικασίας 7

ΣΧΗΜΑ 1: 1 Αποτελέσματα Ευρωπαϊκών αποτυπώσεων, προτάσεων, αναφορών	45
ΣΧΗΜΑ 1: 2 Αποτυπώσεις ως προς την Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.	46
ΣΧΗΜΑ 1: 3 Προτεινόμενα είδη δημοσίων συμβάσεων	48
ΣΧΗΜΑ 1: 4 Εκπαίδευση Προσωπικού	50
ΣΧΗΜΑ 1: 5 Ενεργή Συμμετοχή του κοινού	52
ΣΧΗΜΑ 1: 6 Προτάσεις δημιουργίας νέων θεσμικών δικλίδων	54

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 : Κατώτατα όρια των άρθρων 5 (Βιβλίο Ι) και 235 (Βιβλίο ΙΙ) του ν.4412/20165	
Πίνακας 2 : Δημογραφικά στοιχεία	43
Πίνακας 3: Αποτελέσματα Ευρωπαϊκών αποτυπώσεων, προτάσεων, αναφορών.	44
Πίνακας 4 : Αποτυπώσεις ως προς την Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.	46
Πίνακας 5 : Προτεινόμενα είδη δημοσίων συμβάσεων	48
Πίνακας 6 : Εκπαίδευση προσωπικού.....	49
Πίνακας 7 : Ενεργή συμμετοχή του κοινού	52

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

Α.Ο.Ε.	Ανώτατα Όργανα Ελέγχου
Δ.Ε.Ο.Ε.	Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος
Δ.Ο.Ε.	Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας
ΕΑΠ	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Ε.Α.Δ.	Εθνική Αρχή Διαφάνειας
Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.	Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
Ε.Α..ΔΗ.ΣΥ	Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΕ	Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς
Ε.Κ.	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
ΕΕΣ	Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο
Ε.Κ.Α.Β	Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας
Ελ.Συν.	Ελεγκτικό Συνέδριο
Ε.Ο.Δ.Υ	Εθνικός Οργανισμός Δημόσια Υγείας
ΕΟΚΕ	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
Ε.Ρ.Τ.	Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση
Ε.ΣΗ.ΔΗ.Σ	Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΣΟΕΛ	Εθνικό Συντονιστικό Όργανο Ελέγχου και Λογοδοσίας
Ε.Σ.Σ.Κ.Δ.	Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την καταπολέμηση της Διαφθοράς
Κ.Π.Δ.	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
ΚΕΣΥΠΕ	Κεντρικό Συμβούλιο Υγειονομικών Περιφερειών
ΚΟΜΥ	Κινητές Μονάδες Υγείας
ν.δ.	Νομοθετικό Διάταγμα
ΝΠΔΔ	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου

ΝΠΙΔ	Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.Κ.	Ποινικός Κώδικας
ΠΝΠ	Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου
ΠΟΥ	Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας
Σ.Δ.Ο.Ε.	Γενική Διεύθυνση Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος.
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Σ.Ο.Ε.Ε.	Συντονιστικό Όργανο Επιθεώρησης και Ελέγχου
TOMY	Τοπικές Μονάδες Υγείας
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
CoVid-19	Coronavirus Disease 2019
EPPO	EUROPEAN PUBLIC PROSECUTOR' S OFFICE
EUIPO	European Union Intellectual Property Office
EUROJUST	European Union Agency for Criminal Justice Cooperation
INTERPOL	International Criminal Police Organization
OCP	Open Contracting Partnership
OECD	Working Group on Bribery in International Business Transactions
OLAF	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης
PIF	Public Investment Fund

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται όλο και πιο συχνά καταστροφές και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές ανά την υφήλιο με τεράστιες απώλειες τόσο σε φυσικό πλούτο, όσο και σε ανθρώπινες ζωές και περιουσίες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι ο σεισμός, το 2023, στην Τουρκία με πάνω από 50.000 θύματα και αμέτρητους άστεγους, οι πλημμύρες και οι κατολισθήσεις, το 2022, στο Πακιστάν που προκάλεσαν εκτοπισμό πληθυσμού και τεράστιες καταστροφές και οι πυρκαγιές στην Καλιφόρνια, το 2021. Όταν οι εκάστοτε κυβερνήσεις βρεθούν αντιμέτωπες με τέτοιες καταστάσεις, οφείλουν να ενεργήσουν άμεσα και με συνέπεια ώστε να ανακουφίσουν τους πληγέντες καλύπτοντάς τους τις άμεσες ανάγκες, όπως τροφή, νερό, στέγη κ.α. Ευλόγως, λοιπόν, χρησιμοποιούν το πρώτο τους εργαλείο, τις δημόσιες συμβάσεις, προκειμένου να διαχειριστούν την κρίση την οποία αντιμετωπίζουν. (Erdoğan & Ştefan, 2023: 14)

Η πανδημία CoVid-19, το 2019, ήταν τελείως διαφορετική από οποιαδήποτε άλλη κρίση καθώς, η γεωγραφική της εμβέλεια δεν περιορίστηκε σε εθνικό επίπεδο αλλά απέκτησε παγκόσμιο χαρακτήρα με αποτέλεσμα οι κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο να λαμβάνουν συγχρόνως έκτακτα μέτρα, που κυμαίνονταν, από διακοπή οικονομικών δραστηριοτήτων επιχειρήσεων μέχρι κλείσιμο των συνόρων, προκειμένου να μετριάσουν τις συνέπειες από την εξάπλωση του ιού. Ωστόσο, η πιο μεγάλη πρόκληση αφορούσε τις δημόσιες συμβάσεις και την δυνατότητα απόκτησης προϊόντων υγειονομικής περίθαλψης. Συνεπώς, υπέστη μια διατάραξη άνευ προηγουμένου στις διαδικασίες αντιστρέφοντας βασικά κριτήρια στους κανόνες που σχετίζονταν με το δίκαιο τρόπο προμήθειας, προκαλώντας έτσι μεγάλες ανισότητες μεταξύ των χωρών. Το πλήγμα στην οικονομία λόγω των διαφόρων περιορισμών και του lockdown επιδεινώθηκε ακόμη περισσότερο με τον πόλεμο στην Ουκρανία και τις κυρώσεις οικονομικού χαρακτήρα που επιβλήθηκαν στη Ρωσία εξαιτίας του. (Erdoğan & Ştefan, 2023: 14)

Στην παρούσα εργασία αναλύονται οι δημόσιες συμβάσεις όταν αυτές πρέπει να λειτουργήσουν κάτω από συνθήκες έκτακτης ανάγκης και οι αρχές που τις διέπουν. Παράλληλα, γίνεται αναφορά στις θεσμικές δικλείδες τόσο σε ελληνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ως μελέτη περίπτωσης επιλέχθηκε η υγειονομική κρίση καθώς οδήγησε στην λειτουργία των αγορών του δημοσίου τομέα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης παγκοσμίως. Συσχετίζεται με την διαφθορά βάσει καταγεγραμμένων παραδειγμάτων σε

πολλά κράτη ανά την υφήλιο και τονίζεται η ιδιαίτερη συσχέτισή της με τον τομέα της υγείας στην Ελλάδα. Συγχρόνως, με την μέθοδο του ερωτηματολογίου, διερευνάται ο τρόπος που οι Έλληνες πολίτες θεωρούν ότι λειτουργούν οι δημόσιες συμβάσεις έκτακτης ανάγκης και το τι απαιτείται για τον καλύτερο έλεγχό τους. Τα συμπεράσματα που εξάγονται, βεβαιώνονται από μελέτες και συστάσεις, με σκοπό τη δημιουργία προτάσεων αλλαγής των διαδικασιών για την προάσπιση της διαφάνειας και της λογοδοσίας.

1 Δημόσιες Συμβάσεις, τα είδη δημοσίων συμβάσεων και οι αρχές που τις διέπουν

Οι δημόσιες συμβάσεις καταλαμβάνουν το 1/3 των κρατικών δαπανών κάθε κράτους με τους μισθούς και τις μεταβιβάσεις να συμπληρώνουν την «πίτα» των δημοσίων δαπανών. Ως εκ τούτου, η εκάστοτε κυβέρνηση αποτελεί το μεγαλύτερο αγοραστή κάθε χώρας με τις δημόσιες συμβάσεις να έχουν μεγάλη βαρύτητα στις εταιρείες προμηθευτών ενώ ο ελεύθερος και ισότιμος ανταγωνισμός διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο ως προς την ποιότητα, την τιμή των αγαθών και υπηρεσιών για τον αγοραστή αλλά και την βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. (Gerardino, Litschig, & Pomeranz, 2021: 83)

1.1 Εννοιολογική αποτύπωση δημόσιας σύμβασης

Στην παράγραφο 5 του άρθρου 2 του ν.4412/2016 ορίζεται ότι «ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την εκπόνηση μελετών, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών». Για το ΕΕΣ, δημόσια σύμβαση νοείται ως όρος, η διαδικασία με το σημείο εκκίνησης να ανήκει στους φορείς του δημοσίου που μέσω ανοιχτών και ανταγωνιστικών διαδικασιών, διασφαλίζουν την ποιότητα και την καλή σχέση ποιότητας/τιμής για την προμήθεια προϊόντων, υπηρεσιών ή την εκτέλεση έργων. (ΕΕΣ, 2023: 6,7)

Επομένως, δημόσια σύμβαση είναι η λήψη απόφασης για χρήση δημόσιων πόρων προς εξυπηρέτηση μιας ανάγκης. Αρχή ενεργοποίησης της διαδικασίας αποτελεί η ανάγκη που απορρέει από μια έλλειψη, μια έκτακτη κατάσταση, την υλοποίηση μιας στρατηγικής ή μιας πολιτικής. Έτσι, όταν παρουσιάζεται μια ανάγκη, τότε έρχεται η δημόσια σύμβαση, οργανώνει τη διοικητική διαδικασία με τρόπο τέτοιο ώστε να ικανοποιείται η ανάγκη του δημοσίου τηρώντας τις βασικές αρχές που διέπουν τη λειτουργία του.

Ετησίως, περισσότερες των 250.000 δημόσιες αρχές της ΕΕ δαπανούν περί του 14 % του ΑΕΠ (2 τρισεκατομμύρια ευρώ περίπου) για την αγορά προμηθειών, υπηρεσιών και έργων.

Κύριοι αγοραστές είναι οι δημόσιες φορείς. Οι ανάγκες στην πλειονότητά τους αφορούν τους τομείς διαχείρισης αποβλήτων, μεταφορών, ενέργειας, κοινωνικής προστασίας όπως και των υπηρεσιών εκπαίδευσης ή υγείας.

Η χρήση των δημοσίων συμβάσεων από τις εκάστοτε κυβερνήσεις χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη των επενδύσεων, την τόνωση της απασχόλησης, τη δημιουργία καινοτόμου και αποδοτικής οικονομίας χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς. Οι σύγχρονες, αποτελεσματικές και καλά διαχειριζόμενες δημόσιες συμβάσεις είναι σε άμεση εξάρτηση με τις υψηλής ποιότητας δημόσιες υπηρεσίες. (European Commission, 2023)

1.2 Τα είδη και οι διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων

Αρχικά, η πρόσκληση προς τους φορείς για την υποβολή προσφορών αντιστοιχεί σε διαφορετικά είδη διαδικασιών και αυτό σχετίζεται με τα κατώτερα όρια. (Ε.Κ., 2022: 3) Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται τα όρια όπως αυτά αναφέρονται στην ιστοσελίδα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ, ενώ αξίζει να αναφερθεί ότι πρόκειται για δυναμικά όρια που δεν παραμένουν σταθερά. (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2024)

Τα κατώτατα όρια των [άρθρων 5](#) (Βιβλίο Ι) και [235](#) (Βιβλίο ΙΙ) του ν. 4412/2016, κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/2495 της Επιτροπής της 15ης Νοεμβρίου 2023 (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ Σειρά L της 16ης.11.2023) και τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/2496 της Επιτροπής της 15ης Νοεμβρίου 2023 (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ Σειρά L της 16ης.11.2023) που εφαρμόζονται για τη διετία **1.1.2024-31.12.2025** είναι τα ακόλουθα:

ΒΙΒΛΙΟ Ι – ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ		
Αντικείμενο Δημόσιας Σύμβασης	Κατώτατο όριο χωρίς ΦΠΑ	
	ΚΚΑ¹	Μη ΚΚΑ²
Δημόσιες συμβάσεις έργων	5.538.000 €	5.538.000 €
Διαγωνισμοί μελετών	143.000 €	221.000 €
Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών	143.000 €	221.000 €
Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές & άλλες ειδικές υπηρεσίες που αναφέρονται στο Παράρτημα XIV του Προσαρτήματος Α .	750.000 €	750.000 €

Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από ΚΚΑ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας και αφορούν τα οριζόμενα στο Παράρτημα ΙΙΙ του ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Α προϊόντα.	143.000 €	
Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από ΚΚΑ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας και αφορούν προϊόντα που δεν εμπίπτουν στο Παράρτημα ΙΙΙ του ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Α .	221.000 €	
ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ – ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΩΗΝ ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΩΝ ΤΟΜΕΩΝ		
Αντικείμενο Σύμβασης	Κατώτατο όριο χωρίς ΦΠΑ	
Συμβάσεις έργων	5.538.000 €	
Συμβάσεις προμηθειών	443.000 €	
Συμβάσεις υπηρεσιών	443.000 €	
Διαγωνισμοί μελετών	443.000 €	
Συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙV του Προσαρτήματος Α .	1.000.000 €	

Πίνακας 1 : Κατώτατα όρια των άρθρων 5 (Βιβλίο Ι) και 235 (Βιβλίο ΙΙ) του ν.4412/2016

Ως προς τις διαδικασίες σύναψης των δημοσίων συμβάσεων σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν.4412/2016 οι αναθέτουσες αρχές δύναται να προσφύγουν στις ακόλουθες διαδικασίες: α. Ανοιχτή διαδικασία, β. Κλειστή διαδικασία, γ. Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, δ. Ανταγωνιστικός διάλογος, ε. Σύμπραξη καινοτομίας, στ. Διαγωνισμός μελέτης και ζ. Διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση.

Η διαδικασία διακρίνεται αρχικά σε ανοιχτή και κλειστή με την «ανοιχτή διαδικασία», να αποτελεί τον συνηθέστερο τύπο και δικαίωμα υποβολής προσφοράς έχει ο καθείς. Σε αντίθεση στην «κλειστή διαδικασία» υπάρχει κάλεσμα σε συγκεκριμένους αναδόχους να υποβάλουν προσφορά. Έπειτα, υπάρχει η «διαδικασία με διαπραγμάτευση ανταγωνιστικού χαρακτήρα» στην οποία υπάρχει κοινή συμμετοχή, ωστόσο, κατόπιν αξιολόγησης των απεσταλμένων στοιχείων, κάποιοι καλούνται να υποβάλλουν προσφορά. Η διαδικασία αυτή επιλέγεται όταν το είδος της προμήθειας είναι πιο περίπλοκο ή ιδιαίτερο. Επίσης, υπάρχουν και οι διαγωνιστικές διαδικασίες για τις υπηρεσίες κοινής ωφελείας (ενέργεια, μεταφορές, ύδωρ) (European Union-Your Europe, 2024). Η διαδικασία του «Ανταγωνιστικού διαλόγου» διαφέρει καθώς ο φορέας που προσκαλείται, θα προτείνει τα μέσα για την ικανοποίηση της ανάγκης, όπως προσφέρεται από την αγορά, και το καθοριστικό κριτήριο για την ανάθεση είναι η σχέση ποιότητας/τιμής.

Μια νέα σχετικά διαδικασία είναι η «Σύμπραξη καινοτομίας» που αφορά υπηρεσίες ή αγαθά που δεν είναι διαθέσιμα στην αγορά ακόμα. Κατά τη διαδικασία υποβολής προσφοράς γίνεται η διαπραγμάτευση της καινοτόμου λύσης με έναν ή περισσότερους εταίρους. (Ε.Κ., 2022: 3) Υπάρχει τέλος, ο «Διαγωνισμός μελέτης» που προβλέπει τις διαδικασίες για την υποβολή ιδεών για μελέτη. (European Union -Your Europe, 2024)

Ανάλογα με τις ανάγκες και τις καταστάσεις υφίσταται η δυνατότητα από την αναθέτουσα αρχή να συνάψει «Συμφωνία – πλαίσιο» στην οποία ένας ή και περισσότεροι προμηθευτές μπορούν να καταθέσουν προσφορές για προμήθειες επαναλαμβανόμενες. Η διαδικασία των επαναλαμβανόμενων προμηθειών μπορεί επίσης να επιτευχθεί και στο πλαίσιο της κλειστής διαδικασίας μέσω της χρήσης του «δυναμικού συστήματος αγορών». (European Union -Your Europe, 2024) Το «δυναμικό σύστημα αγορών» σύμφωνα με το άρθρο 33 του ν.4412/2016 αποτελεί μια διαδικασία ηλεκτρονική, ανοιχτή που δύναται να χωριστεί/κατηγοριοποιηθεί ως προς τα αγαθά, τις υπηρεσίες ή τα έργα για να μπορεί ο οικονομικός φορέας να συμμετάσχει σε αυτή με βάση τα κριτήρια που έχουν αποτυπωθεί σε κάθε κατηγορία ανάγκης. Τα κριτήρια αυτά δύναται να περιλαμβάνουν ανώτατο όριο συμβάσεων, συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο εκτέλεσης αυτών, χωρίς να υπάρχει περιορισμός στους συμμετέχοντες αρκεί η διαδικασία να είναι ενεργή. Δύναται επίσης, η δυνατότητα εκτέλεσης ανά κατηγορία. Έχει, κατά παρέκκλιση διαφορετικές προθεσμίες κατάθεσης ήτοι, 30 μέρες για την αίτηση, 10 μέρες για την προσφορά. Τέλος, προσυμβατικός έλεγχος εφόσον απαιτείται σύμφωνα με τα ισχύοντα όρια, πραγματοποιείται μόνο στην 1^η σύμβαση που θα συναφθεί ανεξαρτήτως τιμής και σε κάθε επιμέρους σύμβαση εάν ως μονάδα υπερβαίνει τα όρια ελέγχου.

Η «Συμφωνία-πλαίσιο» του ν.4412/2016 λειτουργεί ως επί το πλείστον στην βάση συγκεκριμένου χρονικού ορίζοντα έως τέσσερα έτη, με όρους αντικειμενικών κριτηρίων και κανόνων και η εκτέλεση της σύμβασης, βασίζεται στην ίση μεταχείριση των προμηθευτών για τις συμβάσεις που θα συναφθούν μέσα στο χρόνο υλοποίησης της συμφωνίας. Αποτυπώνονται σε αυτή όλοι οι όροι εκτέλεσής της, οι τιμές και οι ποσότητες παράδοσης. Πρόκειται για μια έννοια «ομπρέλα» στο πλαίσιο μια συμφωνίας που γίνεται μεταξύ των αντισυμβαλλόμενων αποτυπώνοντας εκ των προτέρων όρους για τις συμβάσεις που ενδέχεται να συνάψουν στο μέλλον. Δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα αφού ο αναθέτων φορέας δεν υποχρεούται να προχωρήσει σε σύμβαση εντός του χρονικού διαστήματος. Τα πλεονεκτήματά της σχετίζονται με το διοικητικό κόστος που μειώνεται, στον

προγραμματισμό και τον ορθολογισμό των εξόδων των φορέων, στην αύξηση του ανταγωνισμού και στην επίτευξη εξοικονόμησης πόρων και χρόνου. (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2014: 2,3) Επιπλέον, προσφέρει ευελιξία ανάθεσης καθώς δυνητικά υπογράφονται συμβάσεις με διαφορετικούς προμηθευτές είτε αναθέτοντας σε έναν από αυτούς είτε ακόμη προχωρώντας σε «μίνι διαγωνισμό» διεκδικώντας την υπογραφή της καλύτερης σύμβασης. (Αιτιολογική έκθεση ν.4412, 2016: 11) Τέλος, τόσο οι «Συμφωνίες-πλαίσιο» όσο και οι συμβάσεις που προκύπτουν από αυτές αποστέλλονται στο Ελεγκτικό συνέδριο για προληπτικό έλεγχο.

Παρακάτω αποτυπώνονται και οι προθεσμίες για κάθε στάδιο της διαδικασίας, έως την παραλαβή των προσφορών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018: 77)

Διαδικασία	Παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής		Παραλαβή των προσφορών	
	Συνήθης υποβολή	Ηλεκτρονική υποβολή	Συνήθης υποβολή	Ηλεκτρονική υποβολή
Ανοικτή	–	–	35 ημέρες <u>χωρίς</u> ΠΠ 15 ημέρες <u>με</u> ΠΠ	30 ημέρες <u>χωρίς</u> ΠΠ 15 ημέρες <u>με</u> ΠΠ
Κλειστή	30 ημέρες	30 ημέρες	30 ημέρες <u>χωρίς</u> ΠΠ 10 ημέρες <u>με</u> ΠΠ	25 ημέρες <u>χωρίς</u> ΠΠ 10 ημέρες <u>με</u> ΠΠ
Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση	30 ημέρες	30 ημέρες	30 ημέρες <u>χωρίς</u> ΠΠ 10 ημέρες <u>με</u> ΠΠ	25 ημέρες <u>χωρίς</u> ΠΠ 10 ημέρες <u>με</u> ΠΠ
Ανταγωνιστικός διάλογος	30 ημέρες	30 ημέρες	Χωρίς ελάχιστη προθεσμία	Χωρίς ελάχιστη προθεσμία
Σύμπραξη καινοτομίας	30 ημέρες	30 ημέρες	Χωρίς ελάχιστη προθεσμία	Χωρίς ελάχιστη προθεσμία
Διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση	–	–	Χωρίς ελάχιστη προθεσμία	Χωρίς ελάχιστη προθεσμία
Διαγωνισμός μελετών	–	–	Χωρίς ελάχιστη προθεσμία	Χωρίς ελάχιστη προθεσμία

Πηγή: Οδηγία 2014/24/ΕΕ, άρθρα 27 έως 31, σε αριθμό ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης σύμβασης στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ.

Εικόνα 1 : Προθεσμίες για κάθε στάδιο της διαδικασίας

1.3 Οι αρχές που στηρίζονται οι δημόσιες συμβάσεις

Οι περί των δημοσίων συμβάσεων διαδικασίες οφείλουν να συμμορφώνονται με τις αρχές που διέπουν το δίκαιο της Ε.Ε. για την *ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, κυκλοφορία των εμπορευμάτων και εγκατάσταση* όπως και τις απορρέουσες από αυτές αρχές: *ίσης μεταχείρισης, αναλογικότητας, διαφάνειας, μη εφαρμογής διακρίσεων, αμοιβαίας*

αναγνώρισης. Συγχρόνως οφείλουν να τηρούνται οι αρχές: αποδοτικότητας, εμπιστευτικότητας και ανταγωνισμού (Ε.Κ., 2023:3)

1.3.1 Η αρχή της διαφάνειας

Η *αρχή της διαφάνειας* αποβλέπει στην ίση μεταχείριση και τη διασφάλιση της ισότητας των προσφερόντων. Αποτελεί υποχρεωτική διοικητική αρχή δημοσιότητας προσδίδοντας δημοκρατικό χαρακτήρα στη δράση της διοίκησης. Η διαφάνεια αποτελεί παράμετρο της δημοσιότητας και είναι θεμελιώδης κανόνας του ενωσιακού δικαίου. Το δικαίο των δημοσίων συμβάσεων σχετίζεται με τις διαδικασίες που καθοδηγούν τον δημόσιο ανταγωνισμό για τη διασφάλιση της αρχής της νομιμότητας. Όλα τα στάδια της ανάθεσης προϋποθέτουν διαφάνεια. Το προσυμβατικό στάδιο προασπίζει τη διαφάνεια, τη δυνατότητα βέλτιστου ανταγωνισμού, καθώς, πριν την κατακύρωση στον οικονομικό φορέα, ουσιαστικά διασφαλίζεται μέσω της διαφάνειας ο βέλτιστος ανταγωνισμός και αποτρέπεται η ευνοιοκρατία και η αυθαιρεσία (έλλειψη λογοδοσίας) από πλευράς της αναθέτουσας αρχής. Επιπρόσθετα, συνδέεται με την *αρχή της ίσης μεταχείρισης* και της *απαγόρευσης των διακρίσεων*. Η διαφάνεια οφείλει να είναι προληπτική και να αφορά όλες τις διαδικασίες, αφού η εξασφάλιση της αποτελεί την προϋπόθεση αναγνώρισης της δαπάνης ως δημοσίου εξόδου και κατ' επέκταση της εξόφλησής του. Τέλος, η διαφάνεια σχετίζεται με την περιουσιακή μεταβολή στο δημόσιο. Αυτό σημαίνει ότι με την εξόφληση της δημόσιας σύμβασης, τα ταμειακά διαθέσιμα του δημοσίου μετατρέπονται σε πάγιο, κτίριο, μηχάνημα κλπ. Αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να αναγνωριστεί ως δημόσιο έξοδο, αφού οι υπηρεσίες δημοσιονομικού ελέγχου δεν αναγνωρίζουν τη δαπάνη αν δεν προέρχεται από μια διαδικασία διαφάνειας. (Ράϊκος, 2019: 171,172) (Σπανός, 2019: 385, 386)

1.3.2 Η αρχή της αναλογικότητας

Η *αρχή της αναλογικότητας* είναι εξαιρετικά σημαντική καθώς ορίζει ότι οι πράξεις των δημοσίων οργάνων δεν πρέπει να υπερβαίνουν το πρόσφορο και αναγκαίο μέτρο επίτευξης των θεμιτών σκοπών τους. Αυτός είναι ο γενικός ορισμός της *αρχής της αναλογικότητας* ευρύτερα στο δημόσιο δίκαιο. Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις χρειάζεται να επιλέγεται το κατάλληλο μέσο προκειμένου να ικανοποιήσει την ανάγκη του δημοσίου.

Δηλαδή, απαγορεύεται στις αναθέτουσες αρχές να απαιτούν δυσανάλογες και υπερβολικές τεχνικές, επαγγελματικές ή χρηματοοικονομικές ικανότητες κατά την ποιοτική επιλογή των υποψηφίων. Πιο συγκεκριμένα, αν ένας φορέας χρειάζεται να προχωρήσει σε μια προμήθεια η απαίτηση σε προδιαγραφές ή ικανότητες θα πρέπει να είναι οι ελάχιστα απαραίτητες. Όταν επιζητά περισσότερα από άποψη επαγγελματικών ικανοτήτων, χρηματοοικονομικών, τεχνικών, πιστοποιήσεων περιορίζει τη δυνατότητα του ανταγωνισμού αφού απαιτείται ένα επιπρόσθετο κόστος που δύναται να το επωμιστούν μόνο οι προσφέροντες με ανάλογη οικονομική ευρωστία. (Ράϊκος, 2019: 191-192)

1.3.3 Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης ή της ισοδυναμίας

Πολλές ποινές από την Ε.Ε. έχουν επιβληθεί σε κράτη, όταν μέσα από τις προδιαγραφές του διαγωνισμού αναγράφεται η προτίμηση, για παράδειγμα προτίμηση ελληνικών εταιρειών, ή όταν οι προσφέροντες δίνουν πιστοποιητικά από διαφορετικούς οίκους και η αναθέτουσα αρχή δεν τα αναγνωρίζει. Μία προδιαγραφή μπορεί να πιστοποιηθεί όχι μόνο από έναν εγχώριο φορέα αλλά και από ξένους. Παραδείγματος χάρη, όταν προσφέρεται ένα μηχάνημα από οικονομικό φορέα που εδρεύει σε άλλη χώρα η πιστοποίησή του μπορεί να έχει γίνει από φορέα της έδρας του και να θεωρηθεί ισότιμο με τα εγχώρια. Άρα, το κράτος οφείλει να δέχεται προϊόντα και υπηρεσίες που παρέχονται από οικονομικούς φορείς άλλων κρατών, εφόσον ικανοποιούν με ισοδύναμο τρόπο τους στόχους που επιδιώκει. Αυτό πάντα έρχεται σε συνδυασμό με τις συνθήκες λειτουργίας της Ε.Ε. Η Ε.Ε. δεν καθορίζει μόνο το εθνικό πλαίσιο δηλαδή ελεύθερη κίνηση υπηρεσιών, αγαθών, ανθρώπων και κεφαλαίων, αλλά θέτει και τις προδιαγραφές για διασφάλιση των συνθηκών λειτουργίας μέσα στην Ε.Ε. Δηλαδή, οι οδηγίες της Ε.Ε. αφού ενσωματωθούν στο εκάστοτε εθνικό δίκαιο ουσιαστικά διασφαλίζουν τις προϋποθέσεις ώστε να επιτυγχάνονται οι συνθήκες λειτουργίας της. Το κράτος μέλος που πραγματοποιείται η υπηρεσία ή παρέχονται τα αγαθά πρέπει να δέχεται τεχνικές προδιαγραφές, ελέγχους, τίτλους, πιστοποιητικά και προσόντα που απαιτούνται σε ένα άλλο κράτος ως ισοδύναμα. (Σπανός, 2019: 386)

Η ενίσχυση της τοπικής αγοράς συνιστά μείζον ζήτημα αλλά υπάρχει ανάγκη εύρεσης της χρυσής τομής. Εφόσον, επιλέχθηκε από τη χώρα η πορεία στην Ε.Ε. αποδέχτηκε τον ανταγωνισμό. Άρα, η λογική ενίσχυσης της εθνικής οικονομίας δεν θα έρθει μέσω επιδοτήσεων αλλά μέσω του ανταγωνισμού. Είναι ορατό ότι η λογική των δημοσίων

συμβάσεων όπως πηγάζει από το ενωσιακό δίκαιο, όπως εφαρμόζεται και στην Ελλάδα επικεντρώνεται στην δημιουργία συνθήκων στο εσωτερικό του κράτους χωρίς όμως να είναι προτεραιότητα εσωτερική. Δηλαδή να εξασφαλίζει συνθήκες ανταγωνισμού και με τα άλλα μέλη της Ε.Ε. (Ράϊκος, 2019: 192)

1.3.4 Η αρχή της ίσης μεταχείρισης ή απαγόρευσης των διακρίσεων

Αυτή η αρχή ουσιαστικά προλαμβάνει τον τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού, όταν οι διαδικασίες σχεδιάζονται ώστε να αντιμετωπίσουν ευνοϊκά ή με δυσμένεια ορισμένους οικονομικούς φορείς, όταν καθοδηγείται η διαδικασία προς συγκεκριμένους οικονομικούς φορείς από πλευράς αναθέτουσας αρχής. Επίσης, διασφαλίζει αποτελεσματικότητα και χρηστή οικονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημόσιων πόρων που είναι ο υγιής και αποτελεσματικός ανταγωνισμός, δηλαδή, ίσες ευκαιρίες μέσω αντικειμενικής σύγκρισης των προσφορών. Μάλιστα, όταν γίνονται ουσιώδεις τροποποιήσεις τότε ο διαγωνισμός πρέπει να επαναληφθεί από την αρχή.

Στο πλαίσιο της ίσης μεταχείρισης υπάρχουν ωστόσο και οι περιπτώσεις που το ασυνήθιστα χαμηλό τίμημα χρήζει διευκρίνισης. Δηλαδή όταν το κόστος ενός διαγωνισμού έχει προσδιοριστεί με ένα άλφα (α) ποσό από την αναθέτουσα αρχή και η προσφορά είναι η μισή ή και χαμηλότερη τότε χρήζει διευκρίνισης από την αναθέτουσα αρχή για το κατά πόσο είναι λογική αυτή η προσφορά. Γι' αυτό υπάρχουν κατηγορίες συμβάσεων οι οποίες πρέπει να τεκμηριώνει ο οικονομικός φορέας από πού προκύπτει η προσφορά την οποία καταθέτει.

Η αρχή της ίσης μεταχείρισης δίνει τη δυνατότητα σε όλους τους προσφέροντες να έχουν πρόσβαση με τον ίδιο τρόπο. Επίσης, ελέγχει εάν οι προπαρασκευαστικές εργασίες δημιούργησαν κάποιο πλεονέκτημα, για παράδειγμα η συμμετοχή κάποιου φορέα σε αυτές. Αυτό συμβαίνει όταν απαιτείται να γίνει εκτίμηση μιας βλάβης ενός μεγάλου μηχανήματος πριν ξεκινήσει η διαγωνιστική διαδικασία. Χρειάζεται να γίνει αξιολόγηση προκειμένου οι προσφέροντες αργότερα να κάνουν την προσφορά τους. Και σε αυτή τη διαδικασία υποβοήθησης της αναθέτουσας αρχής οφείλει να είναι ίση η μεταχείριση όλων των οικονομικών φορέων, να παρέχεται η ίδια πρόσβαση και να αποφεύγεται η εσωτερική πληροφόρηση σε ένα οικονομικό φορέα μεροληπτικά. Επομένως, είναι αναγκαίο να διερευνάται εάν οι ανωτέρω εργασίες δημιούργησαν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και άρα

δεν εξασφαλίζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης και της ανάπτυξης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού. (Ράϊκος, 2019: 178)

1.3.5 Οι αρχές της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας και της ασφάλειας δικαίου

Η διαφάνεια προϋποθέτει αντικειμενικότητα και αμεροληψία. Η διοικητική αμεροληψία χρειάζεται έκφανση της γενικής *αρχής του κράτους δικαίου* και άμεση σύνδεση με την έννοια της σύγκρουσης συμφερόντων. Η παράβαση της *αρχής της αμεροληψίας* έχει συνέπειες στο σύνολο της νομιμότητας της διαδικασίας σύμφωνα με το ΔΕΕ και με αυτή συνδέεται άμεσα η σύγκρουση συμφερόντων, η παραβίαση της οποίας οδηγεί στη μη-νομιμότητα της διαδικασίας. (Ράϊκος, 2019: 184, 185) (Σπανός, 2019: 386)

Η *αρχή της ασφάλειας του δικαίου* αφορά την ασφάλεια του διοικούμενου έναντι οποιασδήποτε αιφνίδιας και αυθαίρετης επιλογής της διοίκησης και έχει συνέπεια από πλευράς διοίκησης ως προς το ουσιώδες των σφαλμάτων κατά τη διαδικασία μιας δημόσιας σύμβασης. (Ράϊκος, 2019: 186)

1.3.6 Η αρχή της υποχρεωτικής αιτιολόγησης των αποφάσεων

Η *αρχή της υποχρεωτικής αιτιολόγησης των αποφάσεων* είναι πολύ σημαντική ως προς το σκεπτικό της διοίκησης ώστε να είναι πάντα επαρκώς τεκμηριωμένο. Όταν στο πλαίσιο μιας διαγωνιστικής διαδικασίας αποκλείεται με απόφαση της διοίκησης ένας οικονομικός φορέας, ένεκα μη τήρησης των προϋποθέσεων ή μη αποδοχής / απόρριψης δικαιολογητικού, στην εν λόγω απόφαση θα πρέπει να αποτυπώνονται με σαφήνεια και να τεκμηριώνονται πλήρως οι λόγοι για τους οποίους το αποφασίζον όργανο έλαβε αυτή την απόφαση. Επίσης, οι αποφάσεις της διοίκησης δεν πρέπει να λαμβάνονται υπό καθεστώς αυθαίρετων ενεργειών ελλείψει νομικής βάσης θέτοντας υπό αμφισβήτηση την τήρηση από μέρους της ορθής, ισότιμης και ισόνομης μεταχείρισης προς τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς. Όλοι οι όροι, προϋποθέσεις, απαιτήσεις (τεχνικές και οικονομικές) που προβλέπονται στα κείμενα του διαγωνισμού οφείλουν να είναι αποτυπωμένοι με σαφήνεια νόμου και όπου κρίνεται απαραίτητο να συμπληρώνονται με επεξηγηματικές διευκρινήσεις/ κατευθυντήριες οδηγίες/ παραπομπές αποφάσεων-πράξεων Αρχών και

φορέων ώστε εκ των προτέρων οι προσφέροντες να είναι πλήρως ενημερωμένοι προκειμένου να υποβάλλουν ορθά και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία τόσο τις προσφορές τους, όσο και τυχόν ενστάσεις/ προσφυγές που ενδεχομένως προκύψουν. Η κείμενη νομοθεσία έχει προβλέψει την ύπαρξη ακόμη και στην περίπτωση ισοδυναμίας ώστε να μην υπάρχουν νομικά κενά ή ενέργειες που δεν μπορούν αιτιολογηθούν. (Ράϊκος, 2019: 186- 187)

1.3.7 Η αρχή της τυπικότητας στους δημόσιους διαγωνισμούς

Σε άμεση συνάφεια με την αρχή της υποχρεωτικής αιτιολόγησης είναι η υποχρέωση εφαρμογής της αρχής της τυπικότητας από κάθε πλευρά χωρίς παρεκκλίσεις, καθώς εξυπηρετεί την εξέταση και αξιολόγηση των προσφορών με διαφάνεια, απομακρύνει κινδύνους αλλοίωσης προσφορών, ενώ η μη συμμόρφωση επισύρει αποκλεισμό των διαγωνιζομένων. Σε πολλές περιπτώσεις παρατηρούμε τον αποκλεισμό ενός υποψηφίου όταν η προσφορά του δεν πληροί τους όρους της διακήρυξης. Ο αποκλεισμός από την αναθέτουσα αρχή είναι υποχρεωτικός γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η δημόσια σύμβαση είναι επί της ουσίας ένας διαγωνισμός. (Ράϊκος, 2019: 193-194) (Σπανός, 2019: 386)

Όταν μια αναθέτουσα αρχή προχωρά στην σύναψη σύμβασης δυνάμει της παρ.2γ' του άρθρου 32 του ν.4412/2016 αυτό που περιορίζεται είναι οι αρχές του ανταγωνισμού και της διαφάνειας καθώς είναι στη διακριτική ευχέρεια του αναθέτοντα ποιον οικονομικό φορέα θα επιλέξει για να συνάψει σύμβαση χωρίς εκ των προτέρων διαφάνεια. Επομένως δεν δίνει ίσες δυνατότητες υποβολής προσφορών σε όλους και οι κανόνες διεξαγωγής δεν κοινοποιούνται στο ευρύ κοινό. Τίθεται με αυτό τον τρόπο σε σοβαρό κίνδυνο η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανάμεσα σε δυνητικούς δικαιούχους έχοντας ως τελική έκφανση την παράκαμψη του θεμιτού ανταγωνισμού. Σε αυτό που αποτυπώνεται κάποια διασφάλιση είναι στην εκ των υστέρων διαφάνεια καθώς οι φορείς έχουν την υποχρέωση να υποβάλουν επιπρόσθετα εκθέσεις μέσω των οποίων αιτιολογούν την απόφασή τους. (Erdoğan & Ştefan, 2023: 19)

2 Συνθήκες έκτακτης ανάγκης και δημόσιες συμβάσεις

Στο παρόν κεφάλαιο στοιχειοθετείται τι ορίζεται βιβλιογραφικά ως Συνθήκες Έκτακτης Ανάγκης και πως αποτυπώνεται τόσο σε Ευρωπαϊκό όσο και σε Ελληνικό επίπεδο.

2.1 Εννοιολογική αποτύπωση έκτακτης ανάγκης

Σύμφωνα με τον Agamben, συναντώνται δυσκολίες στην αποτύπωση σαφούς ορισμού του όρου έκτακτη ανάγκη καθώς αυτός παραπαίει μεταξύ δικαίου και πολιτικής, ενώ τοποθετείται μεταξύ των ρευστών ορίων νομικού και πολιτικού στοιχείου. Συνεπώς, τα έκτακτα μέτρα αναζητούν απάντηση είτε ως αποτέλεσμα μιας κρίσιμης περιόδου (πολιτικής, υγειονομικής κ.α.) όπου κατανοούνται πολιτικά αλλά όχι από την πλευρά του δικαίου, είτε αποτελούν για το δίκαιο έναν μηχανισμό που εμπεριέχει σε αυτόν τον άνθρωπο συνδέοντάς τον και «εγκαταλείποντάς τον» συγχρόνως στο δίκαιο. (Agamben, 2007: 11,12) Ένας επιπρόσθετος λόγος ασάφειας είναι η ιστορική του σύνδεση με εξεγέρσεις, αντιστάσεις και εμφύλιους πολέμους, όπως το παράδειγμα του ναζιστικού κράτους τον 20^ο αιώνα ή οι στρατιωτικές διαταγές των ΗΠΑ, το 2001. (Agamben, 2007: 13,14)

2.2 Ευρωπαϊκή Αποτύπωση

Η Ε.Ε. μέσω της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις καθορίζει την αγοραστική συμπεριφορά των δημόσιων αρχών στο εσωτερικό των κρατών μελών. Αυτοί οι κανόνες είναι απόρροια της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς όπως ορίζεται στη ΣΛΕΕ και των οδηγιών που αποτελούν μορφή παράγωγου δικαίου και καλύπτουν τα διάφορα είδη των δημοσίων συμβάσεων. Στόχος του συνόλου των κανόνων είναι η καλύτερη διαχείριση του δημοσίου χρήματος, η προστασία των φορολογουμένων και η υποστήριξη της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Γι' αυτό υπάρχουν μέσα στους κανόνες εμπόδια στη συμπεριφορά των δημοσίων αρχών που περιορίζουν τη διακριτική ευχέρειά τους να επιλέγουν τους οικονομικούς φορείς με τους οποίους θα συνάπτουν συμβάσεις και καθορίζουν τις υποχρεώσεις και τις διαδικασίες που οφείλουν να ακολουθούνται για τη σύναψη μιας σύμβασης. Οι βασικές αρχές που βρίσκονται πίσω από τους περιορισμούς αυτούς και αποτελούν θεμελιώδεις αρχές της ΣΛΕΕ είναι εκείνες της διαφάνειας και της ίσης

μεταχείρισης. Βασικές αρχές της Ε.Ε. στις δημόσιες συμβάσεις είναι η ανταγωνιστικότητα και η απαγόρευση των διακρίσεων. (Erdoğan & Ștefan, 2023: 17-18)

Οι Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις απαιτούν διαφάνεια και ανταγωνισμό και ορίζουν ότι ο συνήθης τρόπος σύναψης των συμβάσεων είναι οι ανοιχτές και κλειστές διαδικασίες. Η δημοσίευση της πρόθεσης (διακήρυξη) μιας δημόσιας αρχής για σύναψη σύμβασης αποτελεί κριτήριο διαφάνειας και προσέλκυσης όσο το δυνατόν περισσότερων φορέων δίνοντάς τους ίσες ευκαιρίες. Κεντρικό στοιχείο από την αρχή έως το τέλος της σύμβασης αποτελεί η παροχή χρόνου για τη διασφάλιση ίσης μεταχείρισης, διαφάνειας και εν τέλει θεμιτού ανταγωνισμού. Όταν, όμως, υπάρχει έκτακτη ανάγκη ο χρόνος είναι μια πολυτέλεια που η αναθέτουσα αρχή δεν έχει. Ωστόσο, δίνεται η δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να παρεκκλίνουν από τους κανόνες σε επείγουσες καταστάσεις δικαιολογώντας είτε με τη διεξαγωγή γρήγορων διαδικασιών σε κλειστούς, ανοιχτούς και με διαπραγμάτευση διαγωνισμούς, μειώνοντας τον απαιτούμενο χρόνο διεξαγωγής τους, είτε με τη χρήση της απευθείας ανάθεσης. (Erdoğan & Ștefan, 2023: 18)

Επιπρόσθετα, σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης δύναται να ενεργοποιηθεί και το άρθρο 32 παράγραφος 2γ' από τις αναθέτουσες αρχές, όπως αυτό αποτυπώνεται στο αντίστοιχο του ν.4412/2016. Ουσιαστικά παραμερίζονται κανόνες ανταγωνισμού και διαφάνειας παρέχοντας εκτεταμένη διακριτική ευχέρεια στις αναθέτουσες αρχές να διαπραγματεύονται και να αναθέτουν απευθείας συμβάσεις σε έναν οικονομικό φορέα. Από τη διαδικασία αυτή δεν πλήττεται μόνο η διαφάνεια αλλά απειλούνται, συγχρόνως, οι αρχές του ανταγωνισμού και της ίσης μεταχείρισης. Βέβαια, ακόμα και σε αυτές τις περιπτώσεις, η δημόσια αρχή έχει την υποχρέωση της έγγραφης αιτιολόγησης μέσω εκθέσεων αυτών των αποφάσεων και την εκ των υστέρων διαφάνεια. Λόγω των απειλών σε θεμελιώδεις αρχές, η χρήση του, σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ, πρέπει να γίνεται σε περιστάσεις πολύ εξαιρετικές ενώ για την ενεργοποίησή του απαιτείται να συντρέχουν τρεις προϋποθέσεις ταυτόχρονα. Δηλαδή πρέπει, συγχρόνως, να προκύψει για την αναθέτουσα αρχή η απόλυτη ανάγκη, αυτή να έχει τη μορφή κατεπείγοντος και για την αντιμετώπιση αυτών των απρόβλεπτων γεγονότων η ίδια η αρχή να μη ευθύνεται.

Ως προς το πρώτο σκέλος της αυστηρής αναγκαιότητας συνάγεται ότι αποκλείεται τυχόν εφαρμογή ελέγχου αναλογικότητας, γιατί αν η αναθέτουσα αρχή είχε τη δυνατότητα να προχωρήσει στη σύναψη σύμβασης με ταχεία ανοιχτή διαδικασία, τότε το κριτήριο της αναγκαιότητας δεν θα μπορούσε να καλύψει την επιλογή της να προχωρήσει σε απευθείας

ανάθεση. Το δεύτερο σωρευτικό κριτήριο είναι το κατεπείγον. Αυτό που αξίζει να τονιστεί είναι ότι ορισμός του κατ' επείγοντος, της έκτακτης ανάγκης δηλαδή, δεν υπάρχει στην οδηγία της ΕΕ (άρα και στο ν.4412/2016). Αυτό που αποτυπώνεται είναι καταστάσεις απρόβλεπτες για τις οποίες πρέπει οι δημόσιες αρχές να δράσουν άμεσα καταδεικνύοντας το χαρακτήρα του κατεπείγοντος όπως σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών. Το άμεσο της δράσης δίνει νομιμοποίηση στην παρέκκλιση επιτρέποντας απευθείας αναθέσεις που ο χρόνος σύναψης είναι ελάχιστος δεδομένου ότι η έκτακτη ανάγκη είναι άμεση και παρούσα. Ωστόσο το απρόβλεπτο γεγονός είναι κάτι ασαφές αφού τίθεται θέμα επιμέλειας της αναθέτουσας αρχής, να μπορεί να προβλέψει εκ των προτέρων πιθανούς κινδύνους και άρα να έχει κινήσει διαδικασίες ώστε να μην απαιτείται να προσφύγει την παράγραφο αυτή του άρθρου 32. Το στοιχείο αυτό συνάδει απόλυτα και με την τρίτη προϋπόθεση που αφορά την έλλειψη ευθύνης της δημόσιας αρχής για την κατάσταση έκτακτης ανάγκης, να μην υπάρχει δηλαδή καμία πιθανότητα καταλογισμού της ευθύνης για την κατάσταση έκτακτης ανάγκης σε αυτήν. (Erdoğan & Ştefan, 2023: 18-20)

2.3 Η Ελληνική αποτύπωση της έκτακτης ανάγκης

2.3.1 Η Συνταγματική Αποτύπωση

Σύμφωνα με την έννομη τάξη της Ελλάδας ιεραρχικά πρώτη πηγή διοικητικού δικαίου αποτελεί η θέσπιση κανόνων από όργανο που έχει συνταγματική αρμοδιότητα. Οι κανόνες αυτοί αποτελούν το Σύνταγμα με θεμελιώδεις αρχές εκείνες του αντιπροσωπευτικού συστήματος και της λαϊκής κυριαρχίας που επικράτησαν το 1821 με την επανάσταση του ελληνικού λαού και ισχύουν σχεδόν αδιάλειπτα έως σήμερα. (Σπηλιωτόπουλος, 2017: 33,34)

Δεύτερη πηγή διοικητικού δικαίου είναι οι νόμοι οι οποίοι έχουν περιορισμό στην έκδοσή τους από: συνταγματικούς κανόνες, κανόνες διεθνούς δικαίου, το ΔΕΕ, την ύπαρξη αρμοδιότητας για το περιεχόμενο προτεινόμενης ρύθμισης, τα δικαστήρια και την εκτελεστική εξουσία. Συγκεκριμένα στα δικαστήρια δίνεται από το Σύνταγμα η αρμοδιότητα ελέγχου της συνταγματικότητας ή μη μιας νομοθεσίας κρίνοντας την υπέρβαση αυτών των περιορισμών. (Σπηλιωτόπουλος, 2017: 39, 40)

Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή, στο Σύνταγμα του 1864/1911 συναντώνται οι «αναγκαστικοί νόμοι», δηλαδή νομοθετικοί κανόνες που θεσπίστηκαν μεταξύ άλλων για

λόγους έκτακτους, αναπόφευκτους και για επείγουσες ανάγκες. Σε αυτές τις περιπτώσεις το συμβούλιο της επικρατείας δέχτηκε ότι αυτοί οι νόμοι ήταν συνταγματικοί εφόσον έκρινε κατόπιν έρευνας των προϋποθέσεων ότι η ανάγκη ήταν πραγματικά απρόβλεπτη, επείγουσα και επιτακτική, κάτι που ερχόταν σε αντίθεση με τη νομολογία του Αρείου Πάγου που υποστήριζε ότι δεν ήταν εξουσιοδοτημένα τα δικαστήρια να προχωρήσουν στην έρευνα τήρησης των προϋποθέσεων ή όχι. (Σπηλιωτόπουλος, 2017: 41)

Στο ισχύον Σύνταγμα στην παράγραφο 1 του άρθρου 44 αποτυπώνεται το δίκαιο της ανάγκης και πώς αυτό ασκείται μέσα στο πλαίσιο της κανονικής λειτουργίας της χώρας. Πρόκειται για μια πρόβλεψη νομοθετικής διαδικασίας εξαιρετικού χαρακτήρα (Σπηλιωτόπουλος, 2017: 41- 43) που ορίζει ότι σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης που έχει μορφή εξαιρετικά απρόβλεπτη και επείγουσα ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας δύναται έπειτα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου να εκδίδει ΠΝΠ οι οποίες μέσα σε χρονικό διάστημα σαράντα ημερών είτε από την έκδοσή τους είτε από την σύγκληση της Βουλής σε σύνοδο, κυρώνονται με Νόμο σύμφωνα με το άρθρο 72. (Σωτηρέλης & Ξηρός, 2020: 46) Αν ωστόσο το Κοινοβούλιο δεν την κυρώσει μέσα σε χρονικό διάστημα τριών μηνών τότε παύει να ισχύει, όμως μόνο μελλοντικά. Επομένως, αυτή η δυνατότητα της εκτελεστικής εξουσίας να προχωρά στην έκδοση κανονιστικών πράξεων χωρίς να έχει προηγηθεί η έκδοση τυπικού νόμου, ισχύει ως ουσιαστικός νόμος με προσωρινή ισχύ. Τέλος, αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργικού Συμβουλίου το αν η έκτακτη ανάγκη υφίσταται ή όχι και δεν μπορεί να ελεγχθεί ούτε από τα Δικαστήρια ούτε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. (Ακριβοπούλου & Ανθόπουλος, 2015: 37)

2.3.2 Η Νομοθετική Αποτύπωση

Η νομοθετική σύνδεση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης ως προς τις δημόσιες συμβάσεις αποτυπώνεται σε εκείνο το κομμάτι του δημοσιονομικού δικαίου το οποίο αφορά το δημόσιο λογιστικό (Κόρσος, 1980: 171) δηλαδή το σύνολο των νομικών κανόνων με τους οποίους ρυθμίζονται τα δημόσια έξοδα, έσοδα και τα λογιστικά του κράτους. (Κόρσος, 1980: 11) Στο ν.δ. 321/1969 το οποίο αντικατέστησε τον παλαιότερο νόμο του 1852 ορίζονταν στα άρθρα 83 έως 86 οι προϋποθέσεις σύναψης συμβάσεων δημιουργώντας υποχρεώσεις σε βάρος του δημοσίου. (Κόρσος, 1980: 64, 65) Σε αυτά αποτυπώνονταν η *αρχή της νομιμότητας* της πράξης της διοίκησης και η *αρχή προηγούμενης διενέργειας*

δημόσιου διαγωνισμού για κάθε σύμβαση του δημοσίου που προκαλούσε δαπάνη στον κρατικό προϋπολογισμό. Εξαιρέσεις αυτής αποτελούσαν ορισμένες μόνο περιπτώσεις που επέτρεπαν την ευελιξία του δημοσίου προς το συμφέρον του, που ήταν προφανώς κατεπείγουσες και επαρκώς αιτιολογημένες. (Κόρσος, 1980: 172, 174)

Σήμερα, αποτυπώνεται στον ν.4412/2016 «*Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)*» όλοι οι κανόνες με τους οποίους προγραμματίζονται και συνάπτονται όλες οι δημόσιες συμβάσεις καθώς και οι διαγωνισμοί μελετών. (άρθρο 1ο). Αναλύεται στο άρθρο 32 παράγραφος 2γ' του Νόμου στο οποίο προσφεύγουν οι φορείς για τη σύναψη σύμβασης, η διαδικασία με «*διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση*» «*στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη*».

2.3.3 Συναφή με την έκτακτη ανάγκη νομοθετήματα

Από το άρθρο 1 του ν.4662/2020 αντλούνται οι ορισμοί τόσο της έκτακτης ανάγκης όσο και του κινδύνου, της καταστροφής και της διακινδύνευσης. Έκτακτη ανάγκη, σύμφωνα με το συγκεκριμένο νομοθέτημα, είναι μια απρόβλεπτη και ξαφνική κατάσταση απειλής που απαιτεί λήψη μέτρων άμεσα ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι δυσμενείς συνέπειες αυτής. Ως κίνδυνος, ορίζεται ως ένα καταστροφικό φαινόμενο, γεγονός ή δραστηριότητα ανθρώπινη που ενδέχεται να προκαλέσει τραυματισμούς, ζημιές σε περιουσίες, απώλειες ανθρώπινης ζωής, οικονομικές και κοινωνικές διαταραχές ή υποβάθμιση περιβαλλοντική. Ως καταστροφή, περιγράφεται η σοβαρή διαταραχή του τρόπου λειτουργίας της κοινωνίας με αποτέλεσμα την πρόκληση εκτεταμένων περιβαλλοντικών, υλικών και ανθρώπινων απωλειών που υπερβαίνουν τα όρια της ικανότητας αντιμετώπισης της κοινωνίας που πλήττεται, με ίδια μέσα και πόρους.

Στο άρθρο 25 του ίδιου νόμου αναφέρεται ο ορισμός της «*κατάστασης έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας*» καθώς και οι διακρίσεις αυτής. Ως κατάσταση έκτακτης ανάγκης ορίζεται μια κατάσταση επείγουσα και κρίσιμη με χαρακτήρα προσωρινό που α) βάζει σε

σοβαρό κίνδυνο την υγεία, τη ζωή, την ασφάλεια των πολιτών και β) είναι εξαιρετικής έκτασης, φύσης ή αναλογίας. Στην δεύτερη παράγραφο αποτυπώνονται οι διακρίσεις της κατάστασης έκτακτης ανάγκης σε σχέση με το μέγεθος των συνεπειών και την ανάγκη παρέμβασης του κράτους για την αποκατάστασή τους, σε τοπική και περιφερειακή, διαπεριφερειακή ή εθνική εμβέλεια. Στην περίπτωση λοιπόν που αυτή ξεπερνά τα όρια ενός δήμου και παύει να ισχύει το τοπικό στοιχείο, τότε περιλαμβάνει στους κόλπους της και την κρισιμότητα για τις εθνικές υποδομές. Έτσι, με το άρθρο 25β του ίδιου νόμου, όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει, ορίζονται τα χρονικά όρια της κήρυξης αυτής σε 30 ημέρες με δυνατότητα συνέχισης για το ίδιο χρονικό διάστημα κάθε φορά, εφόσον συνεχίζει να υφίσταται η έκτακτη ανάγκη ή οι επιπτώσεις ακόμη επεκτείνονται τηρώντας βέβαια την ίδια διαδικασία. Επίσης, διευκρινίζεται πως αν η κατάσταση έκτακτης ανάγκης είναι Πανελλαδική ή οι συνέπειες είναι ιδιαίτερα επαχθείς τότε η κήρυξη της γίνεται με πράξη υπουργικού συμβουλίου μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του *Υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας*.

Ιδιαίτερης βαρύτητας στην παρούσα νομοθεσία είναι το άρθρο 54 το οποίο αναφέρει την κατεπείγουσα ανάγκη, η οποία οδηγεί στην άμεση λήψη και εφαρμογή μέτρων για θέματα προστασίας της δημόσιας ασφάλειας και τάξης, εθνικής ασφάλειας, ζωής, υγείας, περιουσίας των πολιτών και προστασίας του φυσικού πλούτου της Ελλάδας. Βάσει αυτού, η *Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας* δύναται σύμφωνα με την απόλυτη κρίση της, στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο για να αντιμετωπίσει την ανάγκη, να συνάπτει συμβάσεις ή και να τροποποιεί ήδη υπάρχουσες οιασδήποτε μορφής κατά παρέκκλιση κάθε διάταξης, όχι μόνο του ν. 4412/2016 αλλά και κάθε άλλης της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας.

Ο ν.4662/2020, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, είναι πολύ σημαντικός όχι μόνο γιατί αφορά την αποτύπωση στην ελληνική νομοθεσία της έκτακτης ανάγκης αλλά και τις περιπτώσεις εκείνες που δύναται λόγω αυτής όχι μόνο το *Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας* αλλά και άλλα Υπουργεία να κάνουν χρήση άρθρου 32 του ν.4412/2016. Χαρακτηριστικά είναι τα άρθρα του ίδιου νόμου: 53ΙΒ για την μίσθωση κτηρίων για τις ανάγκες των πληγέντων και 53ΙΓ για την μίσθωση με τον ίδιο τρόπο και για τους ίδιους λόγους τουριστικών καταλυμάτων. Ομοίως, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 54 του ν.4662/2020, σύμφωνα με το άρθρο 25 του ν.5049/2023 το *Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών* μπορεί να σχεδιάσει, να αναθέσει και να εκτελέσει κατεπείγοντα

έργα αποκατάστασης υποδομών ακόμα και αν δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του με επιλογή αναδόχου σύμφωνα με την παράγραφο 2γ' του άρθρου 32 του ν.4412/2016. Παρόμοια στο άρθρο 74 του ν.4843/2021 οι δασικές υπηρεσίες του *Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας* δύναται να προχωρήσουν σε αναθέσεις δημοσίων συμβάσεων αντιπλημμυρικών και αντιδιαβρωτικών έργων για αποκατάσταση περιοχών που έχουν πληγεί είτε με το άρθρο 32 του ν.4412/2016 ή με απευθείας ανάθεσης των άρθρων 5 και 118 του ίδιου νόμου.

3 Θεσμικές δικλίδες στον Ελληνικό και Ευρωπαϊκό χώρο

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύονται οι θεσμικές δικλίδες που ελέγχουν σε ελληνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο τις δημόσιες συμβάσεις.

3.1 Ελληνικές Θεσμικές δικλίδες

3.1.1 Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος

Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος αποτελεί Τμήμα της Εισαγγελίας Εφετών με τέσσερις εισαγγελείς ή αντιεισαγγελείς εφετών με εξουσίες, καθήκοντα και αρμοδιότητες που απορρέουν από τα άρθρα 33 έως και 36 του Κ.Π.Δ. Αποκλειστική ευθύνη του αποτελούν κατηγορίες εγκλημάτων «μείζονος ποινικής απαξίας», άρα εγκλήματα οικονομικά, φορολογικά και άλλα συναφή που βλάπτουν σοβαρά την εθνική οικονομία και την οικονομία της Ε.Ε. ή εγκλήματα αλλοδαπού δημοσίου με επιπτώσεις στην Ελλάδα. Επιπρόσθετα, συμπεριλαμβάνονται κακουργήματα των πολιτικών προσώπων, όπως αναλύονται στο άρθρο 159 του Π.Κ., καθώς και κακουργήματα του άρθρου 235 του Π.Κ. για τους υπαλλήλους του 13ου άρθρου του Π.Κ. Ακόμη, στη δικαιοδοσία του ανήκει η καθοδήγηση, ο συντονισμός και η εποπτεία των ειδικών ανακριτικών υπαλλήλων της παρ. 1α του άρθρου 31 του Κ.Π.Δ., ειδικά εκείνων που υπηρετούν στο Σ.Δ.Ο.Ε., στην Δ.Ο.Ε. και στη Δ.Ε.Ο.Ε..

Παράλληλα, στις αρμοδιότητές του είναι η έγκριση μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με το άρθρο 47 του Κ.Π.Δ. (Σάμιος, 2020: 61) Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος ερευνά στο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, πριν την άσκηση ποινικής δίωξης, την τέλεση των οικονομικών εγκλημάτων εν γένει, έχοντας πρόσβαση σε κάθε

στοιχείο που κρίνουν χρήσιμο, καθώς δεν είναι υποκείμενος στους περιορισμούς της νομοθεσίας περί απορρήτου πέραν του δικηγορικού, τηρώντας πάντα την αρχή της αναλογικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 36 του ΚΠΔ. Στο ίδιο άρθρο αποτυπώνεται και η δυνατότητα δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων (τραπεζικών λογαριασμών, θυρίδων κλπ) με σκοπό τη προστασία της δημόσιας περιουσίας για διάστημα εννέα μηνών με δυνατότητα ισόχρονης ανανέωσης. (Σάμιος, 2020: 51-55)

3.1.2 Η Ε.Α.Δ και το ΕΣΟΕΛ

Η Ε.Α.Δ είναι μια νομοθετικά κατοχυρωμένη Ανεξάρτητη Αρχή με κύριους στόχους την καταστολή, πρόληψη και αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών στο κράτος. Δημιουργήθηκε με τον ν.4622/2019 μέσω της ενσωμάτωσης σε αυτή ενός συνόλου φορέων και βασικές αρμοδιότητές της τον κεντρικό σχεδιασμό και συντονισμό όλων των απαραίτητων δράσεων για την ενίσχυση της διαφάνειας και λογοδοσίας στη δράση των κυβερνητικών και δημόσιων οργάνων και φορέων.

Η θεμελιακή αποστολή της Ε.Α.Δ. είναι η βελτιστοποίηση της αποδοτικότητας των ενεργειών για την ισχυροποίηση της διαφάνειας και της ακεραιότητας, η πραγματοποίηση με υπολογίσιμα μεγέθη της καταπολέμησης της διαφθοράς ενώ ακόμη, μέσω συνεχούς πληροφόρησης η ενημέρωση της κοινής γνώμης. Γι' αυτό, ευθύνεται απόλυτα τόσο για τον σχεδιασμό και τον συντονισμό όσο και για την εποπτεία και την αξιολόγηση δομών, υπηρεσιών και μηχανισμών ελέγχου με σκοπό την καταπολέμηση της διαφθοράς και τον έλεγχο δημοσίων οργανισμών και φορέων. (Αιτιολογική Έκθεση ν. 4622:2019, 65-69)

Καθοριστικό ρόλο αποτελεί ο κεντρικός σχεδιασμός και ο συντονισμός όλων των απαραίτητων δράσεων για πρόληψη, αποτροπή, εντοπισμό, καταστολή πράξεων και φαινομένων απάτης και διαφθοράς. Επίσης, αρμοδιότητά της είναι η εκπόνηση, παρακολούθηση, αξιολόγηση και ο ανασχεδιασμός του Ε.Σ.Σ.Κ.Δ. Η εκκίνηση της διενέργειας ελέγχου γίνεται είτε κατόπιν παραγγελίας, είτε αυτεπαγγέλτως. Διενεργεί επιθεωρήσεις, ελέγχους και έρευνες ακόμη και μέσω υπηρεσιών και μονάδων ελέγχου φορέων που δεν εντάσσονται στην ίδια την αρχή, αλλά παίρνουν απευθείας την εντολή ελέγχου από το διοικητή. Οι στρατηγικοί στόχοι όσον αφορά τη διαφθορά περιγράφονται αναλυτικά στο άρθρο 83, με το εύρος άσκησης των αρμοδιοτήτων να συμπεριλαμβάνει τις

υπηρεσίες και τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, των ΝΠΔΔ, των Ο.Τ.Α., των ΝΠΙΔ και του ιδιωτικού τομέα, όταν αυτός εμπλέκεται με οποιοδήποτε τρόπο με αυτούς.

Τέλος, στην Αρχή σύμφωνα με το άρθρο 103 του ανωτέρω νόμου συστήνεται το ΕΣΟΕΛ, το συντονιστικό όργανο που αντικαθιστά το Σ.Ο.Ε.Ε. και στο οποίο οι συμμετέχοντες αναλαμβάνουν κοινή δράση για την καταπολέμηση της διαφθοράς, μέσα από κοινά εργαλεία και πρότυπα. (Αιτιολογική Έκθεση ν. 4622, 2019: 97) Το ΕΣΟΕΛ, όντας ένα νέο συλλογικό όργανο, ενώνει όλους τους φορείς ελέγχου, δημιουργώντας μεικτά κλιμάκια ελέγχου για την αμοιβαία διείσδυση, αφομοιώνοντας καινοτόμες προσεγγίσεις και πρακτικές. Βασικός στόχος αποτελεί επίσης, ο εντοπισμός τυχόν αλληλοεπικαλύψεων μεταξύ των δράσεων ελέγχου ή τυχόν συνεργειών και η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ του δικτύου. (ΕΣΟΕΛ., 2021: 9, 12)

3.1.3 Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Στις συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές κατατάσσεται το Ελ.Συν. το οποίο σύμφωνα με την αποστολή του έχει δικαστική εξουσία και μεταξύ των άλλων τον έλεγχο των κρατικών δαπανών και συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας όλου του δημοσίου τομέα ή νομικών προσώπων που εξισώνονται με το δημόσιο. (Σωτηρέλης & Ξηρός, 2020: 314,315) (Ελ.Συν.,2024) Επίσης, δρα κατόπιν καταγγελιών που έχουν σχέση τόσο με τις ζημιές του δημοσίου συμφέροντος, όσο και τη μη σωστή δημοσιονομική διαχείριση. (ΟΟΣΑ,2019: 19) Ο σκοπός του Ελ.Συν. δεν ήταν μόνο ο έλεγχος νομιμότητας των διαδικασιών αλλά και η διερεύνηση τήρησης των βέλτιστων πρακτικών στο μέτρο του αναγκαίου και σίγουρα με συνθήκες διαφάνειας. Σε άμεση συνάφεια είναι και η διερεύνηση του αν η χρήση της διακριτικής ευχέρειας είναι προσχηματική παραβιάζοντας τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης και δεν εξυπηρετεί την ταχύτητα και την ευελιξία που είναι ο στόχος της συγκεκριμένης διάταξης. Επίσης, ελέγχει αν οι φορείς που προσφεύγουν σε διαδικασίες σύναψης συμβάσεων δυνάμει του άρθρου 32 παρ 2γ' του ν. 4412/2016 έχουν προχωρήσει σε εξορθολογισμό των αναγκών ή η χρήση της διάταξης αυτής είναι αποτέλεσμα αστοχιών στον προγραμματισμό ή ακόμη και αυθαιρεσιών των ατόμων που εμπλέκονται με τη διαδικασία ή αδιαφανών κριτηρίων επιλογής συγκεκριμένων αναδόχων.(Ελ.Συν., 2023: 5)

Η έκθεση του Ελ.Συν. 4/2023 με θέμα: «Απευθείας αναθέσεις: πότε οι απευθείας αναθέσεις δημοσίων συμβάσεων ή ανάθεσης ύστερα από σύντομη διαδικασία διαπραγμάτευσης

διασφαλίζουν την αντικειμενική ακεραιότητα της διαδικασίας;» μέσω των πορισμάτων της, αποτελεί πηγή άντλησης αρκετών συμπερασμάτων ως προς τις μορφές εξαιρετικής διαδικασίας που χρησιμοποιούν οι αναθέτουσες αρχές στην Ελλάδα συνάπτοντας συμβάσεις είτε ύστερα από σύντομη διαδικασία διαπραγμάτευσης είτε με απευθείας αναθέσεις παρεκκλίνοντας από τον θεμελιώδη κανόνα δικαίου που είναι ο διαγωνισμός. Το Ελ.Συν. προχώρησε σε έλεγχο άνω των 5.000 συμβάσεων για να εξάγει συμπεράσματα όχι μόνο ως προς την νομιμότητα αυτών αλλά και ως προς την τήρηση των βέλτιστων πρακτικών ώστε αυτές να επιτελούνται στο πλαίσιο της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης.

Τα πορίσματα του ελέγχου ανέδειξαν τον μη έγκυρο προγραμματισμό από πλευράς δημόσιων φορέων προμήθειας των αναγκών τους. Ο ορθός προγραμματισμός δύναται να καλύψει μέσω διαγωνιστικών διαδικασιών τις ανάγκες, με αποτέλεσμα οι φορείς να προχωρούν σε απευθείας αναθέσεις όταν απαιτούνται να καλυφθούν πραγματικά έκτακτες ανάγκες. Το πρόβλημα εντείνεται με την έλλειψη ενός αξιόπιστου πληροφοριακού συστήματος καταγραφής των αναγκών με κριτήρια διαφανή και προκαθορισμένα, που να έχει τη δυνατότητα να παρακολουθεί τα αποθέματα και να ενημερώνει όταν αυτά εξαντλούνται. Ακόμη, αναδείχθηκε ότι οι ελεγχόμενοι οδηγήθηκαν πολλάκις σε απευθείας αναθέσεις μέσω κατατμήσεων ομοειδών αγαθών ακόμη και όταν ο εγγεγραμμένος προϋπολογισμός επαρκούσε. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των απευθείας αναθέσεων των δήμων για έκτακτες βλάβες οχημάτων, όταν αυτές στην πραγματικότητα συνιστούσαν συνήθεις φθορές συντήρησης. (Ελ.Συν., 2023: 4,9-12)

Μια δεύτερη πτυχή του πορίσματος αφορά την ταύτιση από τους αναθέτοντες φορείς του «απρόβλεπτου» με το «επείγον» ή και το αντίστροφο. Συγκεκριμένα, αναδείχθηκε πως, αν και η επίκληση της διάταξης του άρθρου 32 παράγραφος 2γ του ν.4412/2016 σχετίζεται με μια ανάγκη που έχει καταστεί επείγουσα, δεν αποδεικνύεται το απρόβλεπτο αυτής που αποτελεί σωρευτικό απαραίτητο στοιχείο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της πτυχής αποτελούν τα έντονα καιρικά φαινόμενα. Με αδιαμφισβήτητο το γεγονός της κλιματικής αλλαγής και των έντονων καιρικών φαινομένων που αυτή επιφέρει, οι εργασίες καθαρισμού χειμάρρων, δασών, αποκομιδής ογκωδών αντικειμένων δεν αποτελούν απρόβλεπτα γεγονότα. Ούτε ομοίως η κάλυψη αυτών έως την ολοκλήρωση των διαγωνιστικών διαδικασιών αποτελεί απρόβλεπτη αναγκαιότητα, καθόσον οι φορείς οφείλουν να έχουν ήδη προβλέψει τόσο τα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής, όσο και τη χρονική

διάρκεια μιας διαγωνιστικής διαδικασίας. Αντιστρόφως, διαπιστώθηκε ότι το κατεπείγον της σύμβασης δεν δύναται να οριοθετηθεί όταν έχουν περάσει μήνες από την εκδήλωση του έντονου φαινομένου ή όταν υπάρχει χρονική απόκλιση μεταξύ πρωτογενούς αιτήματος και υπογραφής της σύμβασης. Ούτε τέλος, με το πρόσχημα της αποκατάστασης των έκτακτων ζημιών οι φορείς δύναται να προσθέτουν στη σύμβαση και πάγιες ανάγκες. (Ελ.Συν., 2023: 13-15)

Επιπρόσθετα, ο έλεγχος ανέδειξε τα περιθώρια ενίσχυσης των διοικητικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα στα στάδια πριν την τελική απόφαση που απαιτούνται για να μην αφήνονται υπόνοιες αδιαφάνειας και αυθαιρεσίας. Η στελέχωση των υπηρεσιών με έμπειρο και καταρτισμένο προσωπικό αποτελεί ενισχυτικό πόλο της ουσιαστικής συμμετοχής τους στις διαδικασίες. Οι φορείς, σύμφωνα με το Ελεγκτικό Συνέδριο, οφείλουν να μεριμνούν για τη συνεχή επιμόρφωση του προσωπικού στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, καθώς αφορά ένα νομικό καθεστώς περίπλοκο και συχνά μεταβαλλόμενο. Χαρακτηριστικό αυτού αποτελεί η προσπάθεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου να εκλείψουν στο μέλλον περιπτώσεις που εντοπίστηκαν όπου «τεχνικές εκθέσεις» συντάχθηκαν αναρμοδίως από τη Διεύθυνση Διεθνών και Δημοσίων Σχέσεων. Από τα συμπεράσματά του αναδεικνύεται ότι υπάρχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης, ειδικά στον τρόπο χρήσης της διακριτικής ευχέρειας, κατά την άσκηση αυτής, στο πλαίσιο της διαφάνειας. (Ελ.Συν., 2023:16-18,31)

3.1.4 Η Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων

Σύμφωνα με τον ν. 4912/2022 που αντικατέστησε το άρθρο 347 του ν. 4412/2016 και την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ αποτελεί μια Αρχή με ρόλο εποπτικό και συντονιστικό της δράσης των φορέων κεντρικής διοίκησης ως προς τις δημόσιες συμβάσεις. Επίσης, προάγει την στρατηγική σε εθνικό επίπεδο, μεριμνά για το αποτελεσματικό και συνεκτικό σύστημα δημοσίων συμβάσεων εναρμονισμένο στο πρωτογενές και παράγωγο ενωσιακό δίκαιο. Επιπλέον, διασφαλίζει τη συνεχή βελτίωση του νομικού πλαισίου, αποτελεί μέσο επίλυσης διαφορών πριν τη σύναψη σύμβασης όταν απαιτείται (προδικαστική προσφυγή), συμβάλει στην ορθότερη λειτουργία του ανταγωνισμού, στη χρηστή διαχείριση και παρακολούθηση της εύρυθμης εκτέλεσης του προϋπολογισμού ως προς τα έξοδα μέσω των δημοσίων συμβάσεων. Παρατηρείται, ακόμη, ότι υπάρχει μια συγγένεια με την αποστολή του Ελ.Συν. από άλλη οπτική όμως.

Αποστολή της είναι, η ανάπτυξη και προώθηση της εθνικής στρατηγικής και πολιτικής στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, με τη βελτίωση του νομικού πλαισίου, τον συντονισμό πρακτικών των αναθετουσών αρχών, τον έλεγχο της κίνησης του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων. Απολαμβάνει ανεξαρτησία λειτουργική, διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, ωστόσο υποστηρίζεται διοικητικά από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, αλλά δεν εποπτεύεται ούτε ελέγχεται από κυβερνητικά όργανα ή άλλη αρχή παρά μόνο κοινοβουλευτικά.

Σύμφωνα με το άρθρο 347 παράγραφος 2 γδ' του ν.4412/2016 ισχύει ότι η Αρχή έχει την αρμοδιότητα έκδοσης Γνώμης για της δημόσιες συμβάσεις έκτακτης ανάγκης άνω των ορίων πλην εκείνων που εμπίπτουν στις περιπτώσεις ανωτέρας βίας.

Την περίοδο της υγειονομικής κρίσης, η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. έδωσε την δυνατότητα στους αναθέτοντες φορείς να ενημερώνονται άμεσα μέσω του διαδικτυακού της τόπου <https://www.eaadhsy.gr/> και δημιούργησε ξεχωριστή σελίδα ηλεκτρονικού συνδέσμου για τις διατάξεις νόμου, τις γνώμες σε σχέση με τις εξαιρετικές ρυθμίσεις CoVid-19 την <https://www.eaadhsy.gr/index.php/m-foreis/diarkis-enimerosi-logo-covid-19>.

3.2 Ευρωπαϊκές Θεσμικές δικλείδες

3.2.1 Ο Ευρωπαίος Εισαγγελέας

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία έχει αυτοτελή νομική προσωπικότητα και αποτελεί όργανο της Ε.Ε. όπως περιγράφεται στο άρθρο 86 της ΣΛΕΕ, και ορίζει ότι, όταν τίγονται τα οικονομικά συμφέροντα της Ε.Ε., το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται ύστερα από ομόφωνη έγκριση του Ε.Κ. να συστήσει από την Eurojust, Ευρωπαϊκή Εισαγγελία για την καταπολέμηση των αδικημάτων, μέσω κανονισμού. Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1939 (L 283) έπειτα από διαβουλεύσεις αρκετών χρόνων, σύστησε την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία στις 12/10/2017 (Κανονισμός EPPO), με ημερομηνία έναρξης των δραστηριοτήτων της, την 01/06/2021. Η εφαρμοστική του Κανονισμού αυτού στην εθνική έννομη τάξη αποτυπώθηκε στον ν.4786/2021 όπου ορίστηκε μεταξύ άλλων ο διορισμός των ΕΕΕ που αποτελούν αποκεντρωμένο τμήμα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στα κράτη-μέλη, η σύσταση και λειτουργία του γραφείου των ΕΕΕ στην Ελλάδα και τα εγκλήματα αρμοδιότητάς του, όπως

αυτά αποτυπώνονται στον ν. 4689/2020 (Ενσωμάτωση της οδηγίας PIF) και των άρθρων 22 και παρ. 2-3 του άρθρου 25 του Κανονισμού ΕΡΡΟ. (ΕΣΟΕΛ, 2024: 19,20)

Κύρια καθήκοντα των ΕΕΕ αποτελούν η έρευνα, δίωξη και παραπομπή στη δικαιοσύνη των ατόμων που προχωρούν σε αξιόποινες πράξεις θίγοντας τα οικονομικά συμφέροντα της Ε.Ε. Έχουν τη δυνατότητα να προχωρήσουν σε έρευνες, να ασκήσουν ποινικές διώξεις και εισαγγελικά καθήκοντα στα δικαστήρια των κρατών μελών ως και την οριστική περαίωση της υπόθεσης σύμφωνα με το άρθρο 4.(ΕΣΟΕΛ, 2024: 20). Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν. 4786/2021 αποτελούν αναπόσπαστο μέλος της εθνικής εισαγγελικής αρχής, άρα είναι ενσωματωμένοι στις δομές της εθνικής εισαγγελίας, έχοντας τις ίδιες ακριβώς εξουσίες. Ενεργούν εξ ονόματος και για λογαριασμό της ευρωπαϊκής εισαγγελίας γι' αυτό το λόγο είναι αποδέκτες εντολών, οδηγιών, ειδικών και γενικών κατευθύνσεων μόνο από τον εποπτεύων Ευρωπαϊό Εισαγγελέα και το συλλογικό όργανο της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Κεντρικό ρόλο στα αδικήματα αρμοδιότητας των ΕΕΕ είναι οι απάτες που σχετίζονται με δαπάνες της Ε.Ε. σε προμήθειες, διαχείριση πόρων της Ε.Ε. με ζημιολόγο τρόπο, υπεξαίρεση από δημόσιο υπάλληλο αλλά και η δωροδοκία και δωροληψία σε/από δημόσιο υπάλληλο ζημιώνοντας τα οικονομικά της Ε.Ε. Παραδείγματα αποτελούν η ευρωπαϊκή στις προμήθειες και η απιστία στα συγχρηματοδοτούμενα έργα της Ε.Ε. (ΕΣΟΕΛ,2024: 21,22) Η συνδρομή των εθνικών αρχών, του οικονομικού εισαγγελέα, της Ε.Α.Δ. είναι υποχρεωτική όπως και των ειδικών ανακριτικών υπαλλήλων που υπηρετούν σε θεσμούς της Ελλάδας, όταν αυτή ζητηθεί (ΕΣΟΕΛ, 2024: 25,26) Η ανταλλαγή πληροφοριών είναι υποχρεωτική με τους θεσμούς της Ελλάδας και έχει διπλό χαρακτήρα είτε μέσω της άμεσης ενημέρωσης αν μια υπόθεση μπορεί ακόμη και να σχετιστεί με αρμοδιότητα του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα και άρα να ξεκινήσει εκείνος τις διαδικασίες δίωξης, είτε αν οι διαδικασίες έχουν ήδη ξεκινήσει από αρχές της Ελλάδας και σε μεταγενέστερο στάδιο αποδειχθεί ότι αφορά αρμοδιότητά του να ενημερωθεί πάραυτα αναλαμβάνοντας την υπόθεση. Σε αυτή την περίπτωση οι πράξεις που ήδη πραγματοποιήθηκαν από τις εθνικές αρχές θεωρούνται νόμιμες και ακολούθως να δράσει ανεξάρτητα είτε επαναλαμβάνοντας, είτε μεταρρυθμίζοντάς τις, είτε ασκώντας συμπληρωματικές. (ΕΣΟΕΛ,2024: 26,30)

3.2.2 Ο OLAF

Ο OLAF αποτελεί ένα από τους σημαντικότερους μηχανισμούς ελέγχου κατά της απάτης εις βάρος της Ε.Ε. Στο έργο του ανήκει ο εντοπισμός των μηχανισμών μεθοδευμένης καθοδήγησης στην υποβολή προσφορών και τη σύναψη συμβάσεων με απώτερο στόχο την υφαρπαγή χρημάτων της Ε.Ε. Οι μηχανισμοί αυτοί αναδεικνύουν περιπτώσεις νομιμοποίησης παράνομων κερδών που η δράση τους ενδέχεται να επεκτείνεται και σε περισσότερες από μια χώρες της Ε.Ε., διασυνδέσεις ύποπτες εντός των εθνικών κρατών, πλαστογραφίες, απάτες σε τομείς γεωργίας, έρευνας, κοινωνικών ταμείων και πολλές περιπτώσεις που αφορούν νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (OLAF, 2021:1-3). Το πεδίο κάλυψης του ελέγχου του OLAF είναι όλες οι ευρωπαϊκές δαπάνες με κύριες κατηγορίες να ανάγονται στις άμεσες δαπάνες στα διαρθρωτικά ταμεία, στην εξωτερική βοήθεια και στην αγροτική ανάπτυξη. (OLAF, 2021: 2) Ο OLAF αποτελεί κομμάτι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με ανεξαρτησία, όμως, ως προς τις έρευνές του. Συνεργάζεται με το Ε.Κ., την *Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού (CONT)* του Κοινοβουλίου και άλλες επιτροπές του Ε.Κ. Συντονίζει την Επιτροπή, όταν τα θέματα αφορούν την απάτη, ενώ έχει σημαντική συνεργασία με το ΕΕΣ καθώς στοχεύουν αμφότεροι στην προστασία των οικονομικών της Ε.Ε. και στη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση του προϋπολογισμού της, αν και το ΕΕΣ διενεργεί ελέγχους ενώ ο OLAF ασχολείται με την απάτη και τη διαφθορά.

Επιπροσθέτως, πραγματοποιεί ανεξάρτητες έρευνες για τη διαφθορά όταν θίγονται τα οικονομικά της Ε.Ε., ώστε να διασφαλίζεται η ορθή χρήση των πόρων της Ε.Ε. οδηγώντας στην ανάπτυξη και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Επίσης, προβάλλει, μέσω της διερεύνησης σοβαρών παραπτωμάτων των θεσμικών φορέων της, την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των ευρωπαίων σε αυτά (OLAF, 2024). Χαρακτηριστικό του φόρτου εργασίας του είναι ότι το έτος 2022 προέβη στην εκκίνηση 192 νέων ερευνών και στην ολοκλήρωση 256 εκκρεμών οι οποίες ήταν επηρεασμένες από τον Covid-19 εκδίδοντας προς τις ενωσιακές και εθνικές αρχές 275 συστάσεις, συνέστησε στα έγγραφά του την επιστροφή στον προϋπολογισμό της Ε.Ε. 426,8 εκατομμυρίων ευρώ και απέτρεψε την απώλεια από τον προϋπολογισμό της Ε.Ε. άλλων 197,9 εκατομμυρίων. (OLAF, 2023, 4) Οι έρευνές του για το παράνομο εμπόριο προϊόντων που σχετίζονται με τον CoVid-19 το 2021 οδήγησαν σε κατασχέσεις αξίας άνω των 100 εκατομμυρίων. Οι εν λόγω έρευνες έγιναν σε συνεργασία με τελωνειακές αρχές, Europol, Interpol κ.α. (OLAF, 2022: 22)

3.2.3 Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο

Το ΕΕΣ αποτελεί ανώτατο ελεγκτικό όργανο της Ε.Ε. Έχει τη μορφή εξωτερικού ελεγκτή της Ε.Ε., διασφαλίζει ορθή εφαρμογή των δημοσιονομικών κανόνων και πολιτικών ως προς την οικονομική απόδοση των επιδιωκόμενων στόχων. Προάγει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία, συμβάλλει στην ορθή διαχείριση των οικονομικών, επισημαίνει αδυναμίες, καθοδηγεί και προειδοποιεί για κινδύνους ενημερώνοντας το Ε.Κ., το Συμβούλιο και τους πολίτες της Ε.Ε. Ακόμη, διεξάγει στοχευμένους ελέγχους συμμόρφωσης εθνικών και ενωσιακών κανόνων και δρα ως εξωτερικός ελεγκτής μιας σειράς επιχειρήσεων της Ε.Ε. Αποτελεί τον επιτόπιο ελεγκτή όλων των φορέων που διαχειρίζονται κεφάλαιά της, ενώ, τέλος διενεργεί ελέγχους επιδόσεων ως προς την αποδοτικότητα, την αποτελεσματικότητα και την οικονομία των πολιτικών όπως και των προγραμμάτων της. (ΕΕΣ, 2022: 5,11,13)

Τα άρθρα 285 έως και 287 της ΣΛΕΕ αποτελούν την βασική νομοθεσία μέσα από την οποία λειτουργεί το ΕΕΣ έχοντας πλήρη ανεξαρτησία κατά τη διεξαγωγή των ελέγχων. Οι έλεγχοι γίνονται βασικά μέσω εξέτασης εγγράφων, πραγματοποίησης επιτόπιων ελέγχων και όταν ο έλεγχος αφορά κάποιο κράτος μέλος με την συνεργασία των εθνικών Α.Ο.Ε. (ΕΕΣ, 2024)

Στο πλαίσιο του ελέγχου των δημοσίων συμβάσεων όπως αυτή αποτυπώνεται στην Ειδική Έκθεση 28/2023, το ΕΕΣ αποτύπωσε ευρήματα σχετικά με τα επίπεδα ανταγωνισμού τη τελευταία δεκαετία ως το 2021. (ΕΕΣ, 2023: 6) Παρατηρήθηκε ότι για πολλά κράτη-μέλη ο αριθμός των απευθείας αναθέσεων είναι μεγάλος, δηλαδή εκείνων που δεν δημοσιεύεται προσφορά και ο αναθέτων απευθύνεται άμεσα σε έναν ή και περισσότερους φορείς, γεγονός που μειώνει τον ανταγωνισμό. Στο άρθρο 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ εξηγείται πως αυτό πρέπει να συμβαίνει μόνο σε περιπτώσεις εξαιρετικές. Για το 2021 το ΕΕΣ ανέδειξε ότι αυτό το είδος συμβάσεων αποτέλεσε το 15,8% του συνόλου των συμβάσεων στην Ε.Ε. με πολλές διακυμάνσεις μεταξύ των μελών της. (ΕΕΣ, 2023:19, 20)

Στα γενικά συμπεράσματα περιλαμβάνονται ο χαμηλός ανταγωνισμός στις δημόσιες συμβάσεις με την ανάδειξη περαιτέρω μείωσης την τελευταία δεκαετία, τα μη αποδεκτά επίπεδα απευθείας αναθέσεων (16%) και αναθέσεων με ένα προσφέροντα (πάνω από 40%) με την Περιφέρεια Πελοποννήσου να βρίσκεται στην υψηλότερη θέση με 66,5% και, τέλος, σημαντικές διαφορές στις πρακτικές και προσεγγίσεις από κράτος σε κράτος. (ΕΕΣ, 2023:27, 60)

4 Οι δημόσιες συμβάσεις την περίοδο της υγειονομικής κρίσης

Ο CoVid-19 προκαλεί μια ασθένεια που η ανακάλυψη της τοποθετήθηκε χρονικά το 2019 ενώ ως παγκόσμια πανδημία δηλώθηκε στις 11/03/2020 από τον ΠΟΥ προκαλώντας πρωτοφανείς κλυδωνισμούς. Οι συνέπειες είναι τεράστιες τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες οδηγώντας τα κράτη να δαπανήσουν τεράστια ποσά για να τις μετριάσουν. Καθώς κανένα υγειονομικό σύστημα περίθαλψης δεν είχε προετοιμαστεί για μια τέτοια κατάσταση έκτακτης ανάγκης, οι ανάγκες για υγειονομικές δαπάνες εκτοξεύτηκαν. Παρόλα αυτά όσο σημαντική είναι η εξασφάλιση αυτής της παροχής στους πολίτες, άλλο τόσο είναι και η διασφάλιση της ορθής χρήσης τους. Με βάση τα διδάγματα του παρελθόντος, η αποσταθεροποίηση μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένο έλεγχο, ο οποίος συνδυαστικά με τη μεγάλη εισροή κεφαλαίων και την ταυτόχρονη ανελαστική ζήτηση ορισμένων προϊόντων προκαλεί εγκληματογενείς ασυμμετρίες με επικίνδυνα αποτελέσματα. (Gomez, 2022)

Οι προκλήσεις της ολέθριας εμπειρίας της πανδημίας απαίτησε δημόσιες συμβάσεις επείγουσας αντιμετώπισης που οδήγησαν τα περισσότερα κράτη στη χρήση διαδικασιών δημόσιων συμβάσεων τα οποία προκάλεσαν αναστολή με δραστικό τρόπο τυποποιημένων κανόνων λογοδοσίας, ανταγωνισμού και διαφάνειας. Τα μέτρα σε κάποιες περιπτώσεις βοήθησαν, σε άλλες οδήγησαν σε κατάχρηση της διακριτικής ευχέρειας, ενώ είναι αρκετές οι περιπτώσεις εκείνες που οι προμήθειες για ανακούφιση από καταστροφές έχουν συνδεθεί ιστορικά με εκτεταμένη διαφθορά. (Coviello, Spangolo & Lotti, 2023: 16). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι προκλήσεις αυτές δεν αφορούσαν αποκλειστικά την πανδημία αλλά και τον πόλεμο στην Ουκρανία που έφερε πολλούς κλυδωνισμούς στα ευρωπαϊκά κυρίως κράτη λόγω εισροής προσφύγων, αύξησης των τιμών ενέργειας και την επισιτιστική και ενεργειακή ανασφάλεια. Συγχρόνως, αφορούσαν και συνέπειες των ακραίων καιρικών φαινομένων με καταστροφές, πλημμύρες και ξηρασίες. (Cuadrado: 2022, 1,2)

Ωστόσο, καθοριστικό στην πανδημία ήταν οι εκτεταμένες αποτυχίες αγοράς υλικών υγειονομικής περίθαλψης μέσω των κρατικών προμηθειών. Η «κρίση δημοσίων συμβάσεων» αποτυπώθηκε σε παγκόσμιο σχεδόν επίπεδο και απεικονίστηκε με

προβλήματα όπως απάτες, πλήρη αδυναμία προμήθειας προϊόντων, είτε προϊόντα χαμηλής ποιότητας, με υψηλές τιμές, με καθυστερήσεις παράδοσης, ακόμη και πλήρη αποτυχία παράδοσης τους. (Decarolis, Lotti & Spagnolo, 2021: 123)

4.1 Η Ευρωπαϊκή και η Ελληνική αποτύπωση εποχής CoVid-19

4.1.1 Η Ευρωπαϊκή αποτύπωση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να βοηθήσει ως προς την ομοιόμορφη εφαρμογή κανόνων των δημοσίων συμβάσεων που σχετίζονται με τον CoVid-19 προχώρησε σε κατευθυντήρια ανακοίνωση στηριζόμενη στην αρχή της αλληλεγγύης. Στην Ανακοίνωση της Επιτροπής που έδωσε οδηγίες την 1^η Απριλίου 2020 (2020/c 108 1/01) πρωταρχικά δίνεται έμφαση στην προσφυγή με σύντμηση στις προθεσμίες λόγω επείγουσας ανάγκης τόσο στις ανοιχτές όσο και στις κλειστές διαδικασίες. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020: 1, 4) Εν συνεχεία δύναται να επιλεγεί η διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση ή και η απευθείας ανάθεση, όμως με την προϋπόθεση ότι η επιλογή του φορέα θα γίνει κατόπιν επαλήθευσης ότι μπορεί να παραδώσει τις προμήθειες με σωστές τεχνικές προδιαγραφές και υπό την πίεση του χρόνου εντός των χρονικών ορίων. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020: 1)

Στην Ανακοίνωση τονίζεται πως οι οδηγίες δίνονται γιατί η πίεση των αναθετουσών αρχών λόγω CoVid-19 να αποκτήσουν τα απαραίτητα είδη χρονικά τοποθετείται σε λίγες ημέρες ή και ώρες πολλές φορές. Στο πλαίσιο της απευθείας διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση παρέχεται η ευελιξία στις αρχές να επικοινωνούν με τους προμηθευτές με μηνύματα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, τηλεφωνικώς ή και με απευθείας επισκέψεις που γεωγραφικά μπορεί να είναι και σε άλλη χώρα καθώς εν δυνάμει μπορεί να συμφωνηθεί ακόμη και αύξηση της παραγωγής ή τέλος να προσλάβουν εξειδικευμένο προσωπικό που μπορεί να χειριστεί καλύτερα τις αγορές. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020: 2)

Στο πλαίσιο αποτύπωσης των διαδικασιών αναλύεται και η δυνατότητα χρήσης του εργαλείου της παρ. γ του άρθρου 32 της οδηγίας που, όμως καθώς παρεκκλίνει από την *αρχή της διαφάνειας* που είναι βασική αρχή της ΣΛΕΕ και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, ορίζει ότι πρέπει να γίνεται κατ' εξαίρεση και πρέπει σωρευτικά να ισχύουν τα τρία κριτήρια δίνοντας την αιτιολόγηση για την ισχύ τους. Συγκεκριμένα, στα γεγονότα που ο αναθέτων δεν γίνεται να προβλέψει είναι ο αριθμός των κρουσμάτων που προσέρχονται στα

νοσοκομεία και οι ανάγκες των νοσοκομειακών ιδρυμάτων για την περίθαλψη των ασθενών και για την προστασία του προσωπικού. Ως προς το κατεπείγον του γεγονότος, η συνάφεια αποτυπώνεται στις ανάγκες των νοσοκομειακών ιδρυμάτων που πρέπει να καλυφθούν άμεσα λόγω πανδημίας. Αναφέρεται τέλος, ότι αυτός ο τρόπος χρήσης των διαδικασιών προμήθειας προσφέρεται για την κάλυψη των άμεσων αναγκών έως ότου βρεθούν σίγουρες λύσεις όπως για παράδειγμα Συμφωνίες-Πλαίσιο. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020: 4,5)

4.1.2 Η ελληνική αποτύπωση της εποχής CoVid-19

Η Ελλάδα για την αντιμετώπιση της πανδημίας προχώρησε στην έκδοση ΠΝΠ, πράξεων που ανήκουν στο δίκαιο της ανάγκης και εκδίδονται σε επείγουσες και έκτακτες περιπτώσεις από την πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας έπειτα από πρόταση του Υπουργικού συμβουλίου, όπως ορίζεται στο παράγραφο 1 του άρθρου 44 του Συντάγματος (Ακριβοπούλου & Ανθόπουλος, 2015: 34). Έτσι, στις 25/02/2020 εκδίδει την 1^η ΠΝΠ (ΦΕΚ Α'42) που στο 3ο άρθρο δίνει τη δυνατότητα στην Α.Ε. «Ινστιτούτο φαρμακευτικής Έρευνας και Τεχνολογίας Α.Ε.» να απευθύνει πρόσκληση με ανάρτηση στην ιστοσελίδα της Α.Ε. για τρεις μόνο ημέρες για την απευθείας ανάθεση των απαραίτητων για την υγειονομική κρίση προϊόντων (φάρμακα, υγειονομικό υλικό, ατομικά μέτρα προστασίας) με κάθε επιχείρηση, κατά παρέκκλιση όλων των κείμενων εθνικών διατάξεων περί δημοσίων συμβάσεων με μοναδικό κριτήριο τη χαμηλότερη προσφορά.

Στην συνέχεια, στις 11/03/2020 εκδίδεται η 2^η ΠΝΠ (ΦΕΚ Α'55) όπου τα άρθρα 8, 10, 12, 13, 14 και 16 ρυθμίζουν τις δημόσιες συμβάσεις των Υπουργείων: Οικονομικών, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Τουρισμού, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και των Δήμων και Περιφερειών. Στο άρθρο 16 αναφέρεται ότι οι ποσότητες, οι προδιαγραφές και ο χρόνος παράδοσης των τομέων υγείας εγκρίνονται από το ΚΕΣΥΠΕ.

Στις 14/03/2020 αναρτά την 3^η ΠΝΠ (ΦΕΚ Α'64) στην οποία ρυθμίζονται θέματα δημοσίων συμβάσεων στα άρθρα 3, 7, 12, 18, 24, 26, 27, 30 που άπτονται της αρμοδιότητας των Υπουργείων Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (καθαριότητα), Εσωτερικών, του Ε.Κ.Α.Β., του Ε.Ο.Δ.Υ., καθώς και συμβάσεις καθαριότητας (άρθρο 26), εξοπλισμών πληροφορικής (άρθρο 27) και ανάθεση υπηρεσιών ενημέρωσης των πολιτών (άρθρο 30).

Στις 20/03/2020 αναρτάται 4^η ΠΝΠ (ΦΕΚ Α'68) με τα άρθρα 14, 34, 35, 37, 44, 59, να αναφέρονται σε θέματα δημοσίων συμβάσεων Υπουργείων Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Ε.ΣΗ.ΔΗ.Σ., Ο.Τ.Α., ΚΟΜΥ Ειδικού Σκοπού, Ε.Ο.Δ.Υ. Επίσης, αποτυπώνεται Μέρος Ε' με τίτλο «*ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ*» όπου στα άρθρα 60, δίνεται παράταση 6 μηνών στους αναθέτοντες φορείς για θέματα συμβάσεων (αναβολής, παράτασης κ.α.). Τέλος, το άρθρο 64 αναφέρεται στις συμβάσεις που δύναται να συνάπτει η Ε.Ρ.Τ. και το άρθρο 65 αφορά συμβάσεις Α.Ε.Ι.

Στις 30-03-2020 εκδίδεται 5^η ΠΝΠ (ΦΕΚ Α'75) όπου ζητήματα δημοσίων συμβάσεων αναφέρονται στα άρθρα 15, 26, 34, 40, 43, 44, 45, 50, 54, 62, 65. Στις 13/04/2020 εκδίδεται 6^η ΠΝΠ (ΦΕΚ Α'84) με συναφή άρθρα να είναι τα 22, 25, 27, 28, 32, 41, 62, 63 και 69. Στο άρθρο 41 ιδιαίτερα γίνεται ρύθμιση του κρίσιμου ζητήματος για προβλήματα που ανακύπτουν στην έκδοση κατακύρωσης για την σύναψη σύμβασης λόγω αναστολής λειτουργίας των αρμοδίων υπηρεσιών. Τέλος, στις 01/05/2020 εκδίδεται 7^η ΠΝΠ (ΦΕΚ Α'90) στα άρθρα 26, 29, 37, 38 και 41 περιέχει ομοίως διατάξεις δημοσίων συμβάσεων.

Αναφέρεται, τέλος, ότι οι ΠΝΠ κυρώθηκαν με τους Νόμους ν.4682 (ΦΕΚ Α'76) στις 03/04/2020, ν.4683 (ΦΕΚ Α'83) στις 10/04/2020, ν.4684 (ΦΕΚ Α' 86) στις 25-04-2020, ν.4690 (ΦΕΚ Α'90) στις 30-05-2020.

Ιδιαίτερη μνεία οφείλεται στην Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. η οποία αναλαμβάνει να ενημερώσει ως αρμόδια επί των δημοσίων συμβάσεων. Στις 12/03/2020 αναρτά διευκρινήσεις προς υποβοήθηση των αναθετουσών αρχών τονίζοντας ότι για τις δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται με τα άρθρα 32 παρ. 2γ' και 269 περ. δ' του ν.4412/2016 με αντικείμενα τα μέτρα αποφυγής του CoVid-19, δεν απαιτείται η σύμφωνη γνώμη της καθώς τον τοποθετεί σε εκείνες τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας του άρθρου 2 του ν.4013/2011. (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, 2020 Μάρτιος 12). Αναρτά στις 20/03/2020 τις πρώτες διευκρινήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέσω της Γενικής της Διεύθυνσης (DG GROW), για τις δημόσιες συμβάσεις αντιμετώπισης του CoVid-19 που απεστάλησαν στα κράτη με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, εξομοιώνοντας την έκτακτη ανάγκη με εκείνη της κρίσης του ασύλου και τις οδηγίες που είχε δώσει με την Ανακοίνωση COM (2015) 454 final από 09/09/2015. Στη συνέχεια, δημοσιεύει τις ευρωπαϊκές οδηγίες καθώς και κάθε απαραίτητη νομολογία ήτοι όλες τις ΠΝΠ και τους Νόμους που σχετίζονται με την υγειονομική κρίση. Τέλος, δημοσιεύει κάθε γνώμη σχετική με τον CoVid-19 και τις ρυθμίσεις που επιφέρει στις

δημόσιες συμβάσεις αλλά και πρωτοβουλίες όπως, η «Πρωτοβουλία της αρχής περί διαφύλαξης της ακεραιότητας και διαφάνειας στις δημόσιες συμβάσεις στο πλαίσιο εφαρμογής παρεκκλίσεων δυνάμει των ΠΝΠ για την αντιμετώπιση του ιού και την αποτροπή περαιτέρω διασποράς του».

4.2 Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης και η σύνδεσή της με τη διαφθορά

Οι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις είναι αυστηρά δομημένες και οδηγούν στον περιορισμό της διακριτικής ευχέρειας των αναθέτουσων αρχών. Οι διαγωνισμοί με ανοιχτές διαδικασίες αποτελούν ένα εργαλείο αποτελεσματικότητας, περιορισμού της ευνοιοκρατίας και της διαφθοράς ειδικά σε κράτη όπου οι θεσμοί είναι αδύναμοι. (Coviello, Spangolo & Lotti, 2023: 13)

Όταν συμβαίνει ένα τσουνάμι, ένας σοβαρός τυφώνας, ένας σεισμός ή μια επικίνδυνη μολυσματική ασθένεια, οι εκάστοτε κυβερνήσεις έχουν τη θέληση να προχωρήσουν σε όλες τις απαραίτητες δαπάνες για να μειώσουν τις ζημιές που προκαλούνται και να σώσουν ζωές, προχωρώντας κατευθείαν στην αγορά υπηρεσιών και αγαθών, προμήθειες ιατρικού εξοπλισμού, νερού, τροφίμων για τους πληγέντες, ενέργειας από νέες πηγές κ.α. Η οικονομική στήριξη προέρχεται από ιδίους πόρους, από ξένες κυβερνήσεις ή από διεθνείς εταίρους. Και ενώ, οι ανησυχίες που σχετίζονται με την ακεραιότητα, τη δεδομένη χρονική στιγμή, θεωρούνται άκαιρες, οι ευκαιρίες αναζήτησης κέρδους που κάνουν την εμφάνισή τους μέσα από καταστάσεις έκτακτης ανάγκης είναι σημαντικές.

Η απάτη και η διαφθορά είναι δυνατόν να προκύψουν με διάφορες μορφές, λόγου χάρη, συμβάσεις με διογκωμένες τιμές από προμηθευτές φιλικά ή οικογενειακά προσκείμενους μέσω δωροδοκιών. Επίσης, είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν δωροδοκίες, αυξάνοντας ποσοστιαία την τιμή προσφοράς, προσφέροντας προϊόντα χαμηλότερης ποιότητας, ή ακόμη και άμεση κλοπή. Εξίσου σημαντικό είναι πως από τη στιγμή που τα κονδύλια δίνονται για αυτά τα είδη προμηθειών, ταυτόχρονα οδηγούνται άλλοι τομείς σε υπο-χρηματοδότηση. Για τις επιχειρήσεις, όσο μεγαλύτερο κομμάτι της πίτας των συμβάσεων καταφέρνουν να αποκτήσουν, τόσο ευκολότερο γίνεται να μοιράζονται κέρδη με αξιωματούχους. Λογικό επακόλουθο είναι ότι οι εμπλεκόμενοι που θέλουν να κερδίζουν από καταστροφές, έχουν

μηδαμινό ενδιαφέρον για την ανάκαμψη του κράτους από την κατάσταση έκτακτης ανάγκης εξαιτίας του ότι κάτι τέτοιο οδηγεί και στον τερματισμό απολαβής κερδών.

Οι κίνδυνοι που δημιουργούνται από την αλλαγή κανόνων σε μια επείγουσα κατάσταση δικαιολογούν αύξηση της ανησυχίας για διαφθορά. Ωστόσο, η έκταση ή η ύπαρξη τέτοιων αδικημάτων είναι τις περισσότερες φορές αβέβαιη και σίγουρα δύναται να εξαρτάται από άλλους παράγοντες όπως το μέγεθος και το είδος της καταστροφής. Μια κρίσιμη κατάσταση οδηγεί σε οριακό σημείο την αξία των χρημάτων, που δαπανώνται όταν πρόκειται να διασωθούν άνθρωποι ή να μειωθούν οι βλαβερές συνέπειες για το κοινωνικό σύνολο. Υπό αυτό το πρίσμα αντιμετώπισης μπορεί να αποτελέσει αποθαρρυντικό παράγοντα της εκάστοτε κυβέρνησης τυχόν αποδοχή δωροδοκιών με αντάλλαγμα κατευθυνόμενες αποφάσεις, οδηγώντας εν τέλει στην αύξηση της ακεραιότητας. (Fazekas, Nishchal and Soreideq, 2021: 33,34)

4.2.1 Οι αποτυπώσεις διαφθοράς σε διάφορα κράτη

Η οικονομική κατάσταση και η κατάσταση έκτακτης ανάγκης που παγκοσμίως δημιουργήθηκε λόγω πανδημίας έχει συμβάλει στην αύξηση περιπτώσεων ευνοιοκρατίας, διαφθοράς και κατασπατάλησης δημόσιων πόρων. Η αύξηση διαφθοράς έχει μια απλοϊκή εξήγηση. Η υγειονομική κρίση υποχρέωσε τις κυβερνήσεις να διαθέσουν μεγάλα χρηματικά ποσά σε σύντομο χρόνο και αυτό με τη σειρά του οδήγησε σε απλοποίηση των διαδικασιών σύναψης των συμβάσεων του δημοσίου και αποδυνάμωσης του εποπτικού μηχανισμού. Αρκετές αναφορές βιβλιογραφικά έχουν αναδείξει πως περιπτώσεις δωροδοκίας και κακοδιαχείρισης πολλαπλασιάζονται σε περιόδους έκτακτης ανάγκης όπως πόλεμοι φυσικές καταστροφές ή επιδημίες. (Gallego, Prem & Vargas, 2021: 101)

Ως προς τη δωροδοκία, η πανδημία συγκεκριμένα, οδήγησε την εκάστοτε κυβέρνηση να δαπανήσει υπέρογκα ποσά για την στήριξη της δημόσιας υγείας και να αντισταθμίσει κοινωνικοοικονομικά τις αρνητικές επιπτώσεις αυτής. Ενώ σίγουρα τα μέτρα είναι απαραίτητα, η κατακόρυφη αύξηση των δαπανών επεκτείνει ευκαιρίες δωροληψίας υπαλλήλων και στελεχών της κυβέρνησης. Από μια διαφορετική οπτική, οι δαπάνες για την αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης δημιούργησαν ένα αναπάντεχο κέρδος που κάποιες ομάδες εν' είδη αρπακτικού επεδίωξαν να οικειοποιηθούν, με δωροδοκίες μέσω παράνομων στρατηγικών συμπεριλαμβανομένης της διαφθοράς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της

περιόδου CoVid-19 είναι η καταδίκη στην Λατινική Αμερική, τον Απρίλιο του 2021, του Wilson Witzel, κυβερνήτη του Ρίο ντε Τζανέιρο για δωροδοκίες ύψους 150 εκατομμυρίων δολαρίων από αναθέσεις συμβάσεων έκτακτης ανάγκης ώστε να κατασκευαστούν νοσοκομεία που σχετίζονταν με τη θεραπεία ασθενών CoVid-19 το οποίο δεν αποτελεί μεμονωμένο περιστατικό. (Gallego, Prem & Vargas, 2021: 101,102)

Η Λατινική Αμερική είναι μια από τις περιοχές που δέχτηκαν μεγάλο πλήγμα από την πανδημία και, συγχρόνως, έχει υψηλά επίπεδα διαφθοράς. Όταν η εκτελεστική εξουσία κήρυξε «κατάσταση έκτακτης ανάγκης», οι περισσότερες κυβερνήσεις της, αντιδρώντας με παρεμφερή τρόπο, έκαναν πιο εύλικτους τους κανονισμούς των δημόσιων συμβάσεων με απευθείας αναθέσεις και αγορά χωρίς διαγωνισμούς και πλαίσια διαφάνειας ως προς τη δημοσίευση πληροφοριών, ενώ οι υπάλληλοι των προμηθειών προστατεύτηκαν από κυρώσεις ή πιθανές έρευνες σχετιζόμενες με την πανδημία. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τον πολλαπλασιασμό των σκανδάλων διαφθοράς στα προϊόντα CoVid-19. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αγορά κινητών νοσοκομείων στην Ονδούρα για 47.000.000\$, όταν κατόπιν έρευνας το κόστος τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο δεν ξεπερνούσε τα 12.000.000\$. Στο Εκουαδόρ, ένα νοσοκομείο αγόρασε 400 σάκους νεκροτομείων με 130\$ το τεμάχιο όταν η εμπορική αξία του συγκεκριμένου προϊόντος ήταν μόλις 20\$. Στο Μεξικό, αγοράστηκαν από το *Instituto Mexicano de Seguridad Social* μηχανικοί αναπνευστήρες στην τιμή των 63.000\$ το τεμάχιο από συγκεκριμένη εταιρεία, ενώ άλλες χρέωναν 35.000\$ την ίδια χρονική στιγμή γεγονός που οδήγησε στην αποκάλυψη ότι η συγκεκριμένη εταιρεία είχε ιδιοκτήτη τον γιο της Ομοσπονδιακής Επιτροπής Ηλεκτρικής Ενέργειας της πολιτείας. Για την κυβέρνηση της Βραζιλίας, η Διεθνής Διαφάνεια έφερε στο φως αγορά χειρουργικών масκών με τιμή 12 φορές μεγαλύτερη από την τιμή αγοράς από εταιρεία που είχε διασυνδέσεις με τον πρόεδρο της. (Gallego, Prem & Vargas, 2021: 104)

Στα περιστατικά διαφθοράς εντάσσεται ακόμη, η Ζιμπάμπουε με τον πρώην Υπουργό Υγείας να κατηγορείται για διογκωμένες συμβάσεις και η Ουγκάντα στην οποία δημόσιοι αξιωματούχοι συνελήφθησαν για διόγκωση τιμών. (Duri, 2021: 4) Στη Βολιβία, το Μάιο του 2020 ο Υπουργός Υγείας ενέκρινε αγορά 179 αναπνευστήρων με τιμή τεμαχίου 27.000\$ από εταιρεία της Ισπανίας που διαφήμιζε το προϊόν της για 11.000\$ με αποτέλεσμα να απομακρυνθεί και να φυλακιστεί. Ένα άλλο παράδειγμα αποτελεί η Χιλή, όπου, κατά τη διάρκεια της πανδημίας δημιουργήθηκαν πάνω από 100 εταιρείες και ωφελήθηκαν από πολυπληθής δημόσιες συμβάσεις. Στον έλεγχο που διενεργήθηκε σε αυτές προέκυψαν

υπερκοστολογήσεις και δωροδοκίες σε συγγενείς δημοσίων υπαλλήλων ενώ παράλληλα ο εταιρικός σκοπός πολλών εξ αυτών δεν συνέπιπτε με τις υπηρεσίες για τις οποίες είχαν συναφθεί. (Gallego, Prem & Vargas, 2021: 104)

Επίσης, η Τσεχία λόγω της πίεσης για την ανεύρεση και αγορά масκών FFP23 προχώρησε σε απευθείας αναθέσεις άνω των 2 εκατομμυρίων ωστόσο αντί αυτών τα νοσοκομεία έλαβαν απλές χειρουργικές μάσκες. Ωστόσο, η Τσεχία άνηκε στις χώρες που είχαν ανοιχτά δεδομένα στις αγορές τους, όπως και η Πορτογαλία, η Σλοβενία και η Λιθουανία σε αντιδιαστολή με τη Δανία, την Ολλανδία και το Βέλγιο που ποτέ δεν δημοσίευσαν τις αγορές αυτές. Ακόμη και η ίδια η Ε.Ε. ήταν απρόθυμη και καθυστέρησε αρκετούς μήνες να δημοσιοποιήσει τα στοιχεία. (Homolova, 2021)

Τέλος, στην περίπτωση της Κολομβίας σύμφωνα με τη μελέτη των Gallego, Prem και Vargas, η ενθάρρυνση χρήσης απευθείας αναθέσεων σχετιζόμενες με επείγουσα περίθαλψη αυξήθηκαν με διαφορετικό τρόπο στους δήμους που και πριν από την κατάσταση έκτακτης ανάγκης είχαν υψηλότερο κίνδυνο διαφθοράς, αναδεικνύοντας έτσι την στενή σχέση μεταξύ απευθείας ανάθεσης και διαφθοράς. (Gallego, Prem & Vargas, 2021: 104-105)

4.2.2 Οι αποτυπώσεις μέσα από την Έκθεση του OLAF για το 2021

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του OLAF του 2021, υπήρξαν αρκετές προσπάθειες από απατεώνες να εκμεταλλευτούν ευκαιρίες λόγω του CoVid-19 στον τομέα των εμβολίων, καθώς και σε προϊόντα ατομικής προστασίας και ιατρικού εξοπλισμού (OLAF, 2022: 3) με αρκετά στοιχεία εξέλιξης και προσαρμοστικότητας εκμεταλλεόμενοι προς όφελός τους τα ψηφιακά εργαλεία και τις διασυνοριακές απάτες μέσω εικονικών εταιρειών με έδρα την Ε.Ε. αλλά και αλλού. (OLAF, 2022: 4)

Οι έρευνες του OLAF είχαν ξεκινήσει από την αρχή της πανδημίας, το 2020, για το παράνομο εμπόριο προϊόντων σχετικών με τον CoVid-19. Το 2021, η συνεργασία με τελωνεία, την INTERPOL, την EUROJUST, τις εθνικές αρχές και την EUIPO οδήγησε στον εντοπισμό πάνω από 1250 ύποπτων εταιρειών που δρούσαν ως μεσάζοντες ή εμπορεύονταν απομιμήσεις κατώτερης ποιότητας ή παραποιημένα είδη. Επίσης, ανέδειξαν προσπάθειες δημιουργίας δικτύων εικονικών εταιρειών προσπαθώντας να εγκατασταθούν σε νέες ιδρυθείσες εταιρείες χωρίς ιστορικό φερεγγυότητας. Ακόμη, κοινοποίησε σε όλα τα κράτη μέλη μια λίστα με 270 εταιρείες που τα έγγραφά τους δεν τηρούσαν τις προδιαγραφές

της ευρωπαϊκής νομοθεσίας δίνοντάς τους τη δυνατότητα να σταματήσουν την διαδικασία προμήθειας πάνω από 100 εκατομμύρια κατώτερης ποιότητας είδη. (OLAF, 2022: 22)

Τέλος, ως προς τα εμβόλια, η απάτη που εντοπίστηκε γινόταν μέσω μεσαζόντων που πρόσφεραν μεγάλες ποσότητες με κύριο στόχο την αποκόμιση της προκαταβολής. Διαπίστωσε ότι οι μεσάζοντες ήταν εταιρείες ανενεργές ή τα είδη που εμπορεύονταν ήταν άσχετα με τα προϊόντα αυτά ενώ η έδρα τους ήταν συχνά εκτός Ε.Ε. άρα δύσκολο να διερευνηθούν. (OLAF, 2022: 23)

4.3 Η Ελλάδα και ο τομέας της Υγείας

Στη μελέτη των κκ. Σταμούλη, Γασπαρινάτου και Κουρούτζα που δημοσιεύτηκε στα τέλη του 2022 αποτυπώνεται η υψηλή διαφθορά του τομέα της υγείας στην Ελλάδα με έμφαση στο σύστημα προμηθειών. Αναλύθηκαν οι πρακτικές και οι μέθοδοι διαφθοράς με επίκεντρο το σύστημα προμήθειων. Αναδεικνύεται η διαφθορά ήσσονος αξίας των δημοσίων λειτουργών υπαλλήλων και προϊσταμένων με τη μορφή της κατάχρησης εξουσίας, λόγω της επαφής με το κοινό και τις υπηρεσίες που παρέχονταν. Διακρίνεται η μεγάλη διαφθορά των υψηλά ισταμένων ιδιωτικού και δημόσιου τομέα που προκαλεί βλάβη στην κοινωνική ευημερία και τη δημοκρατία. Πρόκειται για περιπτώσεις διαφθοράς που τα χαρακτηριστικά τους είναι δομικά με την ανάπτυξή της να απλώνεται στις γκρίζες ζώνες της νομιμότητας αλλά και στο πλέγμα της παρανομίας, ενώ συγχρόνως εδραιώνεται στη νομική λειτουργία της κρατικής μηχανής και στους θεσμούς. (Stamouli, Gasparinatu, & Kouroutzas, 2022)

Το σύστημα προμηθειών του τομέα υγείας στην Ελλάδα είναι κατακερματισμένο σε διαγωνισμούς ανά υγειονομική περιφέρεια, νοσοκομείο, ΤΟΜΥ αλλά και νοσοκομεία, κλινικές και διαγνωστικά κέντρα ιδιωτικά με καταταμήσεις προσκλήσεων, ποσοτήτων, ποσών που οδηγούν το 80% περίπου αυτών να γίνονται με απευθείας αναθέσεις και κριτήρια αδιαφανή. Όλες αυτές οι μορφές διαφθοράς δεν λειτουργούν συστημικά χωριστά, αλλά αλληλεπιδρούν και αλληλοενισχύουν η μία την άλλη, αυξάνοντας τα όρια ανοχής στις διεφθαρμένες μεθόδους καθώς όλοι επωφελούνται οικονομικά από αυτές. Τα στοιχεία των δικαστηρίων και των εκθέσεων διοικητικών ελέγχων αποτυπώνουν μακροχρόνια δράση σε βάθος δεκαετιών με χαρακτήρα επαναλαμβανόμενο. (Stamouli, Gasparinatu, & Kouroutzas, 2022)

Μέσα από τα δεδομένα των συνεντεύξεων καταγράφονται τα δίκτυα διαφθοράς, η εύκαμπτη δομή τους με σκοπό το κέρδος και τα χαρακτηριστικά της προσαρμοστικότητας και της ευελιξίας μέσα σε αυτά. Η βιωσιμότητα των δικτύων στηρίζεται στους διαφορετικούς τύπους διαφθοράς και στο γεγονός ότι τα κέρδη αναδιανέμονται σε όλα τα μέλη του δικτύου. Τα στοιχεία, επιπροσθέτως, έδειξαν ότι η πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός δικτύου ξεκινάει από τις εταιρείες, ενώ η διατήρηση επιτυγχάνεται από τη συμμετοχή ενός ικανού αριθμού ατόμων που εργάζονται στον τομέα της υγείας μέσω της εξασφάλισης ανοχής και του πολιτικού συστήματος. Συγχρόνως, η διαφθορά αποτελεί το λειτουργικό σκαλοπάτι για το οργανωμένο έγκλημα, άρα αναδεικνύεται η συμβιωτική σχέση οργανωμένου εγκλήματος διαφθοράς και εγκλήματος του λευκού κολάρου. Δεν πρόκειται λοιπόν, σύμφωνα με την εγκληματολογική θεώρηση, απλώς για το μοντέλο του κρατικού εταιρικού εγκλήματος, αλλά για ένα φαινόμενο πιο πολύπλοκο με την αλληλεπίδραση πολλών επιπέδων δράσεως εντός της οικονομίας του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού. (Stamouli, Gasparinatos, & Kouroutzas, 2022)

4.4 Οι αποτυπώσεις της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Στην «Έκθεση πεπραγμένων για την περίοδο 2021 – Μάρτιο 2022», η Αρχή, αποτύπωσε σε ξεχωριστά υποκεφάλαια ενότητες σχετικές με την παρακολούθηση δημοσίων συμβάσεων ως προς την νομοθεσία, καταρτώντας παράρτημα για τις διατάξεις της νομοθεσίας και νομολογίας που σχετίζονται με τις δημόσιες συμβάσεις, τις τροποποιήσεις του ν.4412/2016 και τις εξαιρετικές ρυθμίσεις. Στην τελευταία υποενότητα της ως άνω έκθεσης περί των εξαιρετικών ρυθμίσεων, στην οποία περιλαμβάνεται και παράρτημα με όλες όσες έχουν εκδοθεί την συγκεκριμένη χρονική περίοδο, υπάρχει διαχωρισμός σε όσες δίνουν παράταση σε ήδη εκδοθείσες σχετικές με τον CoVid-19 ρυθμίσεις και σε έκδοση νέων ρυθμίσεων έκτακτης ανάγκης που αποτελούν παρέκκλιση από τις διατάξεις της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις όπως ενδεικτικά: σεισμούς, πυρκαγιές, έντονα καιρικά φαινόμενα, μεταφορά μαθητών κ.α. (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2022: 81, 82) Η Αρχή, επανειλημμένα έχει επισημάνει τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες της για τη υιοθέτηση του *επειγόντως κατά παρέκκλιση* θεσμικού καθεστώτος των δημοσίων συμβάσεων και τη συστηματική χρήση του άρθρου 32 παράγραφος 2γ' του ν. 4412/2016 σε ρυθμίσεις που κρύβουν κινδύνους συμβατότητας με το δίκαιο της Ε.Ε. Πέραν αυτού, ο

προβληματισμός της Αρχής αναδεικνύει και τις ρυθμίσεις κατά παρέκκλιση του ν.4412/2016 οι οποίες δίνονται σε Α.Ε. του Δημοσίου. (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2022: 83)

Επίσης, κάνει ιδιαίτερη αναφορά στην μη ανάρτηση στο ΚΗΜΔΗΣ των συμβάσεων εκείνων που οι αναθέσεις γίνονται κατά παρέκκλιση της κείμενης νομοθεσίας, μη εφαρμόζοντας το άρθρο 38 του ν.4412/2016, καθώς παραβιάζονται Οδηγίες της Ε.Ε. και μπορεί να υποκρύπτονται κατατμήσεις ή μη νόμιμες προσφυγές στην διαδικασία διαπραγμάτευσης γεγονός που έχει επανειλημμένα αναφέρει η Αρχή στις Γνώμες που έχει εκδώσει. (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2022: 84, 85). Προς επίρρωση των ανωτέρω, η Αρχή στο πλαίσιο των εξαιρετικών αυτών συνθηκών που δημιούργησε η υγειονομική κρίση και αναλογιζόμενη τους κινδύνους λόγω μη ανάρτησης των εν θέματι αποφάσεων, είχε πρωτοστατήσει, το Δεκέμβριο του 2020, στην υλοποίηση παραμετροποιήσεων στο ΚΗΜΔΗΣ, ώστε να προστεθεί πεδίο «Απευθείας Ανάθεση – COVID – 19» και να μη χαθούν πολύτιμες πληροφορίες για τον έλεγχο αυτών των συμβάσεων. Οι πληροφορίες σχετίζονται με την ορθή χρήση των διατάξεων που εμπεριέχουν τυχόν παρεκκλίσεις από την εθνική νομοθεσία αλλά και επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης στις δημόσιες συμβάσεις. (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., 2020 Δεκέμβριος 8: 2,3)

Κυρίως, ως προς τις Γνώμες, που, σύμφωνα με την νομοθεσία, είναι υποχρεωμένη να παρέχει η Αρχή για σχέδια νόμου ακολουθώντας τη δικαιοδοσία της σύμφωνα με την παράγραφο 2γ' του άρθρου 2 του ν.4013/2011 αποτυπώνεται η διαρκής προσπάθειά της για την τήρηση της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας. Ανατρέχοντας στη Γνώμη Α35/2020 παρατίθενται παρατηρήσεις για την σκοπιμότητα των ρυθμίσεων που προτείνονται και αφορούν κατεπείγουσες υπηρεσίες ενημέρωσης και επικοινωνίας κατά παρέκκλιση ειδικότερων διατάξεων, με τη χρήση του άρθρου 32 παράγραφος 2γ' του ν.4412/2016. (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, Α35, 2020: 6) Συγκεκριμένα, αναγνωρίζεται η έκτακτη ανάγκη της υγειονομικής κρίσης για όλη την Ε.Ε. και γι' αυτό είχε δώσει Σύμφωνες Γνώμες στις Αναφερόμενες ΠΝΠ για τον CoVid-19 και τονίζει τις οδηγίες στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά και τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τη χρήση των κατ' εξαίρεση διαδικασιών. Όλες οι προϋποθέσεις για την Αρχή δεν πρέπει να αφήνουν περιθώρια ελαστικότητας ειδικά για συμβάσεις άνω των ορίων. (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, Α35, 2020: 8,9) Εφιστά την προσοχή σε προτεινόμενες νομοθετικές ρυθμίσεις παρέκκλισης που δεν αποτυπώνουν συγκεκριμένο χρονικό όριο ισχύος και που επιπρόσθετα σε κάποια άρθρα

αποτυπώνουν την παρέκκλιση λόγω της έκτακτης ανάγκης, αλλά όχι τους νόμους από τους οποίους παρεκκλίνουν. (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, Α35, 2020: 10,11)

Τέλος, αναγνωρίζεται η προσπάθεια της Αρχής να επιστεί την προσοχή στις συμβάσεις οι οποίες οφείλουν να περιλαμβάνουν ομοειδής ή όμοιες προμήθειες, ειδικά αν το Οικονομικό Έτος αναφοράς είναι το ίδιο. Υπογραμμίζει την υπερίσχυση της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας έναντι της Εθνικής επομένως τονίζει το γεγονός ότι η επίκληση σε διατάξεις της εσωτερικής νομοθεσίας οδηγούν στην μη τήρηση του δικαίου της ΕΕ. αναφέροντας στο συμπέρασμα της εν θέματι Γνώμης τις επιφυλάξεις και τις νομοτεχνικές διορθώσεις που προτείνει. (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, Α35, 2020: 12,13)

5 Έρευνα μέσω ερωτηματολογίου

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι η αποτύπωση των απόψεων των συμμετεχόντων για τις δημόσιες συμβάσεις σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης. Ειδικότερα, σκοπός της έρευνας είναι η έρευνα του νομικού πλαισίου που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις όταν αυτές έχουν να αντιμετωπίσουν συνθήκες έκτακτης ανάγκης, με επικέντρωση σε ασαφείς ορισμούς, χρονικά όρια διάρκειας της έκτακτης ανάγκης και εξειδικευμένους καταλόγους. Ειδικότεροι στόχοι αποτελούν:

- Το δυναμικό σύστημα αγορών και οι Συμφωνίες- πλαίσιο.
- Εμπλεκόμενοι υπάλληλοι στις δημόσιες προμήθειες.
- Διαφθορά, και εποπτεία από τους πολίτες
- Πρόταση δημιουργίας ενός συντονιστικού οργάνου.

5.1 Μεθοδολογία

Η πρωτογενής έρευνα πραγματοποιήθηκε με βιβλιογραφική μελέτη ενώ για την περαιτέρω έρευνα του θέματος ως μεθοδολογία επιλέχτηκε το ερωτηματολόγιο καθώς αποτελεί ένα αποτελεσματικό εργαλείο συλλογής πληροφοριών, σε σύντομο χρονικό διάστημα, απόψεων μεγάλου αριθμού ατόμων (Gillham, 2000). Τα ερωτηματολόγια αποτελούν μια διαδεδομένη τεχνική συλλογής στοιχείων, επειδή κάθε συμμετέχων καλείται να απαντήσει στο ίδιο κύκλο ερωτήσεων, οι οποίες έχουν μια προκαθορισμένη σειρά. Οι ερωτήσεις που

προέκυψαν για τις ανάγκες της εργασίας είναι απόρροια έρευνας για δευτερογενείς πληροφορίες και στοιχεία που αντλήθηκαν από αρθρογραφία και βιβλιογραφία. Αποτελείται από 21 ερωτήσεις εκφρασμένες σε κλίμακα Likert. Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε μέσω του εργαλείου δημιουργίας ερευνών της Google, το Google forms. Στη συνέχεια διακινήθηκε στο δείγμα μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας κοινωνικής δικτύωσης Viber και μέσω μηνύματος ηλεκτρονικής αλληλογραφίας.

Η πλατφόρμα Google forms αποτελεί μια εύχρηστη για τον χρήστη πλατφόρμα καταγραφής των απαντήσεων και αποτελεί ένα βοηθητικό μέσο για την συλλογή πληροφοριών. Ωστόσο, είναι αρκετά περιοριστική μέθοδος ως προς την ανάλυση των αποτελεσμάτων και λόγω αυτού του γεγονότος επιλέχθηκε τα στοιχεία να μεταφερθούν για περαιτέρω ανάλυση στο λογισμικό πρόγραμμα υπολογιστικού φύλλου, Excel.

Η μέθοδος Likert επιλέχθηκε στην παρούσα έρευνα επειδή αποτελεί καταρχήν μια συνήθη μέθοδος της έρευνας των κοινωνικών επιστημών, καθόσον δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να συγκεντρώσει στοιχεία που αποτυπώνουν πληροφορίες για τις στάσεις και τις απόψεις των συμμετεχόντων, τις οποίες μπορεί στη συνέχεια να αναλύσει στατιστικά. Οι κατηγορίες των αναλύσεων είναι με βάση μια κλίμακα 5 σημείων όπου ανάλογα με το είδος των ερωτήσεων στο 1ο σημείο τοποθετείται το «συμφωνώ απόλυτα» ή, αναλόγως την ερώτηση το «πέρα πολύ», στο 2ο σημείο το «συμφωνώ» ή «πολύ», στο 3ο σημείο «ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ» ή «αρκετά» στο 4ο σημείο «διαφωνώ» ή «λίγο» και στο 5ο σημείο «διαφωνώ απόλυτα» ή «καθόλου» (Greenlane, 2021) (Φίλιας, 1994: 170,172).

Τέλος επιλέχθηκε διότι επιτρέπει να χρησιμοποιηθούν προτάσεις που δεν είναι ορατά συνδεδεμένες με τη μελετώμενη στάση, είναι πιο απλή κατασκευαστικά και πιθανά πιο αξιόπιστη από άλλες κλίμακες, αφού δίνει τη δυνατότητα περισσότερων βαθμών συμφωνίας ή διαφωνίας αντίστοιχα. (Φίλιας, 1994: 171,172)

5.1.1 Περιορισμοί έρευνας

Ως προς την επιλογή της κλίμακας τύπου Likert τα κυριότερα μειονεκτήματα επικεντρώνονται στην αδυναμία έκδοσης ξεκάθαρων αποτελεσμάτων, όσον αφορά την ολική βαθμολογία των απαντήσεων του ατόμου, όταν τα στοιχεία στις απαντήσεις ποικίλουν. Επίσης, δεν αποσαφηνίζεται η ισότητα μεταξύ των διαστημάτων, αφού πρόκειται για μια κλίμακα όχι διαστημική αλλά τακτική, δηλαδή υπάρχει προσδιορισμός

των σχετικών θέσεων των ατόμων χωρίς ωστόσο να δίνει στοιχεία για την απόσταση που υπάρχει μεταξύ αυτών των θέσεων. (Φίλιας, 1994: 88,172)

Στους γενικότερους περιορισμούς αξίζει να αναφερθεί το μικρό χρονικό διάστημα το οποίο χρησιμοποιήθηκε για να αντληθούν τα δεδομένα της έρευνας ήτοι 14 ημέρες λόγω της πίεσης του χρόνου για τη συγγραφή και παράδοση της συγκεκριμένης εργασίας. Ακόμη το γεγονός ότι διακινήθηκε στην ελληνική γλώσσα μπορεί να αποτυπωθεί ως μειονέκτημα καθώς περιορίζει τους αποδέκτες αλλά και τη γεωγραφική περιοχή στην οποία απευθύνεται.

5.1.2 Δείγμα έρευνας

Ο πληθυσμός της έρευνας αναφέρεται σε υπαλλήλους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα αλλά και το ελληνικό κοινό. Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε αποτελείται από 203 άτομα μεριμνώντας να διανεμηθεί κυρίως σε υπαλλήλους του δημόσιου τομέα και του ιδιωτικού τομέα.

5.2 Το ερωτηματολόγιο

Το παρόν ερωτηματολόγιο (Παράρτημα 1) όπως ακριβώς διανεμήθηκε στους ερωτώμενους ενημερώνει εξ αρχής ότι «συντάχθηκε στο πλαίσιο εκπόνησης της Διπλωματικής Εργασίας με τίτλο «Οι δημόσιες συμβάσεις σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης και οι θεσμικές δικλείδες για τον αποτελεσματικό έλεγχο τους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και απευθύνεται σε υπαλλήλους του δημοσίου, του ιδιωτικού τομέα, αλλά και στο ελληνικό κοινό.

Σκοπός της έρευνας είναι η αξιολόγηση των δημοσίων συμβάσεων ως προς τον βαθμό ανταπόκρισης σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης και η διερεύνηση των απόψεων του κοινού απέναντι στις δημόσιες συμβάσεις, καθώς αφορούν τη χρήση δημοσίων πόρων προς εξυπηρέτηση μιας ανάγκης.

Τέλος, τονίστηκε ότι το ερωτηματολόγιο υποβάλλεται ανώνυμα, διασφαλίζεται η πλήρη ανωνυμία των συμμετεχόντων σε αυτό και τα αποτελέσματα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τις ανάγκες της εν λόγω έρευνας. Αποτελείται από 21 ερωτήσεις και η συμπλήρωσή του διαρκεί περίπου 5 λεπτά».

Τα αποτελέσματα με τη μορφή γραφημάτων παρατίθενται στο Παράρτημα 2, όπως αυτά αντλήθηκαν από την εφαρμογή Google forms ενώ, στο Παράρτημα 3 παρατίθενται τα πλήρη στοιχεία της έρευνας προς επίρρωση της ορθότητας των δεδομένων που αναλύονται στην παρούσα έρευνα.

5.3 Συμπεράσματα ερωτηματολογίου

Στο πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου ζητήθηκε η συμπλήρωση των δημογραφικών στοιχείων (ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης, έτη της εργασιακής τους προϋπηρεσίας και εργασιακή σχέση των ερωτώμενων), ώστε να υπάρχει μια πλήρη εικόνα στην ποικιλομορφία του δείγματος. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν ότι η συμμετοχή της ηλικιακής ομάδας 41 έως 50 ήταν σχεδόν το ήμισυ του δείγματος ήτοι 90 άτομα (44,35%). Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης, η πλειοψηφία, το 79,80%, είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου με το 55,5% αυτών (90 άτομα) να είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού και 2 εξ αυτών (1,25%) να είναι κάτοχοι Διδακτορικού Τίτλου Σπουδών. Ως προς τα έτη προϋπηρεσίας, από 16 έως 25 είναι το 36,00% (73 άτομα), από 26 έως 35 είναι το 23,15% (47 άτομα), από 6 έως 15 είναι το 18,20% (37 άτομα), κάτω από 5 έτη είναι το 15,75% (32 άτομα) και πάνω από 36 έτη είναι το 6,9 % (14 άτομα). Τέλος, στην ερώτηση για το είδος της εργασιακής σχέσης το 68% (138 άτομα) δήλωσε ότι εργάζεται στον Δημόσιο Τομέα, στον Ιδιωτικό Τομέα το 20,20% (41 άτομα), οι Ελεύθεροι Επαγγελματίες αποτελούν το 7,90% (16 άτομα), ενώ ποσοστό 2,45% (5 άτομα) είναι φοιτητές/τριες και 1,45% (3 άτομα) είναι άνεργοι.

	Κάτω των 30	31 έως 40	41 έως 50	51 έως 60	Άνω των 60
Ερώτηση 1η: Ηλικία	25	36	90	39	13
	Απόφοιτος Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης	Απόφοιτος Λυκείου	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	Διδακτορικός
Ερώτηση 2η: Επίπεδο Εκπαίδευσης:	2	33	69	90	2
	Απόφοιτος ΤΕΙ	ΑΣΔΕΝ	ΙΕΚ	Φοιτητής/τρια	
	2	1	2	2	
	Κάτω από 5 έτη	6 έως 15	16 έως 25	26 έως 35	Πάνω από 36
Ερώτηση 3η: Έτη Προϋπηρεσίας:	32	37	73	47	14

Ερώτηση 4η: Εργασιακή Σχέση:	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Ελεύθερος επαγγελματί ας	Άνεργος	Φοιτητής
	138	41	16	3	5

Πίνακας 2 : Δημογραφικά στοιχεία

Το ερωτηματολόγιο, στο δεύτερο μέρος, αξιολόγησε διάφορες ευρωπαϊκές προτάσεις, επισημάνσεις της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., αποτυπώσεις της Διεθνούς Διαφάνειας, προτάσεις διαχείρισης των ειδών έκτακτης ανάγκης, εκπαίδευσης των υπαλλήλων προμηθειών και νέων θεσμικών δικλείδων.

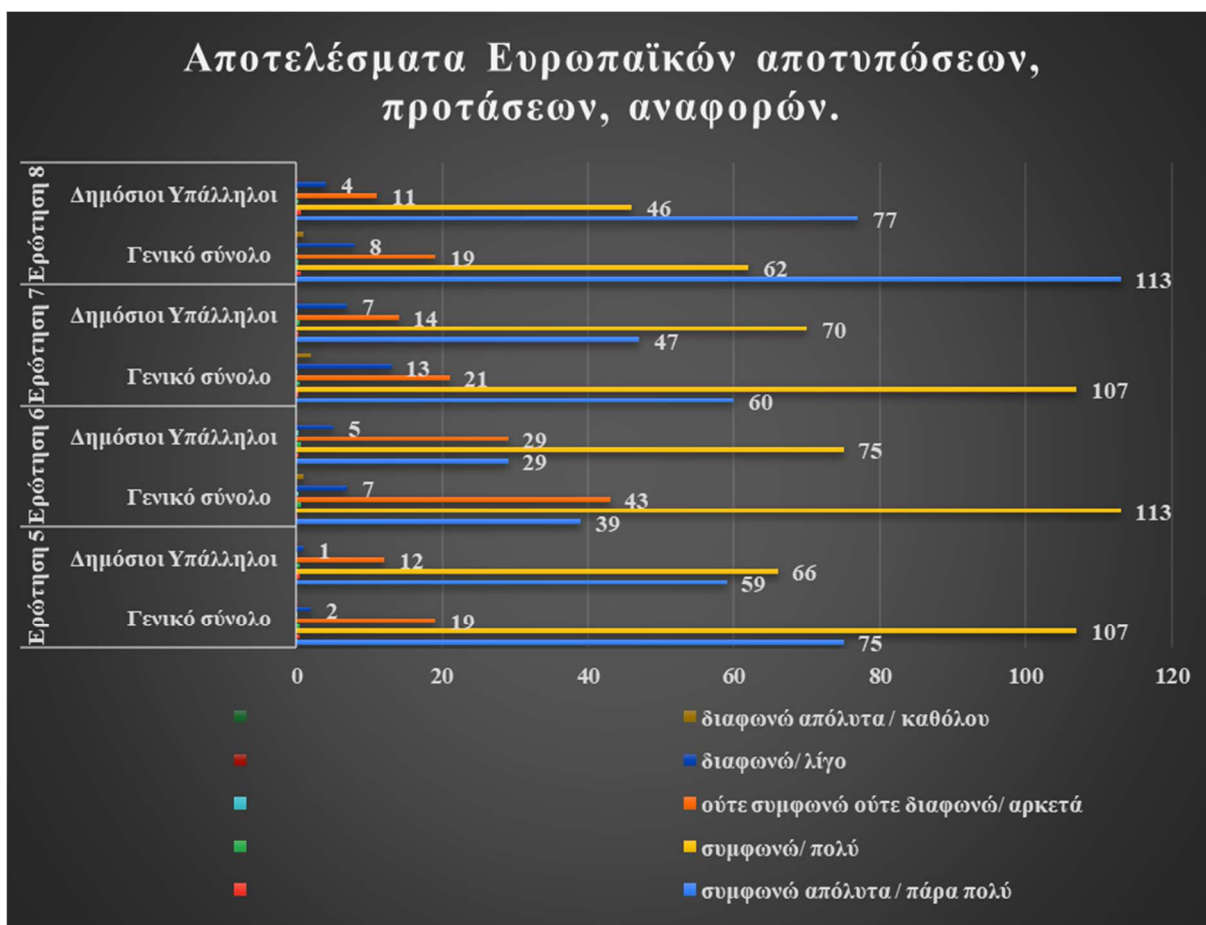
Ο διαχωρισμός των στατιστικών αποτυπώσεων στους πίνακες που ακολουθούν περιλαμβάνουν τις απαντήσεις του γενικού συνόλου (συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων υπαλλήλων) και τις απαντήσεις των δημοσίων υπαλλήλων μιας και αποτελούν το 68% του δείγματος. Ένας επιπρόσθετος λόγος της ειδικής αναφοράς στους δημοσίους υπαλλήλους είναι το γεγονός ότι αποτελούν τους βασικούς χειριστές των δημοσίων συμβάσεων και ως εκ τούτου η ειδική ανάλυση των απαντήσεων βοηθά στα πλαίσια της παρούσης διπλωματικής εργασίας. Τα ποσοστά της ανάλυσης των αποτελεσμάτων είναι αποτέλεσμα αθροίσματος των στηλών «συμφωνώ απόλυτα / πάρα πολύ + συμφωνώ/ πολύ» και εφόσον απαιτείται από τα στοιχεία των στηλών «διαφωνώ/ λίγο + διαφωνώ απόλυτα / καθόλου».

Τα αποτελέσματα των Ευρωπαϊκών αποτυπώσεων, προτάσεων, αναφορών που σχετίζονται με την κατάσταση έκτακτης ανάγκης για τις οποίες ζητήθηκε η γνώμη των ερωτώμενων παρουσιάζονται στον Πίνακα 3 (ΣΧΗΜΑ 1:1).

Γενικό σύνολο 203 Δημόσιοι υπάλληλοι 138		συμφωνώ απόλυτα / πάρα πολύ		συμφωνώ/ πολύ		ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ/ αρκετά		διαφωνώ/ λίγο		διαφωνώ απόλυτα / καθόλου	
Ερώτηση 5η: Στη Γνωμοδότηση (2023/C100/14) της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνική	Γενικό σύνολο	75	36,90%	107	52,70%	19	9,40%	2	1,00%		

Επιτροπής (ΕΟΚΕ) αναφέρεται ότι: «Η αντιμετώπιση των κρίσεων απαιτεί ένα σαφές νομικό πλαίσιο για την αποφυγή αποκλίνουσων ερμηνειών, κατακερματισμένων μέτρων και περιττών διαφορών». Ποια είναι η δική σας άποψη;	Δημόσιοι Υπάλληλοι	59	42,75%	66	47,85%	12	8,70%	1	0,70%		
Ερώτηση 6η: Κατά τη γνώμη σας, οι ορισμοί των όρων «κρίση», «τομείς στρατηγικής σημασίας», «αγαθά και υπηρεσίες που σχετίζονται με την κρίση» είναι ασαφείς ή απαιτείται σαφής οριοθέτηση του περιεχομένου τους;	Γενικό σύνολο	39	19,20%	113	55,70%	43	21,20%	7	3,40%	1	0,50%
	Δημόσιοι Υπάλληλοι	29	21,00%	75	54,35%	29	21,00%	5	3,65%		
Ερώτηση 7η: Κατά την άποψή σας, τα μέτρα έκτακτης ανάγκης που λαμβάνει μία χώρα για τον μετριασμό μιας κρίσης (π.χ. υγειονομική, σεισμός) πρέπει να έχουν μεν ταχεία εφαρμογή, αλλά με χρονικά όρια και αυστηρά κριτήρια;	Γενικό σύνολο	60	29,60%	107	52,70%	21	10,30%	13	6,40%	2	1,00%
	Δημόσιοι Υπάλληλοι	47	34,00%	70	50,75%	14	10,15%	7	5,10%		
Ερώτηση 8η: Θεωρείτε ότι η έκτακτη εισροή κεφαλαίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μία χώρα για την κάλυψη δαπανών, όταν αυτή βρίσκεται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, απαιτεί εξίσου έκτακτα μέτρα για την προστασία από την κακοδιαχείριση, την απάτη και τη διαφθορά;	Γενικό σύνολο	113	55,70%	62	30,50%	19	9,40%	8	3,90%	1	0,50%
	Δημόσιοι Υπάλληλοι	77	55,80%	46	33,35%	11	7,95%	4	2,90%		

Πίνακας 3: Αποτελέσματα Ευρωπαϊκών αποτυπώσεων, προτάσεων, αναφορών.

ΣΧΗΜΑ 1: 1 Αποτελέσματα Ευρωπαϊκών αποτυπώσεων, προτάσεων, αναφορών

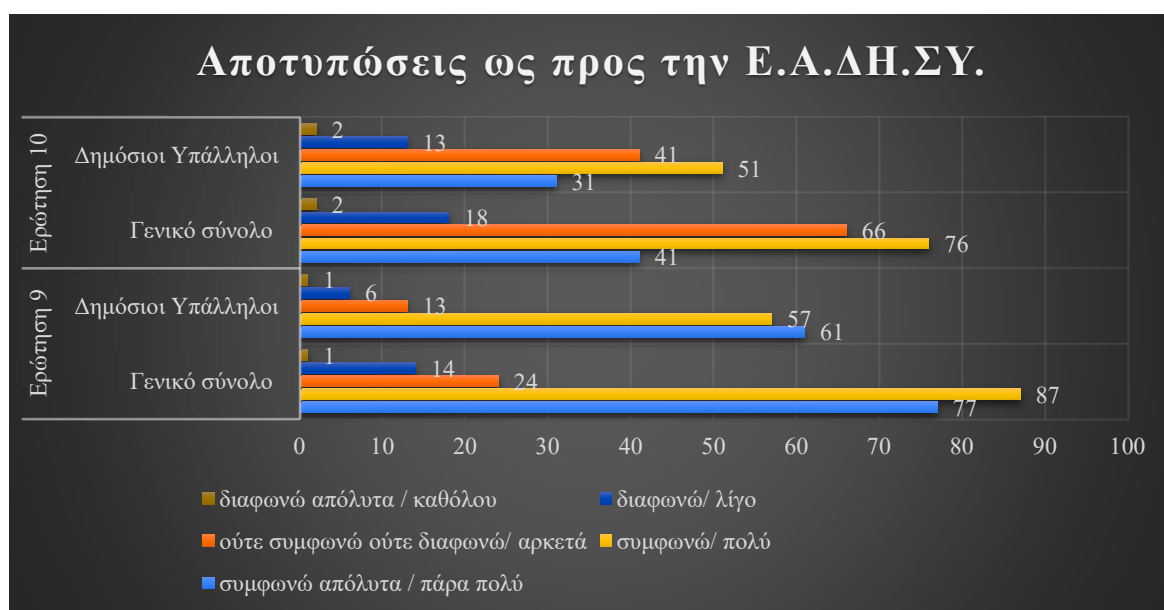
Οι στατιστικές αποτυπώσεις του Πίνακα 3 (ΣΧΗΜΑ 1:1) δείχνουν ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων 89,60% πιστεύει ότι απαιτείται ένα νομικό πλαίσιο που να διέπεται από σαφήνεια και ενιαία μέτρα χωρίς διαφορές μεταξύ των κρατών. Η πλειοψηφία, επίσης, το 74,90% έχει την άποψη πως χρειάζεται σαφής ορισμός των σχετικών με την κρίση όρων, με σαφή περιεχόμενο. Επιπλέον, πάνω από το 80% (82,30%) έχει την άποψη ότι τα μέτρα πρέπει να έχουν όρια χρόνου, αυστηρά κριτήρια και ταχεία εφαρμογή. Αξίζει να σημειωθεί ότι στους δημοσίους υπαλλήλους το ποσοστό αυξάνεται σε 84,75%. Ομοίως, για τα έκτακτα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για την πρόληψη της κακοδιαχείρισης και της απάτης των ευρωπαϊκών κονδυλίων, το γενικό σύνολο συμφωνεί κατά 86,20% με το ποσοστό αυτό να αυξάνεται, όταν η απάντηση προέρχεται από τους δημοσίους υπαλλήλους, κατά 3% ήτοι 89,15% επί του συνόλου.

Στον επόμενο πίνακα χρησιμοποιήθηκαν αποτυπώσεις της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., καθώς, ως «θεματοφύλακας» της νομιμότητας, στο πλαίσιο του ελεγκτικού και εποπτικού του ρόλου,

συντάσσει Γνώμες (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ, 2020 Απρίλιος) από τις οποίες αντλήθηκε το υλικό για τις δύο επόμενες ερωτήσεις.

Γενικό σύνολο: 203 Δημόσιοι υπάλληλοι: 138		συμφωνώ απόλυτα / πάρα πολύ		συμφωνώ/ πολύ		ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ/ αρκετά		διαφωνώ/ λίγο		διαφωνώ απόλυτα / καθόλου	
Ερώτηση 9η: Συμφωνείτε με την ακόλουθη αποτύπωση στην Ενότητα: Νομική Εκτίμηση, της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ) ότι «η επίκληση της κατεπείγουσας ανάγκης δικαιολογείται για την ανάθεση εκείνων μόνο των εργασιών που είναι απολύτως αναγκαίες και συνδέονται αιτιωδώς με τα απρόβλεπτα γεγονότα και όχι για την κάλυψη των τακτικών (πάγιων) αναγκών της αναθέτουσας αρχής»; (ΕΑΔΗΣΥ, ΓΝΩΜΗ 85/2023)	Γενικό σύνολο	77	37,90%	87	42,90%	24	11,80%	14	6,90%	1	0,50%
	Δημόσιοι Υπάλληλοι	61	44,20%	57	41,30%	13	9,40%	6	4,35%	1	0,75%
Ερώτηση 10η: Στην ίδια ενότητα η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. επισημαίνει πως «η τήρηση χρονοβόρων, ενδεχομένως, διαδικασιών διενέργειας διαγωνισμών, εξαιτίας των εγκρίσεων, των δημοσιεύσεων ή της υποβολής προδικαστικών προσφυγών και αιτήσεων ακυρώσεως/αναστολής από τους συμμετέχοντες, δεν συνιστά οπωσδήποτε απρόβλεπτη κατάσταση, συνδεόμενη αιτιωδώς με την κατεπείγουσα ανάγκη για απευθείας ανάθεση σύμβασης». Ποια είναι η δική σας άποψη; (ΕΑΔΗΣΥ, ΓΝΩΜΗ 85/2023)	Γενικό σύνολο	41	20,20%	76	37,40%	66	32,50%	18	8,90%	2	1,00%
	Δημόσιοι Υπάλληλοι	31	22,50%	51	37,00%	41	29,70%	13	9,40%	2	1,40%

Πίνακας 4 : Αποτυπώσεις ως προς την Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.

ΣΧΗΜΑ 1: 2 Αποτυπώσεις ως προς την Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.

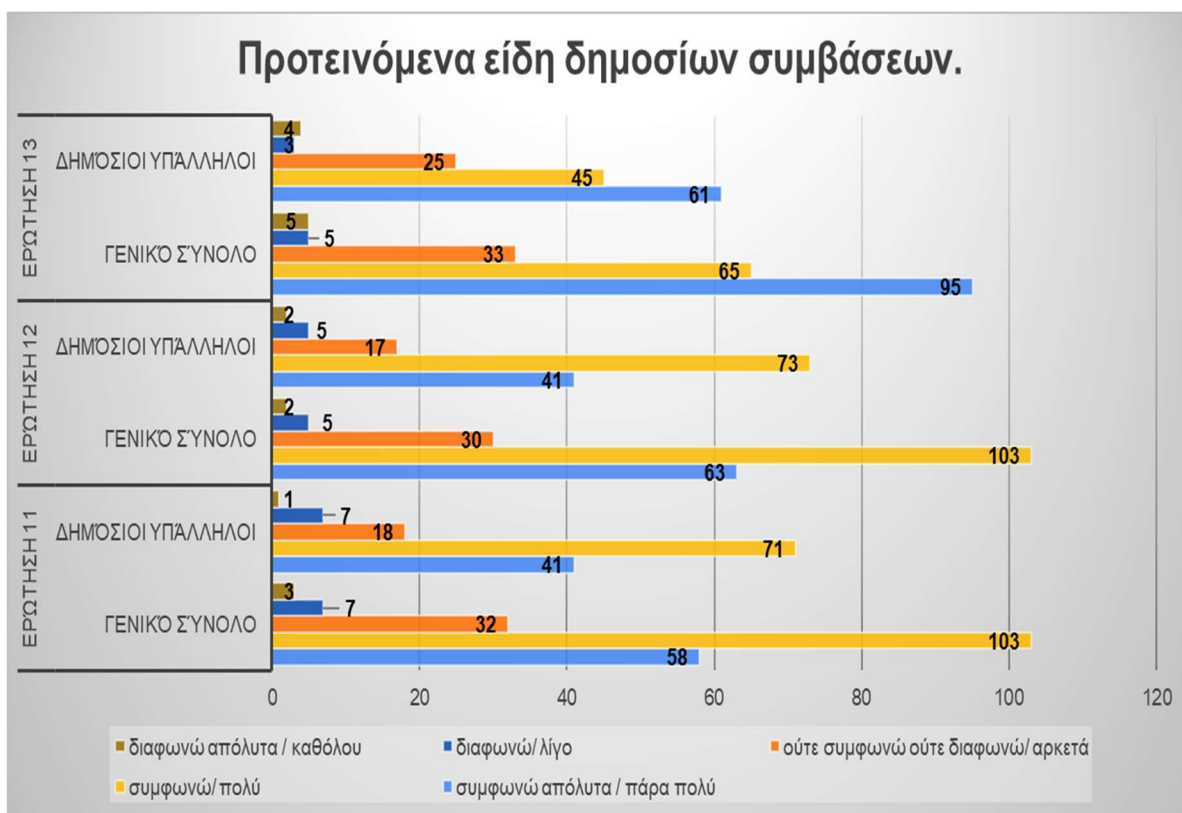
Στον πίνακα 4 (ΣΧΗΜΑ 1:2) αποτυπώνεται ότι το 80,80% των ερωτηθέντων συμφωνεί με την Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. πως η χρήση του κατεπείγοντος δικαιολογεί τις δαπάνες που συνδέονται με τα έκτακτα γεγονότα και όχι τακτικές ανάγκες της αναθέτουσας αρχής, με το ποσοστό συμφωνίας να ανεβαίνει στο 85,5% όταν η απάντηση δίνεται από δημοσίους υπαλλήλους. Ως προς την επισήμανση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ότι οι χρονοβόρες διαδικασίες που απαιτούνται για τους διαγωνισμούς, συμπεριλαμβανομένων προδικαστικών προσφυγών κ.α. δεν συνιστούν κατεπείγουσα ανάγκη (Ε.Α.ΔΗ.Σ.Υ.,2023), τα ποσοστά συμφωνίας είναι κάτω από 60% (57,60% για το γενικό σύνολο και 59,50% για τους δημοσίους υπαλλήλους), ενώ ένα ποσοστό της τάξεως περίπου του 30% διατηρεί ουδέτερη στάση. Τέλος, αξίζει να επισημανθεί ότι και στις 2 ερωτήσεις την διαφωνία εξέφρασαν ιδιαίτερα δημόσιοι υπάλληλοι με το ποσοστό διαφωνίας στις ερωτήσεις να ανάγεται σε 5,10% επί του συνόλου 7,40% και 10,8% αντίστοιχα. Στην 10^η ερώτηση και τα 2 άτομα τα οποία απάντησαν απόλυτα αρνητικά είναι δημόσιοι υπάλληλοι.

Στις ερωτήσεις για τα είδη των δημοσίων συμβάσεων που θεωρούν οι ερωτώμενοι ότι είναι προτιμότερο να χρησιμοποιούνται στις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στον Πίνακα 5 (ΣΧΗΜΑ 1:3) και δείχνουν ότι πάνω από το 75% συμφωνεί ότι πρέπει να χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές είτε «Συμφωνίες- Πλαίσιο», είτε τα βασικά είδη να ενταχθούν σε ένα «δυναμικό σύστημα αγορών», ώστε να είναι διαθέσιμα προς αγορά όταν καταστεί ανάγκη. Επιπλέον, να σημειωθεί ότι αν και υπάρχει σύμπτωση απόψεων ως προς τη συμφωνία γενικού συνόλου και δημοσίων υπαλλήλων, ωστόσο στο πλαίσιο της διαφωνίας τα στοιχεία δείχνουν ότι στην 11^η ερώτηση οι διαφωνούντες είναι δημόσιοι υπάλληλοι. Παρόμοια αποτύπωση υπάρχει στην 12^η ερώτηση που, οι 5 από τους 7 διαφωνούν και οι 2 από τους 2 (100%) διαφωνούν απόλυτα. Όλοι οι ανωτέρω ερωτώμενοι και διαφωνούντες είναι δημόσιοι υπάλληλοι. Ομοίως στην 13^η ερώτηση οι δημόσιοι υπάλληλοι καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο ποσοστό εκείνων που «συμφωνούν λίγο» (3 από τους 5) και που δεν συμφωνούν «καθόλου» (4 από τους 5).

Γενικό σύνολο: 203 Δημόσιοι υπάλληλοι 138		συμφωνώ απόλυτα / πάρα πολύ		συμφωνώ/ πολύ		ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ/ αρκετά		διαφωνώ/ λίγο		διαφωνώ απόλυτα / καθόλου	
Ερώτηση 11η: Θεωρείτε πως τα βασικά είδη έκτακτης ανάγκης επιβάλλεται να ενταχθούν σε ένα δυναμικό σύστημα αγορών το οποίο (λειτουργεί ως μια εξ ολοκλήρου ηλεκτρονική διαδικασία και	γενικό σύνολο	58	28,60%	103	50,70%	32	15,80%	7	3,40%	3	1,50%
	δημόσιοι υπάλληλοι	58	28,60%	103	50,70%	32	15,80%	7	3,40%	3	1,50%

είναι ανοικτό καθ' όλη περίοδο ισχύος του συστήματος σε κάθε οικονομικό φορέα που πληροί τα κριτήρια επιλογής) ούτως ώστε όταν προκύπτει ανάγκη να υπάρχει ταυτόχρονη δυνατότητα αγοράς τους;	δημόσιοι υπάλληλοι	41	29,70%	71	51,30%	18	13,00%	7	5,00%	1	1,00%
Ερώτηση 12η: Συμφωνείτε ότι επιβάλλεται να υπάρχουν σε ετοιμότητα Συμφωνίες - Πλαίσιο (Συμφωνία «ομπρέλα» μεταξύ των αναθετούσων αρχών και οικονομικών φορέων, στην οποία αποτυπώνονται εκ των προτέρων κάποιοι ή και όλοι οι όροι με βάση τους οποίους θα εκτελεστούν οι μελλοντικές συμβάσεις που θα συναφθούν καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της συμφωνίας) ώστε όταν υπάρχουν συνθήκες έκτακτης ανάγκης να υλοποιούνται άμεσα;	γενικό σύνολο	63	31,00%	103	50,70%	30	14,80%	5	2,50%	2	1,00%
	δημόσιοι υπάλληλοι	41	29,70%	73	52,90%	17	12,30%	5	3,60%	2	1,50%
Ερώτηση 13η: Θα προτείνατε οι Συμφωνίες - Πλαίσιο να είναι σε ετοιμότητα και να ανανεώνονται έτσι ώστε, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης όπως π.χ. σεισμός, να ενεργοποιούνται άμεσα από τον Φορέα, να γίνεται εκτελεστική σύμβαση καλύπτοντας βασικά είδη πρώτης ανάγκης όταν υπάρχει έκτακτη ανάγκη όπως: σκηνές, νερά, κονσέρβες κ.α;	γενικό σύνολο	95	46,80%	65	32,00%	33	16,30%	5	2,50%	5	2,50%
	δημόσιοι υπάλληλοι	61	44,20%	45	32,60%	25	18,10%	3	2,20%	4	2,90%

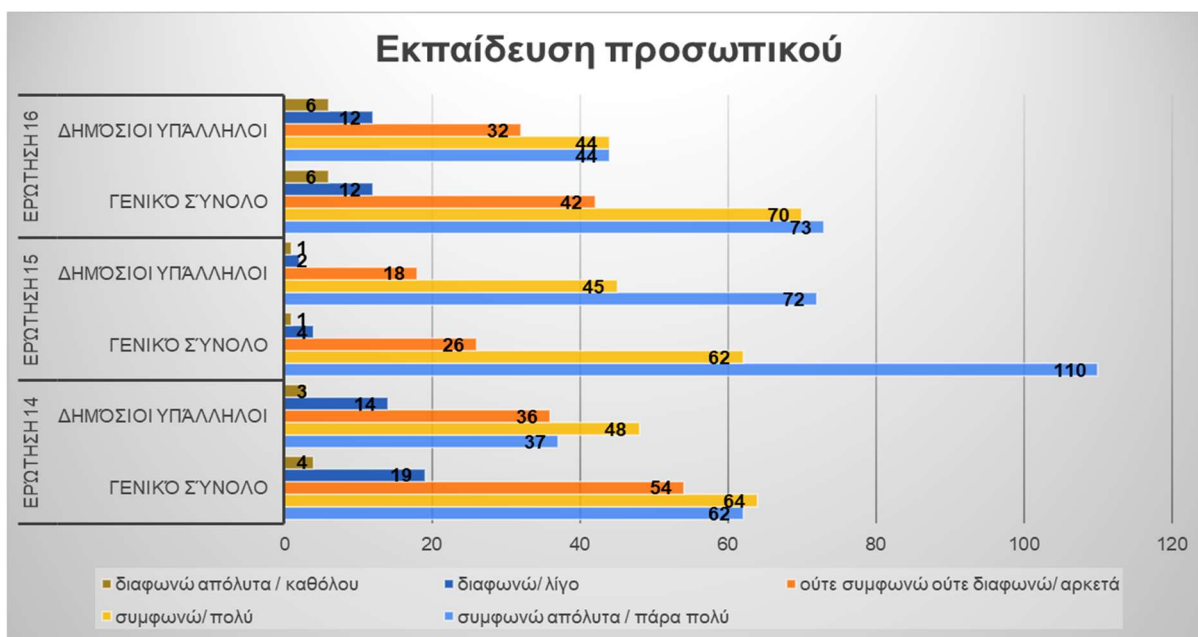
Πίνακας 5 : Προτεινόμενα είδη δημοσίων συμβάσεων

ΣΧΗΜΑ 1: 3 Προτεινόμενα είδη δημοσίων συμβάσεων

Γενικό σύνολο: 203 Δημόσιοι υπάλληλοι 138		συμφωνώ απόλυτα / πάρα πολύ		συμφωνώ/ πολύ		ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ/ αρκετά		διαφωνώ/ λίγο		διαφωνώ απόλυτα / καθόλου	
Ερώτηση 14η: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε εύκολη την υλοποίηση της Σύστασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου ότι οφείλεται να «λαμβάνεται μέριμνα για τη διαρκή ενημέρωση και εκπαίδευση του αρμοδίου προσωπικού σε θέματα που άπτονται των δημοσίων συμβάσεων με συστηματική παρακολούθηση της νομολογίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και έμφαση στις έννοιες του «απρόβλεπτου και του επείγοντος»; (ΕΛ. ΣΥΝΕΔΡΙΟ, Έκθεση Ελέγχου 4/2023, Σύσταση 4)	γενικό σύνολο	62	30,50%	64	31,50%	54	26,60%	19	9,40%	4	2,00%
	δημόσιοι υπάλληλοι	37	26,80%	48	34,80%	36	26,10%	14	10,10%	3	2,20%
Ερώτηση 15η: Απαιτείται, κατά την άποψή σας, να υπάρχει εξειδικευμένη εκπαίδευση τόσο των εμπλεκόμενων υπαλλήλων αλλά και ολόκληρης της Διεύθυνσης Προμηθειών στις διαγωνιστικές διαδικασίες σε συνθήκες κατεπείγουσας ανάγκης;	γενικό σύνολο	110	54,20%	62	30,50%	26	12,80%	4	2,00%	1	0,50%
	δημόσιοι υπάλληλοι	72	52,20%	45	32,60%	18	13,10%	2	1,40%	1	0,70%
Ερώτηση 16η: Απαιτείται, κατά την άποψή σας, να υπάρχει εξειδικευμένη εκπαίδευση υπαλλήλων άλλων διευθύνσεων ενός Φορέα στις διαγωνιστικές διαδικασίες σε συνθήκες κατεπείγουσας ανάγκης ώστε να συνδράμουν στο έργο της Διεύθυνσης Προμηθειών όταν κρίνεται επιτακτικό;	γενικό σύνολο	73	36,00%	70	34,50%	42	20,70%	12	5,90%	6	3,00%
	δημόσιοι υπάλληλοι	44	31,90%	44	31,90%	32	23,20%	12	8,70%	6	4,30%

Πίνακας 6 : Εκπαίδευση προσωπικού

ΣΧΗΜΑ 1: 4 Εκπαίδευση Προσωπικού

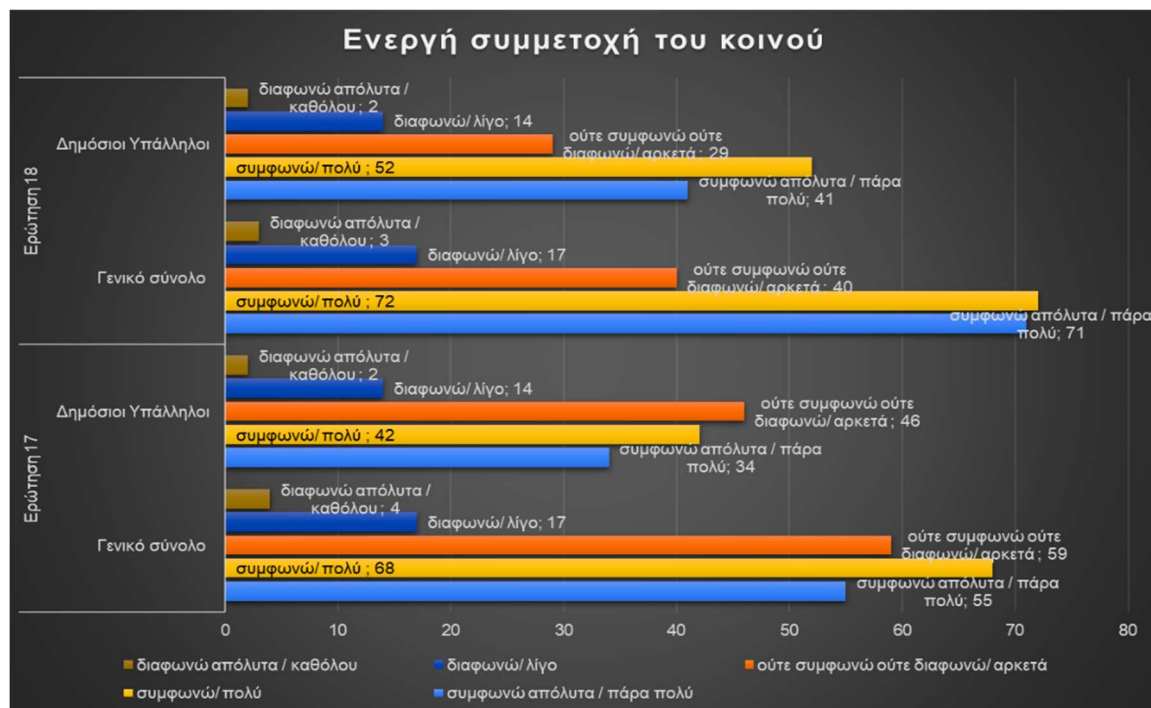
Με έναυσμα την Σύσταση του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την συνεχή ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού, αποτυπώνεται στον ανωτέρω Πίνακα 6 (ΣΧΗΜΑ 1:4) το τι απαιτείται να γίνει σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτώμενων. Ως προς την ερώτηση 14 και την σύσταση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τα ποσοστά συμφωνίας ανέρχονται σε πάνω από το 60%, ήτοι 62% για το γενικό σύνολο και 61,60% για τους δημοσίους υπαλλήλους αντίστοιχα, ποσοστά χαμηλότερα από εκείνα της επόμενης ερώτησης όπου σχεδόν το 85% συμφωνεί ότι χρειάζεται να γίνει εξειδικευμένη εκπαίδευση όχι μόνο του προσωπικού, αλλά και όλης της αρμόδιας διεύθυνσης προμηθειών. Στην 16^η ερώτηση για την εκπαίδευση άλλων υπαλλήλων του φορέα σε διαγωνιστικές διαδικασίες συνθηκών έκτακτης ανάγκης, το γενικό σύνολο συμφώνησε κατά 70,50% ωστόσο, εντύπωση προκαλεί ότι το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 63,80% όταν αναλύονται οι απαντήσεις του δημοσίου τομέα και ακόμη αίσθηση προκαλούν τα ποσοστά διαφωνίας αφού μια πιο προσεκτική ματιά αναδεικνύει ότι οι διαφωνούντες του γενικού συνόλου προέρχονται στο 100% από το δημόσιο τομέα.

Ο Πίνακας 7 (ΣΧΗΜΑ 1:5) αφορά τη συμμετοχή των Ελλήνων στα κοινά και το πως οι ίδιοι βλέπουν ότι λειτουργούν οι δημόσιες συμβάσεις με αφορμή τα στοιχεία από το «Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς 2021» της Διεθνούς διαφάνειας. Προχωρώντας σε μια ανάλυση των ποσοστών της 17^{ης} ερώτησης ορίζοντας ως βάση το ποσοστό 74% που απεικονίζεται στην ερώτηση και αφορά στον δείκτη αντίληψης διαφθοράς των Ελλήνων. Το ποσοστό αυτό προέρχεται από τα στοιχεία της Διεθνούς Διαφάνειας. (Transparency

International, 2021: 28) Επί του συνόλου των συμμετεχόντων στην έρευνα μόλις το 60,60% συμφωνεί με την άποψη αυτή, με ένα ποσοστό 29,10% να κρατά ουδέτερη στάση. Αντίστοιχα στις στατιστικές αποτυπώσεις των δημοσίων υπαλλήλων, μόνο το 55,10% συμφωνεί με την εν λόγω αντίληψη, ωστόσο αποτυπώνεται αύξηση της ουδέτερης στάσης (33,35%). Παρόλα αυτά, σε ποσοστό περίπου 70% αντιμετωπίζεται θετικά η σημαντικότητα της εποπτείας από τους πολίτες στην εκάστοτε κυβέρνηση για τον τρόπο που αντιμετωπίζει την κρίση.

Γενικό σύνολο: 203 Δημόσιοι υπάλληλοι: 138		συμφωνώ απόλυτα / πάρα πολύ		συμφωνώ/ πολύ		ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ/ αρκετά		διαφωνώ/ λίγο		διαφωνώ απόλυτα / καθόλου	
Ερώτηση 17η: Σύμφωνα με στοιχεία του «Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς 2021» της Διεθνούς Διαφάνειας (Ένα παγκόσμιο κίνημα με ένα όραμα καταπολέμησης της διαφθοράς), το 74% των Ελλήνων «αμφιβάλλουν ότι οι δημόσιες συμβάσεις κατανέμονται με ανταγωνιστικό τρόπο. Αντ' αυτού, πιστεύουν ότι η προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών στη χώρα τους συχνά αποφασίζεται μέσω δωροδοκιών ή προσωπικών συνδέσεων». Ποια είναι η δική σας γνώμη; (Επίσημη Ιστοσελίδα Διεθνούς Διαφάνειας)	Γενικό σύνολο	55	27,10%	68	33,50%	59	29,10%	17	6,40%	4	2,00%
	Δημόσιοι Υπάλληλοι	34	24,65%	42	30,45%	46	33,35%	14	10,10%	2	1,45%
Ερώτηση 18η: Θεωρείτε ότι η εποπτεία από τους πολίτες είναι σημαντική στην παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο η κυβέρνηση ανταποκρίνεται στην κρίση;	Γενικό σύνολο	71	35,00%	72	35,50%	40	19,70%	17	8,40%	3	1,50%
	Δημόσιοι	41	29,70%	52	37,70%	29	21,00%	14	10,10%	2	1,50%

Πίνακας 7 : Ενεργή συμμετοχή του κοινού

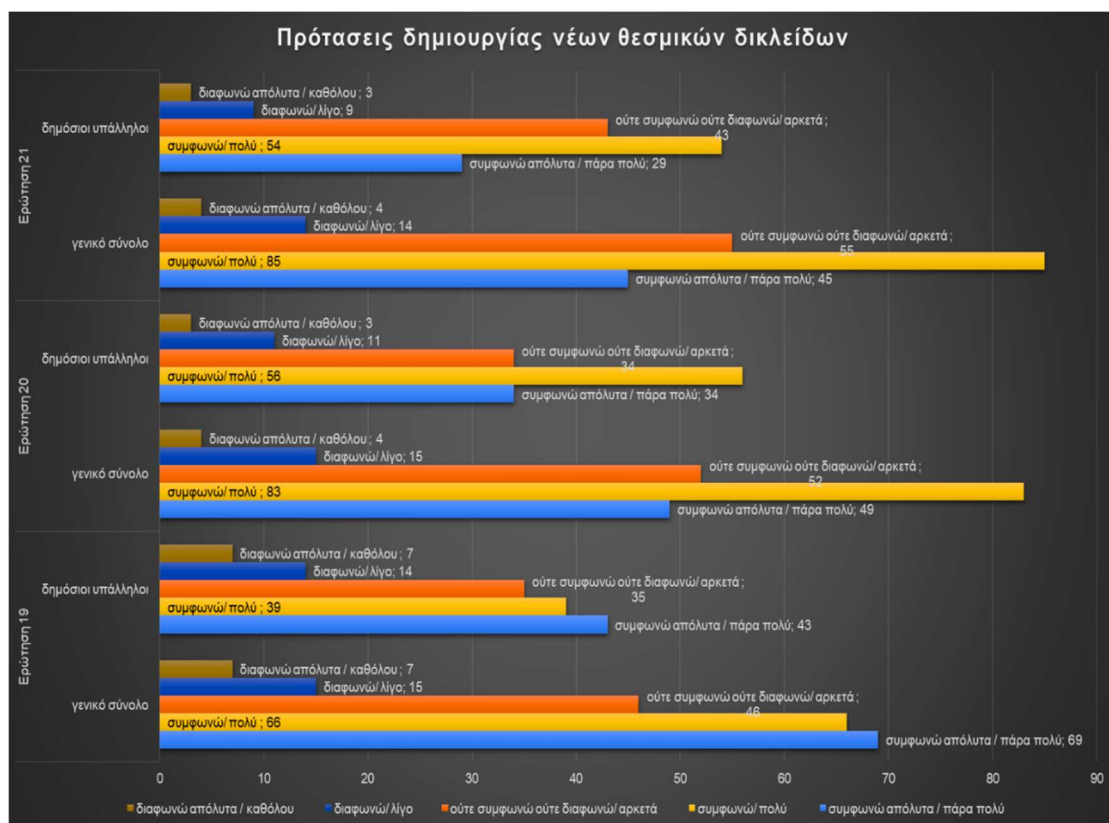
ΣΧΗΜΑ 1: 5 Ενεργή Συμμετοχή του κοινού

Στις τελευταίες ερωτήσεις Πίνακας 8 (ΣΧΗΜΑ 1:6) αναπαρίστανται οι απαντήσεις για την πρόταση δημιουργίας νέων θεσμικών δικλείδων που θα ενεργοποιούνται όταν αυτό απαιτείται. Τα ποσοστά κυμαίνονται και στις 3 ερωτήσεις στο επίπεδο συμφωνίας περίπου στο 60%. Περαιτέρω, σε ποσοστά που κυμαίνονται από 22,70% το κατώτερο (ερώτηση 19 - γενικό σύνολο) έως 31,20% το ανώτερο (ερώτηση 21 – δημόσιοι υπάλληλοι) οι ερωτώμενοι κρατούν ουδέτερη στάση. Οι διαφωνούντες και σε αυτές τις ερωτήσεις αντλούνται στην πλειοψηφία τους από τον δημόσιο τομέα. Τονίζεται ότι για την πρόταση δημιουργίας επιτροπών έκτακτης ανάγκης (ερώτηση 19) από όσους «συμφωνούν λίγο» το 93,30% (14 από τους 15) είναι δημόσιοι υπάλληλοι με το ποσοστό να ανεβαίνει στο 100% (7 στους 7) στην «απόλυτη διαφωνία». Ομοίως, στην ερώτηση 20 στους διαφωνούντες οι δημόσιοι υπάλληλοι ανέρχονται στο 75% (3 από τους 4) περίπου, με όμοια αποτύπωση και στην 21^η ερώτηση όπου από τους απόλυτα διαφωνούντες το 75% (3 στους 4) είναι δημόσιοι λειτουργοί.

Γενικό σύνολο: 203	συμφωνώ απόλυτα / πάρα πολύ	συμφωνώ / πολύ	ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ / αρκετά	διαφωνώ / λίγο	διαφωνώ απόλυτα / καθόλου
Δημόσιοι υπάλληλοι 138					

Ερώτηση 19η: Θα προτεινάτε να δημιουργηθούν επιτροπές έκτακτης ανάγκης και άλλες οργανωτικές δομές που θα ενοποιούνται και θα συντονίζουν για γρήγορη λήψη αποφάσεων σε περιόδους κρίσης;	γενικό σύνολο	69	34,00%	66	32,50%	46	22,70%	15	7,40%	7	3,40%
	δημόσιοι υπάλληλοι	43	31,20%	39	28,30%	35	25,30%	14	10,10%	7	5,10%
Ερώτηση 20η: Θεωρείτε ότι η ενεργοποίηση ενός συντονιστικού οργάνου για την ανάθεση και παρακολούθηση των δημοσίων συμβάσεων σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης με τη συμμετοχή περαιτέρω φορέων όπως Ελεγκτικό Συνέδριο, Ανεξάρτητων Αρχών όπως ΕΑΔΗΣΥ και ΕΑΔ θα αποτελούσε θεσμική δικλείδα επάρκειας ελέγχου;	γενικό σύνολο	49	24,10%	83	40,90%	52	25,60%	15	7,40%	4	2,00%
	δημόσιοι υπάλληλοι	34	24,65%	56	40,55%	34	24,65%	11	7,95%	3	2,20%
Ερώτηση 21η: Θεωρείτε ότι η ενεργοποίηση ενός συντονιστικού οργάνου για την ανάθεση και παρακολούθηση των δημοσίων συμβάσεων σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, όταν αφορά πρόβλημα οριζόντιο πλέον της μίας (1) χώρας της ΕΕ, με τη συμμετοχή φορέων όπως το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο ή ο OLAF θα αποτελούσε ενισχυτική δικλείδα τήρησης της διαφάνειας και της νομιμότητας;	γενικό σύνολο	45	22,20%	85	41,90%	55	27,10%	14	6,90%	4	2,00%
	δημόσιοι υπάλληλοι	29	21,00%	54	39,10%	43	31,20%	9	6,50%	3	2,20%

Πίνακας 8: Προτάσεις δημιουργίας νέων θεσμικών δικλείδων

ΣΧΗΜΑ 1: 6 Προτάσεις δημιουργίας νέων θεσμικών δικλείδων

6 Προτάσεις

Το ερωτηματολόγιο επικεντρώθηκε στην γνώμη των πολιτών για το πως αντιλαμβάνονται ότι οφείλουν να λειτουργούν οι διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων όταν έχουν να αντιμετωπίσουν συνθήκες έκτακτης ανάγκης. Στην συνέχεια έγινε αντιπαραβολή με τα στοιχεία που μελετήθηκαν τα οποία προέρχονται από τα βασικά συμπεράσματα της υγειονομικής κρίσης. Το κυριότερο από αυτά τα συμπεράσματα είναι το γεγονός ότι όταν τα βασικά είδη είναι δυσεύρετα και ο χρόνος είναι ζωτικής σημασίας, η διασφάλιση της διαφάνειας έρχεται μέσα από προμήθειες ανοικτές και υπεύθυνες. Οι εκάστοτε κυβερνήσεις βρίσκονται αντιμέτωπες με ξεπερασμένα συστήματα και στερούνται σαφή δεδομένα και πληροφορίες, γεγονός που τις εμποδίζει να έχουν ευελιξία και να σώζουν ζωές. Επιπρόσθετα, αναδείχθηκε ότι την ίδια στιγμή που τα αποθέματα μειώνονται με γοργούς ρυθμούς, οι τιμές αυξάνονται ραγδαία, η αγορά κατακλύζεται από παραποιημένα προϊόντα και οι μεσάζοντες κερδοσκοπούν χωρίς πολλές φορές να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις παράδοσης. Ωστόσο, μόλις υποχωρήσει μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης οι δημόσιες

συμβάσεις θα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάκαμψη, γιατί τότε χρειάζεται η εκάστοτε κυβέρνηση να αναζωογονήσει τον τομέα των μικρών επιχειρήσεων, των υποδομών και να βοηθήσουν την οικονομική επανεκκίνηση. (Frauscher, Hera & Brown, 2020)

Οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν για τον κρατικό μηχανισμό καίρια οικονομική δραστηριότητα με σημαντικό αντίκτυπο όχι μόνο άμεσα στον ανταγωνισμό αλλά σε βάθος χρόνου και στην αγορά καθώς ενισχύουν την αποτελεσματικότητα προσφέροντας βελτιωμένη ποιότητα και καινοτομία σε χαμηλότερες τιμές προς όφελος των πολιτών. (OECD, 2024: 5) Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η βελτίωση των δημόσιων συμβάσεων μπορεί να εξοικονομήσει κέρδος αποδοτικότητας 1%, γεγονός που αποτυπώνεται σε εξοικονόμηση ετησίως 20 δισ. ευρώ. (European Commission, 2023)

Οι παράμετροι αποτελεσματικότητας που χρίζουν βελτίωσης ομαδοποιούνται στις κάτωθι κατηγορίες ωστόσο πολύ συχνά η μία εμπεριέχει στοιχεία της άλλης. Για παράδειγμα, η δημιουργία μιας νέας θεσμικής δικλείδας χωρίς ανοιχτά δεδομένα και σαφείς κανόνες δεν μπορεί να αποδώσει, ούτε ομοίως το ανθρώπινο δυναμικό μπορεί να αποδώσει τα βέλτιστα κάτω από την πίεση του χρόνου αν δεν δημιουργηθούν ειδικοί κατάλογοι και σαφείς διαδικασίες στις οποίες είναι απαραίτητο να εκπαιδευτούν.

6.1 Νομοθετικές πρωτοβουλίες για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Στην παρούσα διπλωματική συνάγεται ότι οι εκάστοτε κυβερνήσεις οφείλουν να χρησιμοποιήσουν νόμους και πολιτικές έκτακτης ανάγκης σε έκτακτους καιρούς, αλλά παράλληλα να θεσπίσουν σαφείς κανόνες στην αγορά ακόμη και όταν οι προμηθευτές είναι εκείνοι που έχουν την υπεροχή στις διαπραγματεύσεις. Μια πρώτη σύσταση είναι η συγκέντρωση των προμηθειών σε μία υπηρεσία, όπως το παράδειγμα της Ιταλίας όπου την αγορά αναπνευστήρων ανέλαβε η εθνική υπηρεσία προμηθειών. (Frauscher, Hera & Brown, 2020)

Ο ΕΟΚΕ στην Γνωμοδότησή του, που εκδόθηκε το 2023 στην Εφημερίδα της Ε.Ε. προτείνει την δημιουργία ενός «*Μέσου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών στην Ενιαία Αγορά*» (SMEI) προκειμένου να μπορούν να αντιμετωπιστούν κρίσεις μελλοντικά που μπορεί να

επηρεάσουν τους πολίτες αλλά και την ενιαία αγορά στα κράτη - μέλη. Το SMEI οφείλει να ενισχύσει τη συνεργασία, την αλληλεγγύη, την επικοινωνία αλλά και την ανταλλαγή πληροφοριών. Σύμφωνα με τον ΕΟΚΕ, για να μετριαστεί μια κρίση, χρειάζεται να υπάρχει ένα ασφαλές νομικό πλαίσιο που να είναι σαφές ώστε να αποφευχθούν παρερμηνείες, περιττές διαφορές ή μέτρα αντιμετώπισης κατακερματισμένα. Θεωρεί ότι απαιτείται ακριβέστερος προσδιορισμός των όρων «κρίση», καθώς ο ήδη υπάρχων όρος οδηγεί σε αποκλίνουσες ερμηνείες. Ομοίως, οι όροι «τομείς στρατηγικής σημασίας», «αγαθά και υπηρεσίες στρατηγικής σημασίας» και «αγαθά και υπηρεσίες που σχετίζονται με την κρίση» έχουν ευρεία διατύπωση, καθώς είναι ασαφείς. Γι' αυτό, πρέπει ο τρόπος ορισμού τους να μην οδηγεί σε παρερμηνείες ή διφορούμενες ερμηνείες για να είναι δυνατή η διασφάλιση της αναλογικότητας και η λήψη ορθών μέτρων χωρίς να οδηγεί σε ανασφάλεια δικαίου. Τα μέτρα χρειάζεται να στηρίζονται στις αρχές της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας, αν και η προσέγγιση οφείλει να είναι αποτελεσματική ως προς την αντιμετώπιση. (ΕΟΚΕ, 2023: 3,4,8)

Η έλλειψη διαφανών μέτρων από τα κράτη μέλη στην αντιμετώπιση της κρίσης οδηγούν στην αβεβαιότητα ως προς την αναλογικότητα τους και την αιτιολογία, μειώνοντας την εμπιστοσύνη στην ενιαία αγορά της Ε.Ε. Ακόμη, σημειώνει ότι στα «πρέπει» αντιμετώπισης μιας κρίσης η Ε.Ε. πρέπει να συντονίζει τα μέτρα για να μην υπάρχουν διαφορές μεταξύ εθνικών μέτρων που λαμβάνουν τα κράτη και να διέπονται από αναλογικότητα, ταχύτητα, προσωρινότητα, να είναι στοχευμένα και να αποσκοπούν σε κοινωνικο-οικονομική ανθεκτικότητα μελλοντικά. Επίσης, χρειάζεται να είναι άμεσα διαθέσιμα μέσα σε ένα πλαίσιο εφαρμογής περιορισμένο, με αυστηρά και διαφανή κριτήρια, ενώ η χρήση τους να είναι περιορισμένη χρονικά έτσι ώστε να μην δύναται να αποκτήσουν μόνιμο χαρακτήρα. (ΕΟΚΕ, 2023: 6, 7) Τις ανωτέρω προτάσεις συμμερίζονται και οι ερωτώμενοι στην έρευνα με τα ποσοστά συμφωνίας να ξεπερνούν το 75% σύμφωνα με τα στοιχεία που αναλύθηκαν.

6.2 Καλύτερος συντονισμός και δημιουργία καταλόγων

Οι εκάστοτε κυβερνήσεις στις επείγουσες καταστάσεις πρέπει να λαμβάνουν άμεσα αποφάσεις αναθέσεων, χωρίς τους όποιους ηθικούς συμβιβασμούς, με επικέντρωση σε στοιχεία ως προς την ποιότητα, την ποσότητα των απαιτούμενων προϊόντων και την έγκαιρη παράδοση πρωτίστως και δευτερευόντως στην τιμή. Δεδομένου αυτού, οι

υπηρεσίες προμηθειών έκτακτης ανάγκης για καλύτερο συντονισμό προτείνεται να ενοποιούνται με άλλες οργανωτικές δομές όποτε απαιτείται, έτσι ώστε οι αποφάσεις να λαμβάνονται και να υλοποιούνται άμεσα χωρίς καθυστερήσεις. Οι ομάδες χρειάζεται να έχουν την κατάλληλη ευελιξία ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. (Frauscher, Hera & Brown, 2020)

Βασικές συνιστώσες αποτελούν, λοιπόν, η ανάπτυξη ικανοτήτων των υπηρεσιών, η εφαρμογή ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων και η χρήση ανοικτών δεδομένων. Οι περισσότερες χώρες στα συστήματα αγορών τους χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές προμήθειες. Επίσης, ορισμένες χρησιμοποιούν ήδη Συμφωνίες-πλαίσιο. Στόχος για παράδειγμα της Carolina Gomez που παρακολουθεί τις προμήθειες υγείας στην Κολομβία, είναι οι κεντρικές υγειονομικές αρχές να εκδώσουν έναν κατάλογο φαρμάκων και συσκευών που να αποτυπώνει τα απαραίτητα για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Αυτό βοηθά τις κυβερνήσεις να εστιάσουν τις προσπάθειές τους. Ο ΠΟΥ διαθέτει τέτοιους καταλόγους και είναι δυνατό να προσαρμοστούν σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, πρέπει στον ίδιο κατάλογο να παρέχονται αποδεικτικά στοιχεία για την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα των λύσεων αυτών. Σε επίπεδο εθνικό, ωστόσο αρκετές φορές δεν δύναται να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα, καθώς οι αρχές δεν έχουν όλες τις απαντήσεις και τις λύσεις όταν αντιμετωπίζουν κάτι εξαιρετικά επείγον και χρειάζεται να υπάρχει κάποια ευελιξία. Για παράδειγμα, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου συνεργάστηκε με τον ιδιωτικό τομέα για την εξεύρεση καλύτερων λύσεων για τους αναπνευστήρες. (Frauscher, Hera & Brown, 2020)

Στο πλαίσιο των *αρχών της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας* για τον ΕΟΚΕ είναι και η πρόταση κατάρτισης καταλόγων πιθανών οικονομικών φορέων καθώς κινδυνεύει να θιγεί ο ανταγωνισμός στην αγορά. (ΕΟΚΕ, 2023: 5) Σημαντικό βήμα, αποτελεί και το προληπτικό κομμάτι των μεταρρυθμίσεων. Αυτό μπορεί να γίνει εύκολα με τη δημιουργία εξειδικευμένων καταλόγων στα είδη έκτακτης ανάγκης όπως επίσης και στις Συμφωνίες - πλαίσιο που αποτελούν ένα χρήσιμο μηχανισμό για την συνολική ζήτηση, αφού με τη σειρά της μια Συμφωνία- πλαίσιο επιτρέπει στους φορείς να έχουν πρόσβαση στα αγαθά με ευνοϊκότερους όρους, ενώ συγχρόνως αυξάνει και τη διαφάνεια στις συναλλαγές των προμηθειών. Χαρακτηριστικό και εδώ είναι το παράδειγμα της Κολομβίας καθώς μετά το ξέσπασμα των σκανδάλων δημιουργήθηκε από την Εθνική Υπηρεσία Συμβάσεων ένας

κατάλογος “ CoVid-19” για τα απαραίτητα προϊόντα αντιμετώπισης της υγειονομικής κρίσης. (Gallego, Prem & Vargas, 2021: 107,108)

6.3 Ανοιχτά δεδομένα

Το ΕΕΣ αναφέρει τις πολυάριθμες ελλείψεις των συμβάσεων στα στάδια της παρακολούθησης αυτών καθώς η πληρότητα των δεδομένων αποτελεί μείζον πρόβλημα καθώς έχει πολλά κενά. (ΕΕΣ, 2023: 62) Η πραγματική διαθεσιμότητα και ποιότητα των δεδομένων εξακολουθεί να είναι υποτονική και στηρίζεται από την μία σε μη συστηματική συλλογή και από την άλλη στη διαφορετικότητα των νομικών απαιτήσεων συλλογής αυτών των στοιχείων μεταξύ των χωρών. Προς επίρρωση των ανωτέρω, παρατίθεται το παράδειγμα της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού και η προσπάθειά της να συλλέξει στοιχεία αγοράς масκών με βάση τις τιμές και τις ποσότητες. Επειδή, το πληροφοριακό σύστημα της Ελλάδας όπως και τα άλλα της Ευρώπης, κινούνται σε επίπεδο σύμβασης κάτι τέτοιο ήταν ανέφικτο με αποτέλεσμα να απαιτηθούν αρκετοί μήνες και εξειδικευμένες αναζητήσεις για την συλλογή αυτών των στοιχείων. (Fasekas & Hernandez, 2021: 2, 9)

Η πρόσβαση σε πλήρη, υψηλής ποιότητας, επαρκούς εμβέλειας, άμεσα διαθέσιμα και λεπτομερειακά ανοικτά δεδομένα μπορούν να βοηθήσουν στην πρόβλεψη και τη διαχείριση των αλυσίδων εφοδιασμού. Η υψηλή ποιότητα σχετίζεται με την ορθότητα και την ακρίβεια απεικόνισης των αποφάσεων υποβολής προσφορών και σύναψης συμβάσεων. Η επάρκεια υποδηλώνει την κάλυψη σε δεδομένα όλης της αγοράς δημοσίων συμβάσεων και των αντλούμενων στοιχείων των σχετιζόμενων με τους προμηθευτές. Τέλος, η λεπτομέρεια σχετίζεται με πληροφορίες που περικλείουν τιμή ανά τεμάχιο, τεχνικές λεπτομέρειες, ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά των προϊόντων. (Fasekas & Hernandez, 2021: 6)

Ο Chris Smith που ασχολήθηκε με τις προμήθειες κατά την κρίση του Έμπολα το 2014, αναφέρει τις ανησυχίες του για τα μη ηλεκτρονικά συστήματα προμηθειών και την ικανότητα αντιμετώπισης του CoVid-19 από πλευράς υπαλλήλων, οι οποίοι θα «πετάξουν στα τυφλά». Η έλλειψη επαρκών και άμεσων δεδομένων σχετικά με τις εντός του χρονοδιαγράμματος παραδόσεις και άλλους δείκτες, διογκώνει τα προβλήματα που δημιουργούν οι πολύπλοκες και συμφορημένες αλυσίδες εφοδιασμού, από τις οποίες οι αναθέτοντες έχουν την προθυμία να αγοράσουν σε οποιαδήποτε τιμή παρόλο που η παραγωγική ικανότητα είναι χαμηλή. Χαρακτηριστικά η Πορτογαλία, δημιούργησε το

IMPIC, την εθνική πύλη ανοικτών δεδομένων, η οποία ενημερώνεται εβδομαδιαίως, για τη δημοσίευση όλων των αναθέσεων δημόσιων συμβάσεων όταν χρησιμοποιείται το νομικό πλαίσιο έκτακτης ανάγκης. (Frauscher, Hera & Brown, 2020)

Όσον αφορά τους υπαλλήλους προμηθειών είναι πολύ δύσκολο να γνωρίζουν πού βρίσκονται τα απαραίτητα αντικείμενα, πόσο κοστίζουν και αν αυτοί οι προμηθευτές έχουν συνεργαστεί με το κράτος στο παρελθόν. Η ύπαρξη εργαλείων αναζήτησης προμηθευτών που τροφοδοτούνται από ανοιχτά δεδομένα, όπως η πλατφόρμα επιχειρηματικής ευφυΐας της Ουκρανίας, το CoProcure ή το GovShop στις ΗΠΑ είναι πραγματικά χρήσιμα. Μια δωρεάν πλατφόρμα, όπως το OpenOpps, η οποία συγκεντρώνει δεδομένα σχετικά με τις ευκαιρίες υποβολής προσφορών παγκοσμίως αποτελεί ένα καλό παράδειγμα, καθώς έχουν αρχίσει να δημοσιεύουν πληροφορίες για όλους τους προμηθευτές παγκοσμίως που έχουν συνάψει συμβάσεις τα τελευταία τρία χρόνια, για είδη που χρειάζονται για την αντιμετώπιση της κρίσης CoVid-19. Η ιδέα είναι να βοηθήσει τους αγοραστές που αγωνίζονται να βρουν κατάλληλους προμηθευτές όταν οι συνήθεις προμηθευτές τους δεν είναι διαθέσιμοι. Το Spend Network στοχεύει στην προσφορά υπηρεσιών σε όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες, αλλά συχνά αδυνατεί να βοηθήσει επειδή δεν έχουν διαθέσει τα δεδομένα τους ως ανοιχτά δεδομένα. Τέλος, η συλλογή δεδομένων υψηλής ποιότητας που σχετίζεται με τους προμηθευτές και τις τιμές είναι ζωτικής σημασίας για την επιβολή πειθαρχικών μέτρων κατά της απάτης και άλλων παρατυπιών αργότερα. (Frauscher, Hera & Brown, 2020)

6.4 Ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού

Αναφορικά με το ανθρώπινο δυναμικό των αναθετουσών αρχών που εμπλέκονται στις προμήθειες σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα. Αρχικά, κρίσιμο κομμάτι μιας επιτυχημένης προμήθειας αποτελεί η ύπαρξη επαρκούς ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Πρόσφατες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες βασιζόμενες στην αυξημένη διακριτική ευχέρεια που δίνεται στις αναθέτουσες αρχές μέσω των Ευρωπαϊκών Οδηγιών του 2014, αντιπροτείνουν την εισαγωγή συστημάτων που προεπιλέγουν για το δημόσιο τους αγοραστές. Ωστόσο, ως προς το κομμάτι των υπαλλήλων των διευθύνσεων προμηθειών, υπάρχουν αρκετά προγράμματα πιστοποίησης που απευθύνονται μεμονωμένα στα άτομα, κάτι πολύ θετικό και χρήσιμο,

ωστόσο αντίστοιχη πιστοποίηση για το σύνολο της διεύθυνσης προμηθειών δεν υπάρχει. Ένα πρόγραμμα πιστοποίησης για όλη τη διεύθυνση που ασχολείται με τις προμήθειες είναι πολύτιμο όταν μάλιστα ενσωματώνει στοιχεία απαραίτητα όπως εκείνα της οργάνωσης της διαδικασίας σύναψης των συμβάσεων και τις ισχύουσες πρακτικές διαχείρισης. (Decarolis, Giuffrida, Iossa, & Mollisi, 2021: 80)

Επίσης, μείζονος σημασίας είναι οι διοικητικές ικανότητες των τμημάτων που ασχολούνται με τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων και σχετίζονται με τη συνεργασία, την καινοτομία αλλά και ανάπτυξη δεξιοτήτων, ειδικά σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης. Αναπόσπαστο επακόλουθο, σχετιζόμενο άμεσα και με την διοικητική ικανότητα της ίδιας της αναθέτουσας αρχής, αποτελεί η διασφάλιση της διαθεσιμότητας επιπρόσθετου προσωπικού για τις διαδικασίες προμηθειών, όταν η ανάγκη το απαιτεί.

Ένα πιο έμμεσο αλλά επίσης σημαντικό συμπέρασμα σχετίζεται με την ίδια την επιθυμία της αναθέτουσας αρχής να επενδύσει οικονομικά στο προσωπικό των προμηθειών για την εξειδικευμένη κατάρτιση που προαναφέρθηκε. Ιδιαίτερα στο επίπεδο των συμβάσεων που σχετίζονται με τις *Συμφωνίες- πλαίσιο*, και αν σε επίπεδο κυβέρνησης υπάρξει αυτή η θέληση, ένα ευρύτερο κομμάτι δημοσίων οργανισμών θα μπορεί να επωφεληθεί από τις ικανότητες των εξειδικευμένων υπαλλήλων που μπορούν να προκηρύσσουν διαγωνισμούς και να συνάπτουν αυτές τις συμβάσεις. (Decarolis, Giuffrida, Iossa, & Mollisi, 2021: 80)

Στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το 2021, αναφέρονται μεταξύ άλλων, ως προς τις συνηθέστερες λανθασμένες εφαρμογές, τα προβλήματα στο πλαίσιο εφαρμογής των κανόνων των δημοσίων συμβάσεων και η ελλιπής γνώση των επαγγελματιών για τους κανόνες όταν αυτοί δεν είναι σαφώς διευκρινισμένοι από τη νομολογία. Επίσης, αναφέρονται τόσο η ανεπαρκής στελέχωση του προσωπικού, όσο και ημιμάθεια της αγοράς και η έλλειψη δεξιοτήτων. Σημαντικό, παράλληλα, σημείο είναι η πίεση που δέχεται το προσωπικό από την πολιτική ιεραρχία για την εξασφάλιση στοχευμένου αποτελέσματος. Αυτό, ταυτόχρονα, οδηγεί πολλές φορές σε σύντμηση του χρόνου σε βάρος του σωστού σχεδιασμού διεξαγωγής των διαδικασιών στις δημόσιες συμβάσεις. Στην μη επαρκή στελέχωση του προσωπικού προστίθεται πολύ συχνά και η ανεπαρκής στήριξη των υποστελεχωμένων αρχών και σε αρκετές περιπτώσεις η μη ύπαρξη, ακόμη και σήμερα, «κεντρικών μονάδων προμηθειών». (European Commission, 2021: 5)

Η εξεύρεση, τέλος, κατάλληλων κινήτρων για τους υπαλλήλους των προμηθειών, οι οποίοι εντοπίζουν και προλαμβάνουν τυχόν νόθευση των διαγωνισμών, λειτουργεί συμπληρωματικά στην κατάρτισή τους και η επιβράβευση τους αποτελεί μια πρόταση για τον ΟΟΣΑ. (OECD, 2024:10)

6.5 Θεσμική ενίσχυση

Η θεσμική ενίσχυση, η οποία μπορεί να επιτευχθεί μέσω της δημιουργίας ενός συντονιστικού οργάνου που εναρμονίζεται με τις αρχές της Ε.Ε. επιδιώκοντας ταχύτητα στις αποφάσεις, αποτελεί μια προοπτική που ανέδειξε το ερωτηματολόγιο. Οι περιπτώσεις κακοδιοίκησης και διαφθοράς που αναδείχθηκαν σε διάφορες χώρες κατά τη διάρκεια της πανδημίας μπορεί να φαίνονται εξίσου τρομακτικές όσο και η ίδια η καταστροφή που προκαλεί η πανδημία. Ωστόσο, δεν πρέπει να οδηγήσουν σε συστάσεις πολιτικής που να σχετίζονται με τον περιορισμό των δαπανών, ούτε χρειάζεται να οδηγήσει σε αυστηρότερους κανόνες στις δημόσιες συμβάσεις με επακόλουθο καθυστερήσεις στην ανακούφιση των πληγέντων από μια καταστροφή. Επομένως, είναι μικρό το εύρος των κινήσεων που μπορούν αντισταθμιστικά να αντιταχθούν στις ευκαιρίες διαφθοράς λόγω μιας κρίσης. Άρα, μπορούν να γίνουν παρεμβάσεις βελτίωσης στην παρακολούθηση και στον τρόπο που επιβάλλεται ο έλεγχος. (Gallego, Prem & Vargas, 2021: 107,108)

Ορισμένες έρευνες μελέτησαν τις στρατηγικές λογοδοσίας από κάτω προς τα πάνω και το αντίστροφο, ώστε να περιοριστεί η διαφθορά. Πιο συγκεκριμένα, ως προς τους μηχανισμούς παρακολούθησης και τον ρόλο των ελέγχων, αναφέρεται η θεσμική ενίσχυση των προσπαθειών παρακολούθησης δαπανών και προμηθειών, όπως επίσης και η ενθάρρυνση της παρακολούθησης από πλευράς κοινωνίας, αποτελούν στρατηγικές που εν δυνάμει θα οδηγούν σε μείωση της διαφθοράς σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Η εμπειρία της Κολομβίας αποτελεί σημαντικό παράδειγμα, αφού μετά το ξέσπασμα των σκανδάλων διαφθοράς ως προς τη θεσμική ενίσχυση, οι υπηρεσίες ελέγχου του Γενικού Ελεγκτή, του Γενικού Επιθεωρητή και του Γενικού Εισαγγελέα και οι Εποπτικοί Φορείς δημιούργησαν μια συμμαχία θεσμική με την ονομασία Διαφάνεια στην Κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης, ώστε να παρακολουθούν τις δημόσιες συμβάσεις που σχετίζονται με κρίσεις. (Gallego, Prem & Vargas, 2021: 107,108)

Ωστόσο, πρέπει να αυξηθούν θεσμικά και οι έλεγχοι εκ των υστέρων με πολύ αυστηρά κριτήρια και επικέντρωση στις δημόσιες συμβάσεις υψηλού ρίσκου όπως είναι αυτές οι περιπτώσεις. Έλεγχοι με στόχευση όχι ως προς την ορθότητα των διαδικασιών αλλά στα αποτελέσματα και στις εκροές αυτών και τη σαφή οριοθέτηση των κανόνων έκτακτης ανάγκης με τέτοιο τρόπο που να μην επιτρέπουν κατασκευή για παράδειγμα γηπέδων ως υγειονομική ανάγκη. (Fazekas, Nishchal and Soreideq, 2021: 33,34)

Η ανάγκη διασφάλισης των ανοιχτών δεδομένων και της διαφάνειας και μέσω θεσμικής ενίσχυσης του νομοθετικού πλαισίου για την ρύθμιση των έκτακτων αναγκών είναι ουσιαστικής σημασίας, καθώς οι πολίτες πρέπει να ενημερώνονται και να μπορούν να καταστούν υπόλογους τους προμηθευτές, χωρίς να χάνονται βασικές πληροφορίες.

6.6 Ενίσχυση μηχανισμών διαφάνειας, ελέγχου, εποπτείας από τρίτους

Ως προς τους μηχανισμούς παρακολούθησης, μέσα από παραδείγματα χωρών αντλούνται σημαντικά στοιχεία. Στην Παραγουάη ο συνεχής έλεγχος των δημοσίων συμβάσεων ειδικά την εποχή της υγειονομικής κρίσης οδήγησε σε ορισμένες περιπτώσεις σε παραιτήσεις ανώτατων αξιωματούχων και σε αποκαλύψεις σκανδάλων όπως η αγορά τονωτικού νερού ως έκτακτη ανάγκη. (Colman, 2021) Στην Κολομβία, ενισχύθηκαν οι μηχανισμοί διαφάνειας ώστε οι δημόσιες συμβάσεις να είναι άμεσα διαθέσιμες μέσω διαδικτυακών πλατφορμών για να υπάρχει επίβλεψη σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Θεμελιώδη εποπτικό ρόλο σε αυτή την περίπτωση σε αρκετές χώρες διαδραματίζουν οι οργανώσεις πολιτών. Όπως για παράδειγμα στην Αργεντινή όπου το παράρτημα της διεθνούς διαφάνειας δημιούργησε την ηλεκτρονική πλατφόρμα «παρατηρητήριο προμηθειών CoVid-19» δίνοντας στους πολίτες όλα τα στοιχεία για τις συγκεκριμένες δημόσιες συμβάσεις. (Gallego, Prem & Vargas, 2021: 107,108)

Σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της ικανότητας ελέγχου πολιτών και αρχών αποτελούν οι επιστήμες των δεδομένων και της στατιστικής, καθώς συμβάλουν στην αποτελεσματικότερη κατανομή των πόρων. Οι επιστήμες αυτές χρησιμοποιούνται σπάνια από τις υπηρεσίες επιτήρησης σήμερα. (Gallego, Prem & Vargas, 2021: 107,108) Η εποπτεία από το κοινό είναι πιο σημαντική από ποτέ. Στην Ουκρανία, η κοινωνία των

πολιτών χρησιμοποιεί δεδομένα για να παρακολουθεί τον τρόπο με τον οποίο η κυβέρνηση ανταποκρίνεται στην κρίση. (Frauscher, Hera & Brown, 2020)

Επίλογος

Σε περιόδους κρίσης, υπάρχει αύξηση της ζήτησης για πόρους, υπηρεσίες και κρατική αρωγή, δημιουργώντας ευκαιρίες για την άνθηση της διαφθοράς. Για να μετριαστούν αυτοί οι κίνδυνοι, είναι σημαντικό να δοθεί προτεραιότητα στη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την εποπτεία των δημοσίων συμβάσεων αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Η θέσπιση σαφών κατευθυντήριων γραμμών, η διενέργεια τακτικών ελέγχων και η συμμετοχή ανεξάρτητων εποπτικών φορέων μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη της διαφθοράς.

Η υποχρέωση επιτάχυνσης των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων όταν ένα κράτος βρίσκεται σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης είναι δεδομένη και υποχρεωτική, ωστόσο πρέπει να γίνει με σαφή κριτήρια, καθορισμένα και αυστηρά ρυθμισμένα χρονικά όρια. Το παράδειγμα του ν.4662/2020 με την σαφή χρονική οριοθέτηση της περιοχής που τίθεται σε «κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας» αποτελεί μια καλή πρακτική που μπορεί να θεσμοθετηθεί σε επίπεδο Ε.Ε. και να ισχύει για όλα τα κράτη-μέλη στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων.

Ομοίως, βοηθητικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει η αποτύπωση σαφών ορισμών και ενιαίων καταλόγων για τα είδη πρώτης ανάγκης που είναι επιλέξιμα προς αγορά ανάλογα με το είδος της κρίσης (σεισμός, πλημμύρα, υγειονομική κλπ). Επιπρόσθετα και μέσα από το ερωτηματολόγιο αναδύθηκε ότι οι *Συμφωνίες- πλαίσιο* αποτελούν μια επιθυμητή διαδικασία σύναψης σύμβασης που εν δυνάμει διευκολύνει την επιτάχυνση των διαδικασιών αγοράς από την αναθέτουσα αρχή των απαραίτητων ειδών ανακούφισης των πληγέντων. Η χώρα μας θα μπορούσε να επεκτείνει τη χρήση των *Συμφωνιών-πλαίσιο* αξιοποιώντας στοιχεία για τις ανάγκες σε προμήθειες και υπηρεσίες που αναδείχθηκαν από τις μέχρι σήμερα κρίσεις, όπως ενδεικτικά προμήθεια απαραίτητων ειδών ανακούφισης των πληγέντων, σκηνών, βασικών ειδών διατροφής, υπηρεσιών, μισθώσεων μηχανημάτων κλπ. Η στρατηγική αυτή θα ήταν εύλογο να δοκιμαστεί κάτω από την ομπρέλα της Ε.Ε. στο πεδίο των φυσικών καταστροφών καθώς τα πλημμυρικά φαινόμενα συνεπεία της κλιματικής αλλαγής σε διάφορα κράτη είναι όλο και συχνότερα.

Πολύ σημαντικό ρόλο, στην τήρηση των διαδικασιών και την αύξηση της διαφάνειας προέκυψε ότι μπορεί να διαδραματίσει η συνεχής και εξειδικευμένη εκπαίδευση των υπαλλήλων που συμμετέχουν στις διαδικασίες προμηθειών. Η δημιουργία μιας ομάδας μέσα στους κόλπους της διεύθυνσης προμηθειών του κάθε οικονομικού φορέα που θα είναι

γνώστες του αντικειμένου και που θα έχουν έτοιμα πρότυπα εγγράφων ώστε να μπορούν άμεσα να ανταπεξέλθουν αποτελεί μια προοπτική. Η περαιτέρω στελέχωση των υπηρεσιών αυτών και η εκπαίδευση επιπρόσθετων υπαλλήλων του κάθε φορέα ώστε όταν προκύπτει μια κρίσιμη περίπτωση να είναι καταρτισμένοι και να παρέχουν ουσιαστική συνδρομή στην υλοποίηση των διαδικασιών, ενισχύει την ανθρώπινη φαρέτρα του φορέα.

Η ανάπτυξη δικτύων με άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες που αντιμετωπίζουν κοινά προβλήματα από την κλιματική κρίση και η ανταλλαγή εμπειριών, θα συνέβαλε στην υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών. Η υποχρέωση των ανοιχτών δεδομένων και ο εμπλουτισμός τους με όλα τα απαραίτητα στοιχεία, ώστε να αποτελέσει πρωταρχικά ουσιαστικό εργαλείο από τους φορείς αναζήτησης της αγοράς, με τιμή ανά τεμάχιο, με αναλυτικά στοιχεία της δυναμικής και της αξιοπιστίας των προμηθευτών, δύναται να συνδράμει στην εξεύρεση κατάλληλων προμηθευτών αλλά και στην αποτελεσματική εποπτεία από πλευράς πολιτών.

Ένα τελευταίο στοιχείο που αναλύθηκε είναι η θέσπιση ενός συντονιστικού οργάνου που να είναι επιφορτισμένο με τον συντονισμό των ενεργειών και την μέριμνα ως προς τις προμήθειες έκτακτης ανάγκης με συμμετοχή περισσότερων του ενός οργάνων. Η ενεργή συμμετοχή της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. δύναται να αποτελεί μια καλή πρακτική στο εγχείρημα αυτό στον Ελλαδικό χώρο. Μια εξίσου καλή πρακτική είναι το όργανο αυτό να λειτουργεί σε άμεση συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Εισαγγελέα καθώς ενισχύει τη διεθνή συνεργασία και βοηθά στη δημιουργία κοινών προτύπων και πρακτικών που μπορούν να εφαρμοστούν σε πολλές χώρες, βελτιώνοντας έτσι τη διαφάνεια σε κρίσιμους τομείς όπως οι κρατικές προμήθειες.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Ακριβοπούλου, Χ. & Ανθόπουλος, Χ. (2015). *Εισαγωγή στο Διοικητικό Δίκαιο*. Ανακτήθηκε 29 Μαΐου, 2023, από <http://beta.kallipos.gr/jspui/handle/11419/2533>
- Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (2014, Ιούλιος 30). *Κατευθυντήρια Οδηγία 3 (Απόφαση 246/2014 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων)*, ΘΕΜΑ: “*Η Συμφωνία-Πλαίσιο στις Δημόσιες Συμβάσεις*”. Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από https://www.eaadhsy.gr/images/docs/20140730-Kateythyntiria_Odigia_3-2014.pdf
- Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (2020, Μάρτιος 12). *Διευκρινίσεις σχετικά με τις συμβάσεις που συνάπτονται στο πλαίσιο λήψης μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού (COVID-19)*. Ανακτήθηκε 29 Μαΐου, 2023, από <https://diavgeia.gov.gr/doc/ΨΘΘΞΟΞΤΒ-ΒΨ1?inline=true>
- Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (2020, Απρίλιος 16). *Γνώμες της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. επί ρυθμίσεων δημοσίων συμβάσεων των Π.Ν.Π. για τον COVID-19*. Ανακτήθηκε 29 Μαΐου, 2023, από <https://diavgeia.gov.gr/doc/ΨΘΘΞΟΞΤΒ-ΒΨ1?inline=true>
- Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (2020, Δεκέμβριος 8). *Καταχώρηση στο ΚΗΜΔΗΣ στοιχείων δημοσίων συμβάσεων που ανατίθενται κατά παρέκκλιση εθνικών διατάξεων, λόγω της άμεσης ή έμμεσης συνάφειάς τους με την αντιμετώπιση του ιού COVID-19 και την αποτροπή περαιτέρω διασποράς του*. Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%A4%CE%9E%CE%9F%CE%9E%CE%A4%CE%92-%CE%915%CE%A7?inline=true>
- Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (2020). *ΓΝΩΜΗ Α35/2020 (άρθρον 2, παρ. 2, περ. γ (αα) Ν.4013/2011)*. Ανακτήθηκε 29 Μαΐου, 2023, από <https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%A5%CE%947%CE%9F%CE%9E%CE%A4%CE%92-29%CE%9A?inline=true>
- Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (2022). *Έκθεση πεπραγμένων για την περίοδο 2021 – Μάρτιο 2022*. Ανακτήθηκε 29 Μαΐου, 2023, από https://www.eaadhsy.gr/images/docs/2021-2022_Ekthesi_Pepragmenon_EAADHSY.pdf

- Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. (2023). *ΓΝΩΜΗ Δ85 ΕΑΔΗΣΥ/2023 (άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4912/2022* Ανακτήθηκε 29 Μάϊου, 2024, από https://www.eadhsy.gr/images/docs/2023_D85_EADHSY.pdf
- Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. (2024). *Κατώτατα όρια των άρθρων 5 (Βιβλίο Ι) και 235 (Βιβλίο ΙΙ) του ν.4412/2016.* Ανακτήθηκε 29 Μάϊου, 2024, από <https://www.eadhsy.gr/index.php/category-articles-gia-tous-foreis/752-katotata-oria-ton-arthron-5-vivlio-i-kai-235-vivlio-ii-tou-n-4412-2016-2024-2025>
- Ελεγκτικό Συνέδριο. (2023). *Στοιχεία από την έκθεση ελέγχου 4/2023 του Ελεγκτικού Συνεδρίου με θέμα : Απευθείας αναθέσεις: πότε οι απευθείας αναθέσεις δημοσίων συμβάσεων ή ανάθεσης ύστερα από σύντομη διαδικασία διαπραγμάτευσης διασφαλίζουν την αντικειμενική ακεραιότητα της διαδικασίας;* Ανακτήθηκε στις 06 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://www.elsyn.gr/el/eidikes-ektheseis>
- Ελεγκτικό Συνέδριο. (2024). *Η Νομοθεσία, Το Ελεγκτικό Συνέδριο στο Σύνταγμα, Άρθρα Ισχύοντος Συντάγματος.* Ανακτήθηκε 31 Μαρτίου, 2024, από <https://www.elsyn.gr/sites/default/files/%CE%86%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF%2098.pdf>
- ΕΣΟΕΛ. (2021). *Έκθεση Απολογισμού 2020.* Ανακτήθηκε στις 25 Φεβρουαρίου, 2023, από https://aead.gr/images/essays/ekthesi_apologismou_esoel_2022.pdf
- ΕΣΟΕΛ. (2024). *Έκθεση Απολογισμού 2022.* Ανακτήθηκε στις 25 Φεβρουαρίου, 2024, από https://aead.gr/images/essays/ekthesi_apologismou_esoel_2022.pdf
- Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. (2022). *Τα πεπραγμένα μας το 2021 Ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου.* Ανακτήθηκε στις 05 Απριλίου, 2024, από https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/AAR21/AAR21_EL.pdf
- Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. (2023). *Δημόσιες συμβάσεις στην ΕΕ Λιγότερος ανταγωνισμός στις συμβάσεις έργων, αγαθών και υπηρεσιών τη δεκαετία μέχρι το 2021, Ειδική έκθεση 28/2023.* Ανακτήθηκε στις 05 Απριλίου, 2024, από https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2023-28/SR-2023-28_EL.pdf

- Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. (2024). *Ο έλεγχος του δημοσίου τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Ανακτήθηκε στις 05 Απριλίου, 2024, από <https://op.europa.eu/webpub/eca/book-state-audit/el/>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2015). *Ανακοίνωση της Επιτροπής προς Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις σε σχέση με την τρέχουσα κρίση του ασύλου*. Ανακτήθηκε στις 05 Απριλίου, 2024, από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:52015DC0454>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2018). *Εγγραφο καθοδήγησης : για επαγγελματίες για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις έργων που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, Υπηρεσία Εκδόσεων Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης*. Ανακτήθηκε στις 06 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://data.europa.eu/doi/10.2776/86485>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2020). *Ανακοίνωση της Επιτροπής Οδηγίες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τη χρήση του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης που σχετίζεται με την κρίση της νόσου COVID-19 (2020/C 108 I/01)*. Ανακτήθηκε στις 05 Απριλίου, 2024, από [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020XC0401\(05\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020XC0401(05)&from=EL)
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2022). *Δημόσιες Συμβάσεις, Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2022*. Ανακτήθηκε 26 Μαρτίου, 2023, από https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_2.1.10.pdf
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2023). *Δημόσιες Συμβάσεις, Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2023, (Christina Ratcliff / Mathias Wosyka / Barbara Martinello / Davide Franco (04/2023))*. Ανακτήθηκε 26 Μαρτίου, 2024, από <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/home>
- Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, ΕΟΚΕ. (2023). *Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: α) Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μέσου έκτακτης ανάγκης για την ενιαία αγορά και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2679/98 του Συμβουλίου [COM(2022) 459 final — 2022/0278 (COD)] β) Πρόταση*

κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2016/424, (ΕΕ) 2016/425, (ΕΕ) 2016/426, (ΕΕ) 2019/1009 και (ΕΕ) αριθ. 305/2011 όσον αφορά τις διαδικασίες έκτακτης ανάγκης για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης, την έγκριση κοινών προδιαγραφών και την εποπτεία της αγοράς λόγω έκτακτης ανάγκης στην ενιαία αγορά [COM(2022) 461 final — 2022/0279 (COD)] γ) Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2000/14/EK, 2006/42/EK, 2010/35/EE, 2013/29/EE, 2014/28/EE, 2014/29/EE, 2014/30/EE, 2014/31/EE, 2014/32/EE, 2014/33/EE, 2014/34/EE, 2014/35/EE, 2014/53/EE και 2014/68/EE όσον αφορά τις διαδικασίες έκτακτης ανάγκης για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης, την έγκριση κοινών προδιαγραφών και την εποπτεία της αγοράς λόγω έκτακτης ανάγκης στην ενιαία αγορά [COM(2022) 462 final — 2022/0280 (COD)]. Στο Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανακτήθηκε στις 25 Φεβρουαρίου, 2024, από https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2023.100.01.0095.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2023%3A100%3AFULL

Κόρσος, Δ. (1980). *Δημοσιονομικόν Δίκαιον, Τεύχος Α΄, Εισαγωγικά Ένναι Πηγαί του Δημοσιονομικού Δικαίου Δημόσιον Λογιστικόν*. Αθήνα – Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκουλα

ΟΟΣΑ. (2019). *Χαρτογράφηση Φορέων Ελληνικού Δικτύου Καταπολέμησης της Διαφθοράς*. Ανακτήθηκε στις 05 Απριλίου, 2022, από <https://web-archive.oecd.org/2019-11-07/536000-3.3-mapping-institutional-relations-anti-corruption-greece-el.pdf>

Ράϊκος, Δ. (2019) *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Γ΄ Έκδοση*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκουλας

Σάμιος, Θ. (2020). *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Κώδικας Τσέπης 5, Έκδοση 21*. Αθήνα: Π.Ν. Σάκουλας

Σπανός, Π. (2019). *Η συνεισφορά των διεθνών λογιστικών προτύπων και της δικανικής λογιστικής στην αντιμετώπιση της διαφθοράς και του οικονομικού εγκλήματος*. Στο Σ.Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ. Παπαχαλαράμπους (επιμ), *Εγκλήματα των ισχυρών Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*. (σσ. 379-397). Αθήνα: ΕΑΠ Α.Ε.

- Σπηλιωτόπουλος, Π. Ε. (2017). *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου Τόμος 1, 15 Έκδοση*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
- Σωτηρέλης, Γ. & Ξηρός, Θ. (2020). *Σύνταγμα της Ελλάδος και Κανονισμός της Βουλής, Β' Έκδοση*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας
- Φίλιας, Β. (1993). *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*. Αθήνα: Gutenberg. (Συνεργάτες: Σπουδαστήριο Κοινωνιολογίας ΠΑΣΠΕ και Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών).

Ξενόγλωσση

- Agamben, G. (2007). *State of Exception, The University of Chicago Press*. (Ελλ. εκδ. Giorgio Agamben, *Κατάσταση Εξαίρεσης*, μτφρ. Μαρία Οικονομίδου, εκδ. Πατάκη). Ανακτήθηκε στις 06 Δεκεμβρίου, 2023, από [91718809-Giorgio-Agamben-Κατάσταση-εξαίρεσης-Όταν-η-«έκτακτη-ανάγκη»-μετατρέπεται-την-εξαίρεση-σε-κανόνα.pdf \(espivblogs.net\)](https://www.espivblogs.net/91718809-Giorgio-Agamben-Κατάσταση-εξαίρεσης-Όταν-η-«έκτακτη-ανάγκη»-μετατρέπεται-την-εξαίρεση-σε-κανόνα.pdf)
- Colman, R. (2021 Μάιος 03). *Calling for accountability: how Paraguay's open emergency procurement can help restore public trust*. Ανακτήθηκε στις 06 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://www.open-contracting.org/2021/05/03/calling-for-accountability-how-paraguays-open-emergency-procurement-can-help-restore-public-trust/>
- Cuadrado, D.C. (2022). *U4 Issue, Corruption during Covid-19 Trends, drivers, and lessons learned for reducing corruption in health emergency*. Ανακτήθηκε στις 06 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://www.u4.no/publications/corruption-during-covid-19>
- Coviello, D., Spagnolo, G. & Lotti, C. (2021). *Rules, bunching and discretion in emergency procurement: Evidence from an earthquake*. Στο Bandiera, O, E Bosio and G Spagnolo (eds), *Procurement in Focus: Rules, Discretion, and Emergencies*, CEPR Press, Paris & London. (σσ. 13-22) Ανακτήθηκε στις 06 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://cepr.org/publications/books-and-reports/procurement-focus-rules-discretion-and-emergencies>
- Decarolis, F., Giuffrida, L., Iossa, E. & Mollisi, V. (2021). *The role of buyer competence*. Στο Bandiera, O, E Bosio and G Spagnolo (eds), *Procurement in Focus: Rules, Discretion, and Emergencies*, CEPR Press, Paris & London. (σσ. 75-82)

- Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://cepr.org/publications/books-and-reports/procurement-focus-rules-discretion-and-emergencies>
- Decarolis, F., Lotti, C. & Spagnolo, G. (2021). *Emergency procurement and the Covid-19 crisis: Insights from Italian administrative data*. Στο Bandiera, O, E Bosio and G Spagnolo (eds), *Procurement in Focus: Rules, Discretion, and Emergencies*, CEPR Press, Paris & London. (σσ. 123-134). Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://cepr.org/publications/books-and-reports/procurement-focus-rules-discretion-and-emergencies>
- Duri, J. (2021, Μάρτιος 16). *Corruption in times of crisis*. Transparency International. Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από <http://www.jstor.org/stable/resrep30837>
- Erdoğan, Ş. E. & Ştefan, O. (2023). *Emerging Challenges to Public Procurement: Covid-19 and Regulatory Approaches to Public Contracting in the EU, the United Kingdom, and France*. Στο *Juridica International*, 32, (σσ. 13–29). Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://doi.org/10.12697/JI.2023.32.02>
- European Commission. (2021, Μάιος 20). *Report from the commission Implementation and best practices of national procurement policies in the Internal Market*. Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=COM:2021:245:FIN&rid=3>
- European Commission. (2023). *Public procurement*. Ανακτήθηκε στις 06 Δεκεμβρίου 2023 από https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement_en?prefLang=el&etrans=el
- European Union -Your Europe. (2024). *Κανόνες δημοσίων διαγωνισμών*. Ανακτήθηκε 26 Μαρτίου, 2024, από https://europa.eu/youreurope/business/selling-in-eu/public-contracts/public-tendering-rules/index_el.html
- Fazekas, M., Nishchal, S. & Soreide, T. (2021). *Public procurement under and after emergencies*. Στο Bandiera, O, E Bosio and G Spagnolo (eds), *Procurement in Focus: Rules, Discretion, and Emergencies*, CEPR Press, Paris & London. (σσ. 33-41). Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://cepr.org/publications/books-and-reports/procurement-focus-rules-discretion-and-emergencies>

- Fazekas, M. & Hernandez, A. (2021). *Emergency Procurement: The Role of Big Open Data*. Στο S. Arrowsmith, L. Butler, A. L. Chimia and C. Yukins (eds.) *Public Procurement in (a) Crisis: global lessons from the COVID-19 pandemic*. Hart Publishing. Chapter 23. (11/2021). Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από [DOI: 10.5040/9781509943067.ch-023](https://doi.org/10.5040/9781509943067.ch-023)
- Frauscher, K., Hera, H. & Brown, S. (2020). *5 procurement strategies for navigating the COVID-19 crisis from around the world*. Ανακτήθηκε 06 Δεκεμβρίου 2023 <https://www.open-contracting.org/2020/04/08/5-procurement-strategies-for-navigating-the-covid-19-crisis-from-around-the-world/>
- Gallego, J., Prem, M. & Vargas, J. (2021) *Pandemic corruption: Insights from Latin America*. Στο Bandiera, O, E Bosio and G Spagnolo (eds), *Procurement in Focus: Rules, Discretion, and Emergencies*, CEPR Press, Paris & London. (σσ. 101-109) Ανακτήθηκε στις 06 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://cepr.org/publications/books-and-reports/procurement-focus-rules-discretion-and-emergencies>
- Gerardino, M., Litschig, S. & Pomeranz, Δ. (2021), *Traditional audit design may distort incentives*. Στο Bandiera, O, E Bosio and G Spagnolo (eds), *Procurement in Focus: Rules, Discretion, and Emergencies*, CEPR Press, Paris & London. (σσ. 83-90) Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://cepr.org/publications/books-and-reports/procurement-focus-rules-discretion-and-emergencies>
- Gillham, B. (2000). *Developing a Questionnaire*, pp.6, Continuum Publications. Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://www.semanticscholar.org/paper/Developing-a-Questionnaire-Gillham/dc20b5139e6c73d63e4863af99ae49eb82bd2b06>
- Greelane. (2024). *Κλίμακα Likert: Τι είναι και πώς να τη χρησιμοποιήσετε*. Ανακτήθηκε στις 25 Φεβρουαρίου, 2024, από [Κλίμακα Likert: Τι είναι και πώς να τη χρησιμοποιήσετε; \(greelane.com\)](https://www.greelane.com/likert/)
- Gomez, L.D.T. (2020). *COVID-19: Analysis of Corruption in Public Procurement*. Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από https://www.academia.edu/43137526/COVID_19_Analysis_on_Corruption_in_Public_Procurement

- Homolova, A. (2021, Φεβρουάριος 4). *Unmasking emergency procurement: How we published 37,000 European COVID-19 related tenders*. Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://www.open-contracting.org/2021/02/04/unmasking-emergency-procurement-how-we-published-37000-european-covid-19-related-tenders/>
- OECD. (2024). *Recommendation of the Council on Fighting Bid Rigging in Public Procurement*. Ανακτήθηκε 30 Απριλίου, 2023, από <http://legalinstruments.oecd.org>
- OLAF. (2021). *Η OLAF το 2020: καταπολέμησε την απάτη, κράτησε τους Ευρωπαίους πολίτες ασφαλείς*. (12/2021). Ανακτήθηκε 30 Απριλίου, 2024, από https://ec.europa.eu/anti-fraud/system/files/2021-09/pr_10062021_olaf_in_2020_el.pdf
- OLAF. (2022). *The OLAF report 2021*. Ανακτήθηκε 26 Μαρτίου, 2024, από https://anti-fraud.ec.europa.eu/about-us/reports/annual-olaf-reports_en?prefLang=el
- OLAF. (2023). *OLAF report 2022*. Ανακτήθηκε 26 Μάϊου, 2024, από https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/f15610c4-8601-4ac5-9d3e-f921c2c9395c_en?filename=or-2022-short_en_0.pdf&prefLang=el
- OLAF. (2024). *Investigations related to EU expenditure*. Ανακτήθηκε 26 Μάϊου, 2024, από https://anti-fraud.ec.europa.eu/investigations/investigations-related-eu-expenditure_en
- Stamouli, E., Gasparinatos, M. & Kouroutzas, Ch. (2022). *Corruption as state -corporate crime: the example of the health sector in Greece Trends in Organized Crime* (12/2022). Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://doi.org/10.1007/s12117-022-09479-6>
- Transparency Internacional. (2021). *Global Corruption Barometer European Union 2021*. Ανακτήθηκε 26 Μαρτίου, 2024, από <https://transparency.gr/ti-kanoume/metrontas-tin-diafthora/deiktis-antilipsis-tis-diafthoras/>

Νομολογία

ν.δ. 321/969 (ΦΕΚ Α'205/18-10-1969)

Ν. 4013/2011 (ΦΕΚ Α'204/15-09-2011)

N. 4412/2016 (ΦΕΚ Α'147/08-08-2016)

N. 4622/2019 (ΦΕΚ Α'133/07-08-2019)

N. 4662/2020 (ΦΕΚ Α'27/07-02-2020)

N.4682/2020 (ΦΕΚ Α'76/03-04-2020)

N.4683/2020 (ΦΕΚ Α'83/10-04-2020)

N.4684/2020 (ΦΕΚ Α'86/25-04-2020)

N.4689/2020 (ΦΕΚ Α'103/27-05-2020)

N.4690/2020 (ΦΕΚ Α'104/30-05-2020)

N.4786/2021 (ΦΕΚ Α'43/23-03-2021)

N. 4843/2021 (ΦΕΚ Α'193/20-10-2021)

N.4912/2022 (ΦΕΚ Α'59/17-03-2022)

N. 5049/2023 (ΦΕΚ Α'152/15-09-2023)

Π.Ν.Π. 25-2-2020/2020 (ΦΕΚ Α'42)

Π.Ν.Π. 11-3-2020/2020 (ΦΕΚ Α'55)

Π.Ν.Π. 14-3-2020/2020 (ΦΕΚ Α'64)

Π.Ν.Π. 20-3-2020/2020 (ΦΕΚ Α'68)

Π.Ν.Π. 30-3-2020/2020 (ΦΕΚ Α'75)

Π.Ν.Π. 13-4-2020/2020 (ΦΕΚ Α'84)

Π.Ν.Π. 1-5-2020/2020 (ΦΕΚ Α'90)

Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)».

Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Επιτελικό κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης».

Παραρτήματα

Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο

Το παρόν ερωτηματολόγιο:

<https://docs.google.com/forms/>

συντάχθηκε στο πλαίσιο εκπόνησης της Διπλωματικής Εργασίας με τίτλο «Οι δημόσιες συμβάσεις σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης και οι θεσμικές δικλίδες για τον αποτελεσματικό έλεγχο τους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και απευθύνεται στους υπαλλήλους του δημοσίου, του ιδιωτικού τομέα αλλά και στο ελληνικό κοινό.

Σκοπός της έρευνας είναι η αξιολόγηση των δημοσίων συμβάσεων ως προς τον βαθμό ανταπόκρισης σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης, καθώς και η διερεύνηση των απόψεων του κοινού απέναντι στις δημόσιες συμβάσεις καθώς αφορούν τη χρήση δημόσιων πόρων προς εξυπηρέτηση μιας ανάγκης

Το ερωτηματολόγιο υποβάλλεται ανώνυμα, διασφαλίζεται η πλήρη ανωνυμία των συμμετεχόντων σε αυτό και τα αποτελέσματα θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τις ανάγκες της εν λόγω έρευνας. Αποτελείται από 21 ερωτήσεις και η συμπλήρωσή του διαρκεί περίπου 5 λεπτά.

Για οποιαδήποτε διευκρίνηση ή πληροφορία μπορείτε να επικοινωνήσετε στην διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου std517570@ac.eap.gr.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τον χρόνο σας και την πολύτιμη συμβολή σας στην επιτυχή ολοκλήρωση της παρούσας έρευνας.

Μέρος Α': Δημογραφικά Στοιχεία

Ερώτηση 1η, Ηλικία

- Κάτω των 30.
- 31έως 40.
- 41έως 50.
- 51έως 60.
- Άνω των 60.

Ερώτηση 2η, Επίπεδο Εκπαίδευσης:

- Απόφοιτος Υποχρεωτικής Εκπαίδευση
- Απόφοιτος Λυκείου
- Απόφοιτος Πανεπιστημίου
- Κάτοχος Μεταπτυχιακού.
- Άλλο.....

Ερώτηση 3η, Έτη Προϋπηρεσίας:

- Κάτω από 5 έτη.
- 6 έως 15.
- 16 έως 25.
- 26 έως 35.
- Πάνω από 36.

Ερώτηση 4η, Εργασιακή Σχέση:

- Εργασία στο Δημόσιο Τομέα.
- Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα.
- Ελεύθερος Επαγγελματίας.
- Άλλης μορφής Εργασιακή Σχέση.

Μέρος Β': Ερωτήσεις Έρευνας

Ερώτηση 5η: Στη Γνωμοδότηση (2023/C100/14) της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνική Επιτροπής (ΕΟΚΕ) αναφέρεται ότι: «*Η αντιμετώπιση των κρίσεων απαιτεί ένα σαφές νομικό πλαίσιο για την αποφυγή αποκλίνουσων ερμηνειών, κατακερματισμένων μέτρων και περιττών διαφορών*». Η δική σας άποψη;;

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Ερώτηση 6η: Κατά τη γνώμη σας, οι ορισμοί των όρων «κρίση», «τομείς στρατηγικής σημασίας», «αγαθά και υπηρεσίες που σχετίζονται με την κρίση» είναι ασαφείς ή απαιτείται σαφής οριοθέτηση του περιεχομένου τους;

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Ερώτηση 7η: Κατά την άποψή σας, τα μέτρα έκτακτης ανάγκης που λαμβάνει μία χώρα για τον μετριασμό μιας κρίσης (π.χ. υγειονομική, σεισμός) πρέπει να έχουν μεν ταχεία εφαρμογή, αλλά με χρονικά όρια και αυστηρά κριτήρια;

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Ερώτηση 8η: Θεωρείται ότι η έκτακτη εισροή κεφαλαίων της ΕΕ σε μία χώρα για την κάλυψη δαπανών όταν αυτή βρίσκεται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης απαιτεί εξίσου έκτακτα μέτρα για την προστασία από την κακοδιαχείριση, την απάτη και τη διαφθορά;

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου

Ερώτηση 9η: Συμφωνείτε με την ακόλουθη αποτύπωση στην Ενότητα: Νομική Εκτίμηση, της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ) ότι «η επίκληση της κατεπείγουσας ανάγκης δικαιολογείται για την ανάθεση εκείνων μόνο των εργασιών που είναι απολύτως αναγκαίες και συνδέονται αιτιωδώς με τα απρόβλεπτα γεγονότα και όχι για την κάλυψη των τακτικών (πάγιων) αναγκών της αναθέτουσας αρχής»; (ΕΑΔΗΣΥ, ΓΝΩΜΗ 85/2023);

- Συμφωνώ απόλυτα

- Συμφωνώ
- Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Ερώτηση 10η: Στην ίδια ενότητα το ΕΑΔΗΣΥ επισημαίνει ότι «η τήρηση χρονοβόρων, ενδεχομένως, διαδικασιών διενέργειας διαγωνισμών, εξαιτίας των εγκρίσεων, των δημοσιεύσεων ή της υποβολής προδικαστικών προσφυγών και αιτήσεων ακυρώσεως/αναστολής από τους συμμετέχοντες, δεν συνιστά οπωσδήποτε απρόβλεπτη περίπτωση, συνδεδεμένη αιτιωδώς με την κατεπείγουσα ανάγκη για απευθείας ανάθεση σύμβασης» Η δική σας άποψη; (ΕΑΔΗΣΥ, ΓΝΩΜΗ 85/2023)

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Ερώτηση 11η: Θεωρείται ότι τα βασικά είδη έκτακτης ανάγκης επιβάλλεται να ενταχθούν σε ένα δυναμικό σύστημα αγορών το οποίο (λειτουργεί ως μια εξ ολοκλήρου ηλεκτρονική διαδικασία και είναι ανοικτό καθ' όλη περίοδο ισχύος του συστήματος σε κάθε οικονομικό φορέα που πληροί τα κριτήρια επιλογής) ούτως ώστε όταν προκύπτει ανάγκη να υπάρχει ταυτόχρονη δυνατότητα αγοράς τους;

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Ερώτηση 12η: Συμφωνείτε ότι επιβάλλεται να υπάρχουν σε ετοιμότητα Συμφωνίες-Πλαίσιο (Συμφωνία «ομπρέλα» μεταξύ των αναθετουσών αρχών και οικονομικών φορέων, στην οποία αποτυπώνονται εκ των προτέρων κάποιοι ή και όλοι οι όροι με βάση τους οποίους θα εκτελεστούν οι μελλοντικές συμβάσεις που θα συναφθούν καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της συμφωνίας) ώστε όταν υπάρχουν συνθήκες έκτακτης ανάγκης να υλοποιούνται άμεσα;

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ, ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Ερώτηση 13η: Θα προτείνετε αυτές οι Συμφωνίες-Πλαίσιο να είναι σε ετοιμότητα και να ανανεώνονται έτσι ώστε σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης όπως π.χ. σεισμός να ενεργοποιείτε άμεσα από τον Φορέα, να γίνεται εκτελεστική σύμβαση καλύπτοντας βασικά είδη πρώτης ανάγκης όταν υπάρχει έκτακτη ανάγκη όπως: σκηνές, νερά, κονσέρβες κ.α;

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου

Ερώτηση 14η: Σε ποιο βαθμό θεωρείται εύκολη την υλοποίηση της Σύστασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου ότι οφείλεται να «λαμβάνεται μέριμνα για τη διαρκή ενημέρωση και εκπαίδευση του αρμοδίου προσωπικού σε θέματα που άπτονται των δημοσίων συμβάσεων με συστηματική παρακολούθηση της νομολογίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και έμφαση στις έννοιες του «απρόβλεπτου και του επείγοντος»; (ΕΛ. ΣΥΝΕΔΡΙΟ, Έκθεση Ελέγχου 4/2023, Σύσταση 4).

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου

Ερώτηση 15η: Απαιτείται κατά την άποψή σας να υπάρχει εξειδικευμένη εκπαίδευση τόσο των εμπλεκόμενων υπαλλήλων αλλά και ολόκληρης της Διεύθυνσης Προμηθειών στις διαγωνιστικές διαδικασίες σε συνθήκες κατεπείγουσας ανάγκης;

- Πάρα πολύ
- Πολύ

- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου

Ερώτηση 16η: Απαιτείται κατά την άποψή σας να υπάρχει εξειδικευμένη εκπαίδευση υπαλλήλων άλλων διευθύνσεων ενός Φορέα στις διαγωνιστικές διαδικασίες σε συνθήκες κατεπείγουσας ανάγκης ώστε να συνδράμουν το έργο της Διεύθυνσης Προμηθειών όταν κρίνεται επιτακτικό;

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου

Ερώτηση 17η: Σύμφωνα με στοιχεία του «Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς 2021» της Διεθνούς Διαφάνειας (Ένα παγκόσμιο κίνημα με ένα όραμα καταπολέμηση της διαφθοράς) το 74% των Ελλήνων «αμφιβάλλουν ότι οι δημόσιες συμβάσεις κατανέμονται με ανταγωνιστικό τρόπο. Αντ' αυτού, πιστεύουν ότι η προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών στη χώρα τους συχνά αποφασίζεται μέσω δωροδοκιών ή προσωπικών συνδέσεων». Ποια η δική σας γνώμη; (Επίσημη Ιστοσελίδα Διεθνούς Διαφάνειας)

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ, ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Ερώτηση 18η: Θεωρείται ότι η εποπτεία από τους πολίτες είναι σημαντική στην παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο η κυβέρνηση ανταποκρίνεται στην κρίση;

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ, ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Ερώτηση 19η: Κρίνετε ως επιτακτική ανάγκη την προώθηση από την κυβέρνηση μηχανισμών κοινωνικής λογοδοσίας για την ενίσχυση της ανεξάρτητης εποπτείας των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων, ως θεσμική δικλείδα;

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε Συμφωνώ, ούτε Διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Ερώτηση 20η: Θα προτείνατε να δημιουργηθούν επιτροπές έκτακτης ανάγκης και άλλες οργανωτικές δομές που θα ενοποιούνται και θα συντονίζουν για γρήγορη λήψη αποφάσεων σε περιόδους κρίσης;

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου

Ερώτηση 21η: Θεωρείτε ότι η ενεργοποίηση ενός συντονιστικού οργάνου για την ανάθεση και παρακολούθηση των δημοσίων συμβάσεων σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης με τη συμμετοχή περαιτέρω φορέων όπως Ελεγκτικό Συνέδριο, Ανεξάρτητων Αρχών όπως ΕΑΔΗΣΥ και ΕΑΔ θα αποτελούσε θεσμική δικλείδα επάρκειας ελέγχου;

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου

Ερώτηση 22η: Θεωρείτε ότι η ενεργοποίηση ενός συντονιστικού οργάνου για την ανάθεση και παρακολούθηση των δημοσίων συμβάσεων σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, όταν αφορά πρόβλημα οριζόντιο πλέον της μίας (1) χώρας της ΕΕ, με τη συμμετοχή φορέων όπως το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο ή ο OLAF θα αποτελούσε ενισχυτική δικλείδα τήρησης της διαφάνειας και της νομιμότητας;

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου

Παράρτημα Β: Τα στοιχεία του Google Forms

Συμμετοχή σε έρευνα διπλωματικής εργασίας

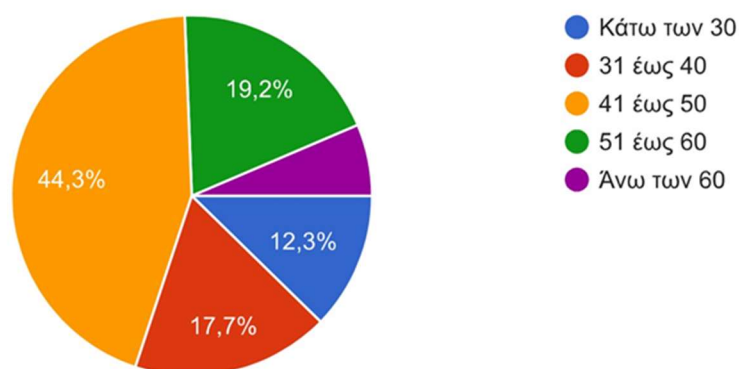
203 απαντήσεις

Να δημοσιευτούν τα αναλυτικά στοιχεία

Αντιγραφή

Ερώτηση 1η: Ηλικία

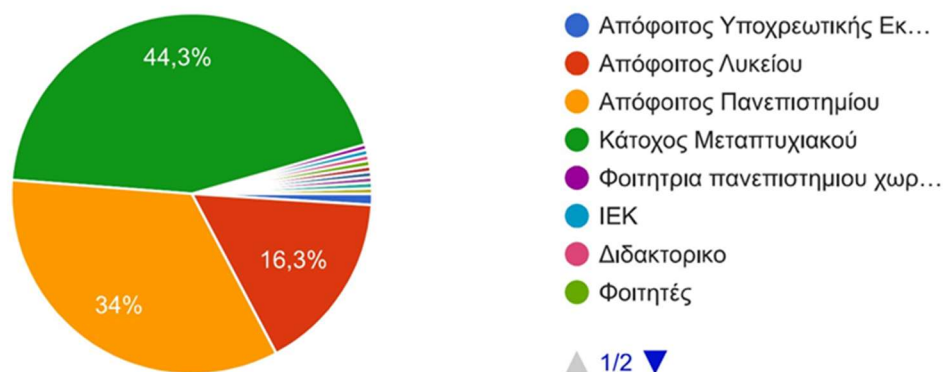
203 απαντήσεις

Αντιγραφή

Ερώτηση 2η: Επίπεδο Εκπαίδευσης:

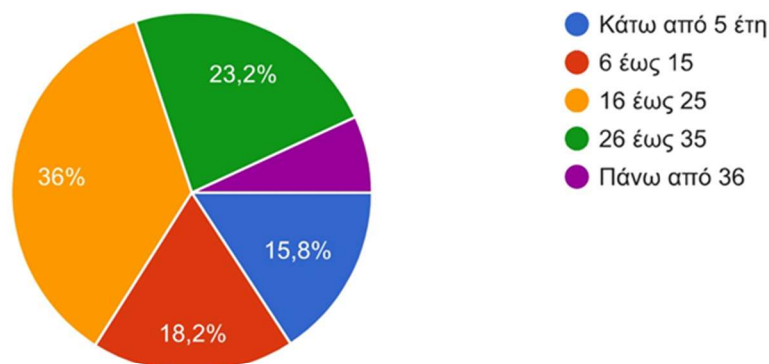
203 απαντήσεις

 Αντιγραφή

Ερώτηση 3η: Έτη Προϋπηρεσίας:

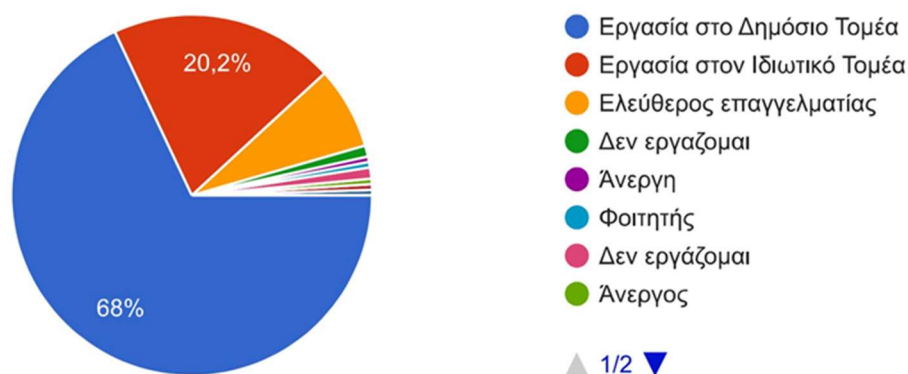
203 απαντήσεις

 Αντιγραφή

Ερώτηση 4η: Εργασιακή Σχέση:

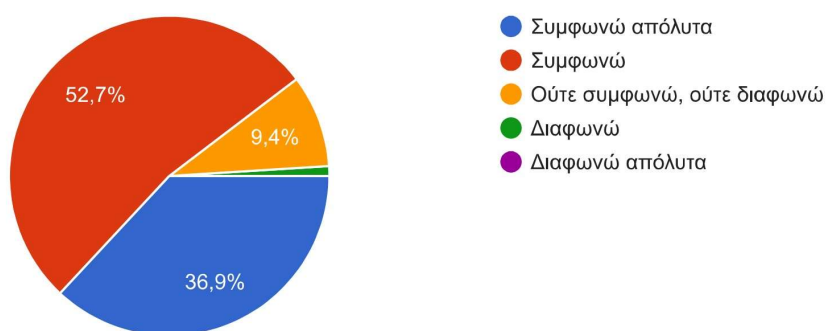
203 απαντήσεις

Ερώτηση 5η: Στη Γνωμοδότηση (2023/C100/14) της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνική Επιτροπής (ΕΟΚΕ) αναφέρεται ότι: «Η αντιμετώπιση των κρίσεων απαιτεί ένα σαφές νομικό πλαίσιο για την αποφυγή αποκλίνουσων ερμηνειών, κατακερματισμένων μέτρων και περιττών διαφορών». Ποια είναι η δική σας άποψη;

 [Αντιγραφή](#)

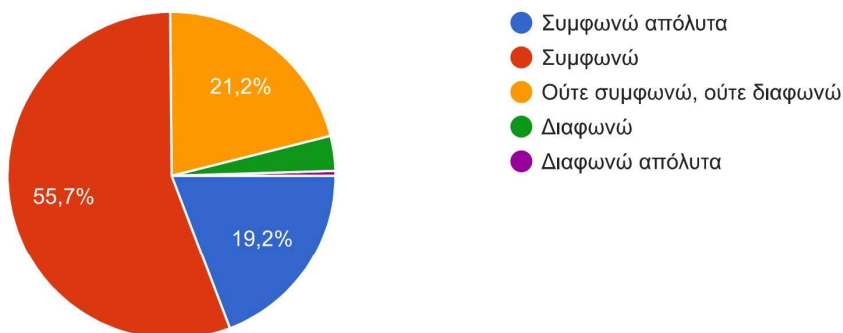
203 απαντήσεις

Ερώτηση 6η: Κατά τη γνώμη σας, οι ορισμοί των όρων «κρίση», «τομείς στρατηγικής σημασίας», «αγαθά και υπηρεσίες που σχετίζονται με την κρίση» είναι ασαφείς ή απαιτείται σαφής οριοθέτηση του περιεχομένου τους;

 Αντιγραφή

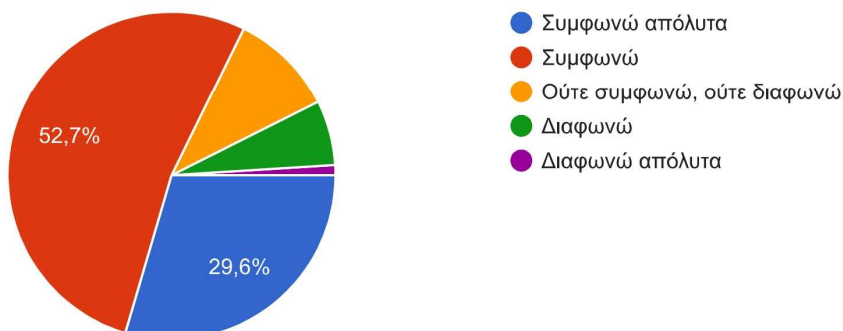
203 απαντήσεις

Ερώτηση 7η: Κατά την άποψή σας, τα μέτρα έκτακτης ανάγκης που λαμβάνει μία χώρα για τον μετριασμό μιας κρίσης (π.χ. υγειονομική, σεισμός) πρέπει να έχουν μεν ταχεία εφαρμογή, αλλά με χρονικά όρια και αυστηρά κριτήρια;

 Αντιγραφή

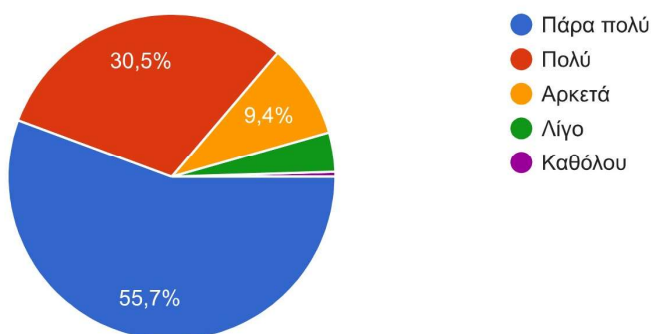
203 απαντήσεις

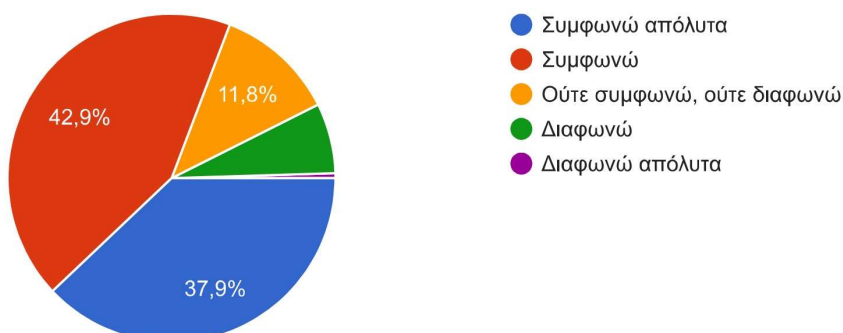
Ερώτηση 8η: Θεωρείτε ότι η έκτακτη εισροή κεφαλαίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μία χώρα για την κάλυψη δαπανών, όταν αυτή βρίσκεται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, απαιτεί εξίσου έκτακτα μέτρα για την προστασία από την κακοδιαχείριση, την απάτη και τη διαφθορά;

203 απαντήσεις

Ερώτηση 9η: Συμφωνείτε με την ακόλουθη αποτύπωση στην Ενότητα: Νομική Εκτίμηση, της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ) ότι «η επίκληση της κατεπείγουσας ανάγκης δικαιολογείται για την ανάθεση εκείνων μόνο των εργασιών που είναι απολύτως αναγκαίες και συνδέονται αιτιωδώς με τα απρόβλεπτα γεγονότα και όχι για την κάλυψη των τακτικών (πάγιων) αναγκών της αναθέτουσας αρχής»; (ΕΑΔΗΣΥ, ΓΝΟΜΗ 85/2023)

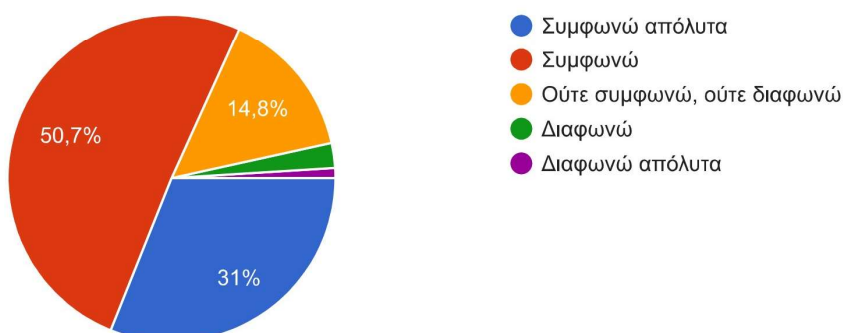
203 απαντήσεις

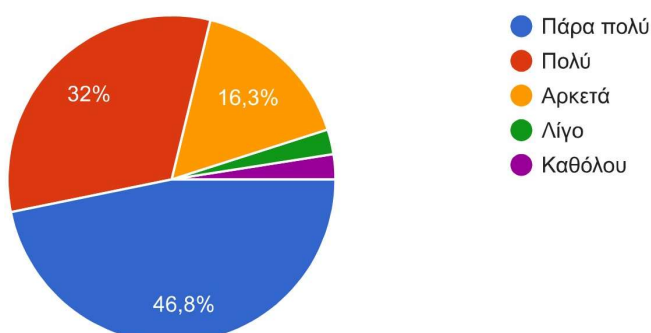
Ερώτηση 12η: Συμφωνείτε ότι επιβάλλεται να υπάρχουν σε ετοιμότητα Συμφωνίες- Πλαίσιο (Συμφωνία «ομπρέλα» μεταξύ των αναθετουσών αρχών και οικονομικών φορέων, στην οποία αποτυπώνονται εκ των προτέρων κάποιοι ή και όλοι οι όροι με βάση τους οποίους θα εκτελεστούν οι μελλοντικές συμβάσεις που θα συναφθούν καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της συμφωνίας) ώστε όταν υπάρχουν συνθήκες έκτακτης ανάγκης να υλοποιούνται άμεσα;

203 απαντήσεις

Ερώτηση 13η: Θα προτείνατε οι Συμφωνίες - Πλαίσιο να είναι σε ετοιμότητα και να ανανεώνονται έτσι ώστε, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης όπως π.χ. σεισμός, να ενεργοποιούνται άμεσα από τον Φορέα, να γίνεται εκτελεστική σύμβαση καλύπτοντας βασικά είδη πρώτης ανάγκης όταν υπάρχει έκτακτη ανάγκη όπως: σκηνές, νερά, κονσέρβες κ.α;

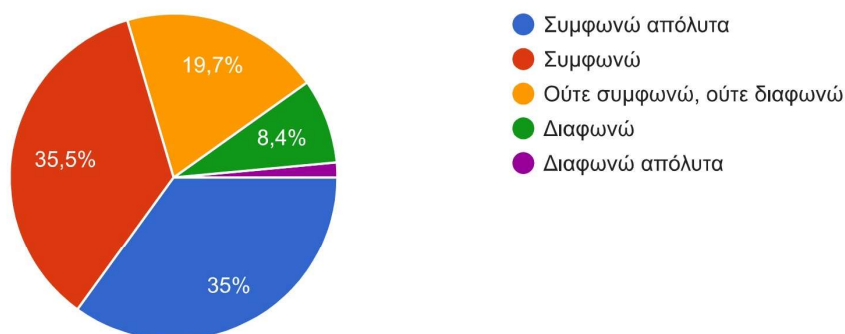
203 απαντήσεις

 Αντιγραφή

Ερώτηση 18η: Θεωρείτε ότι η εποπτεία από τους πολίτες είναι σημαντική στην παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο η κυβέρνηση ανταποκρίνεται στην κρίση;

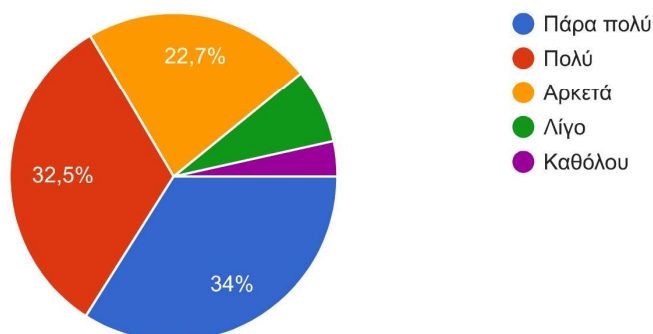
203 απαντήσεις

 Αντιγραφή

Ερώτηση 19η: Θα προτείνατε να δημιουργηθούν επιτροπές έκτακτης ανάγκης και άλλες οργανωτικές δομές που θα ενοποιούνται και θα συντονίζουν για γρήγορη λήψη αποφάσεων σε περιόδους κρίσης;

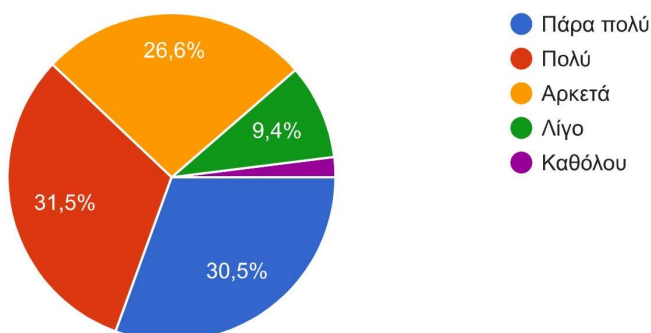
203 απαντήσεις

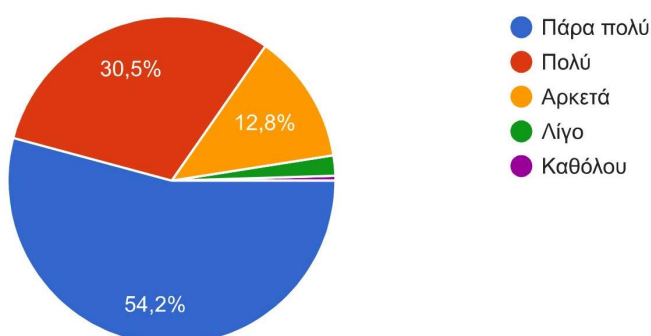
Ερώτηση 14η: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε εύκολη την υλοποίηση της Σύστασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου ότι οφείλεται να «λαμβάνεται μέριμνα για τη διαρκή ενημέρωση και εκπαίδευση του αρμοδίου προσωπικού σε θέματα που άπτονται των δημοσίων συμβάσεων με συστηματική παρακολούθηση της νομολογίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και έμφαση στις έννοιες του «απρόβλεπτου και του επείγοντος»; (ΕΛ. ΣΥΝΕΔΡΙΟ, Έκθεση Ελέγχου 4/2023, Σύσταση 4)

203 απαντήσεις

Ερώτηση 15η: Απαιτείται, κατά την άποψή σας, να υπάρχει εξειδικευμένη εκπαίδευση τόσο των εμπλεκόμενων υπαλλήλων αλλά και ολόκληρης της Διεύθυνσης Προμηθειών στις διαγωνιστικές διαδικασίες σε συνθήκες κατεπείγουσας ανάγκης;

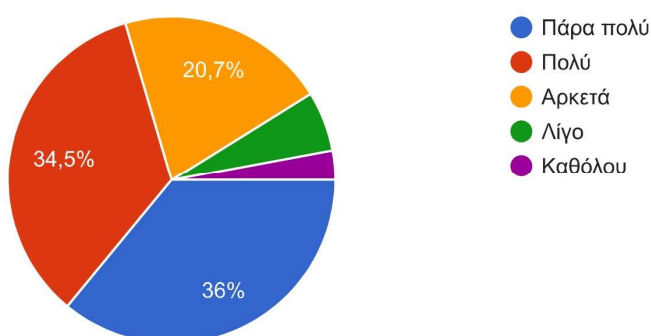
203 απαντήσεις

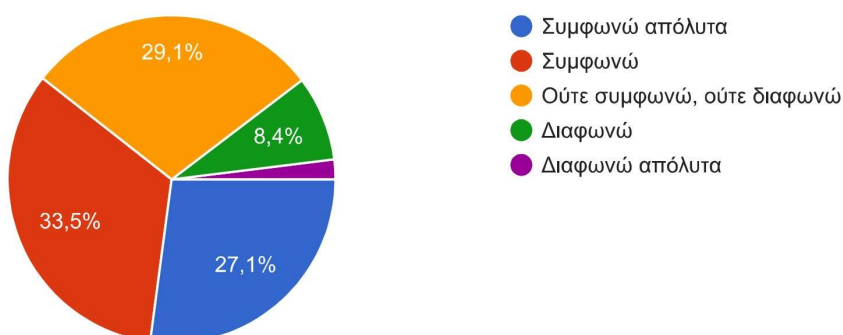
Ερώτηση 16η: Απαιτείται, κατά την άποψή σας, να υπάρχει εξειδικευμένη εκπαίδευση υπαλλήλων άλλων διευθύνσεων ενός Φορέα στις διαγωνιστικές διαδικασίες σε συνθήκες κατεπείγουσας ανάγκης ώστε να συνδράμουν στο έργο της Διεύθυνσης Προμηθειών όταν κρίνεται επιτακτικό;

203 απαντήσεις

Ερώτηση 17η: Σύμφωνα με στοιχεία του «Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς 2021» της Διεθνούς Διαφάνειας (Ένα παγκόσμιο κίνημα με ένα όραμα καταπολέμηση της διαφθοράς), το 74% των Ελλήνων «αμφιβάλλουν ότι οι δημόσιες συμβάσεις κατανέμονται με ανταγωνιστικό τρόπο. Αντ' αυτού, πιστεύουν ότι η προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών στη χώρα τους συχνά αποφασίζεται μέσω δωροδοκιών ή προσωπικών συνδέσεων». Ποια είναι η δική σας γνώμη; (Επίσημη Ιστοσελίδα Διεθνούς Διαφάνειας)

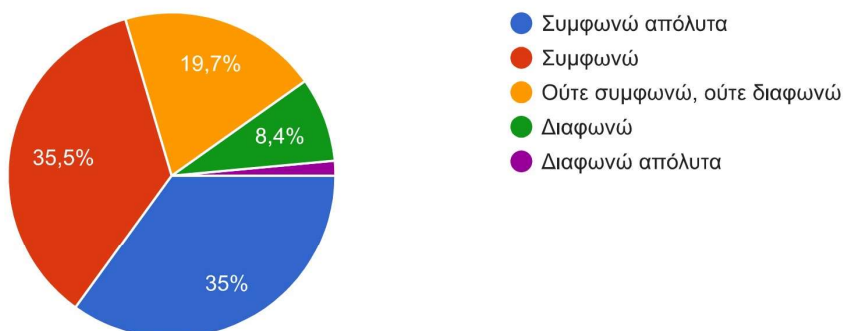
203 απαντήσεις

 Αντιγραφή

Ερώτηση 18η: Θεωρείτε ότι η εποπτεία από τους πολίτες είναι σημαντική στην παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο η κυβέρνηση ανταποκρίνεται στην κρίση;

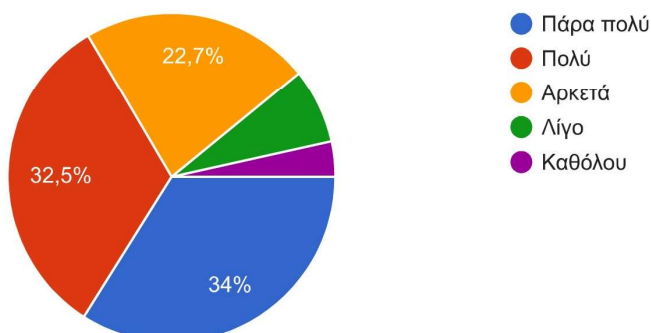
203 απαντήσεις

 Αντιγραφή

Ερώτηση 19η: Θα προτείνατε να δημιουργηθούν επιτροπές έκτακτης ανάγκης και άλλες οργανωτικές δομές που θα ενοποιούνται και θα συντονίζουν για γρήγορη λήψη αποφάσεων σε περιόδους κρίσης;

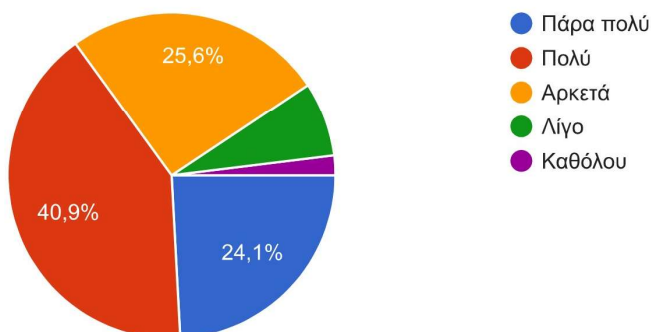
203 απαντήσεις

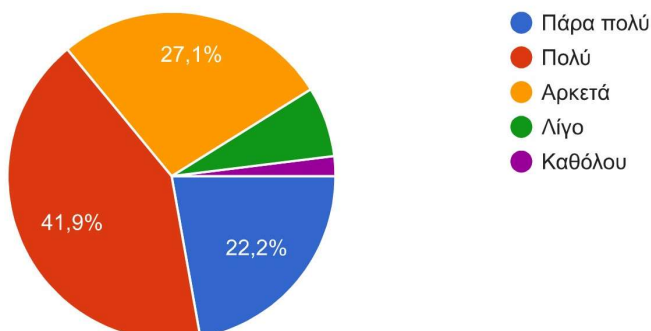
Ερώτηση 20η: Θεωρείτε ότι η ενεργοποίηση ενός συντονιστικού οργάνου για την ανάθεση και παρακολούθηση των δημοσίων συμβάσεων σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης με τη συμμετοχή περαιτέρω φορέων όπως Ελεγκτικό Συνέδριο, Ανεξάρτητων Αρχών όπως ΕΑΔΗΣΥ και ΕΑΔ θα αποτελούσε θεσμική δικλείδα επάρκειας ελέγχου;

203 απαντήσεις

Ερώτηση 21η: Θεωρείτε ότι η ενεργοποίηση ενός συντονιστικού οργάνου για την ανάθεση και παρακολούθηση των δημοσίων συμβάσεων σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, όταν αφορά πρόβλημα οριζόντιο πλέον της μίας (1) χώρας της ΕΕ, με τη συμμετοχή φορέων όπως το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο ή ο OLAF θα αποτελούσε ενισχυτική δικλείδα τήρησης της διαφάνειας και της νομιμότητας;

203 απαντήσεις

Παράρτημα Γ: Αναλυτικά στοιχεία απαντήσεων ερωτηματολογίου

Χρονική σήμανση	Ερώτηση 1η: Ηλικία	Ερώτηση 2η: Επίπεδο Εκπαίδευ- σης:	Ερώτησ η 3η: Έτη Προϋπη- ρεσίας:	Ερώτηση 4η: Εργασια- κή Σχέση:	Ερώτηση 5η	Ερώτηση 6η	Ερώτηση 7η	Ερώτηση 8η	Ερώτηση 9η	Ερώτηση 10η	Ερώτηση 11η	Ερώτηση 12η:	Ερώτησ η 13η	Ερώτηση 14η	Ερώτηση 15η	Ερώτηση 16η	Ερώτηση 17η	Ερώτηση 18η	Ερώτηση 19η	Ερώτηση 20η	Ερώτηση 21η
5/6/2024 12:30:10	41 έως 50	Απόφοιτ ος Λυκείου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 12:37:38	51 έως 60	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Ανεργη	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πολύ	Αρκετά	Πολύ
5/6/2024 12:38:15	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ- χιακού	16 έως 25	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά
5/6/2024 12:40:04	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ- χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/6/2024 12:42:20	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Αρκετά	Λίγο	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Αρκετά	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 12:45:33	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 12:47:10	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πολύ	Αρκετά	Πολύ

5/6/2024 12:48:26	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνά απόλυτα	Συμφωνά	Διαφωνά	Πολύ	Διαφωνά	Συμφωνά	Διαφωνά	Συμφωνά	Αρκετά	Λίγο	Αρκετά	Λίγο	Διαφωνά	απόλυτα	Πολύ	Πολύ	Λίγο
5/6/2024 12:50:27	51 έως 60	Απόφοιτ ος Λυκείου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνά απόλυτα	Συμφωνά	Συμφωνά απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνά απόλυτα	Ούτε συμφωνά, ούτε διαφωνά	Συμφωνά απόλυτα	Συμφωνά απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνά	Συμφωνά απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 12:50:29	41 έως 50	Φοιτητρι α πανεπιστ ημιου χωρίς πτυχίο	26 έως 35	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνά	Ούτε συμφωνά, ούτε διαφωνά	Συμφωνά	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνά, ούτε διαφωνά	Συμφωνά απόλυτα	Συμφωνά	Συμφωνά απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνά απόλυτα	Συμφωνά απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 12:53:53	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνά απόλυτα	Ούτε συμφωνά, ούτε διαφωνά	Συμφωνά απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνά απόλυτα	Συμφωνά απόλυτα	Συμφωνά απόλυτα	Συμφωνά απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνά απόλυτα	Διαφωνά	Πολύ	Λίγο	Αρκετά
5/6/2024 12:54:22	31 έως 40	ΙΕΚ	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνά	Ούτε συμφωνά, ούτε διαφωνά	Συμφωνά απόλυτα	Αρκετά	Συμφωνά	Ούτε συμφωνά, ούτε διαφωνά	Συμφωνά	Συμφωνά απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνά απόλυτα	Συμφωνά	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 12:55:05	51 έως 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Πάνω από 36	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνά	Συμφωνά	Συμφωνά απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνά	Συμφωνά	Συμφωνά απόλυτα	Συμφωνά	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνά	Συμφωνά απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 12:59:16	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνά	Συμφωνά	Συμφωνά	Πολύ	Διαφωνά	Ούτε συμφωνά, ούτε διαφωνά	Συμφωνά	Συμφωνά	Πάρα πολύ	Αρκετά	Αρκετά	Πολύ	Ούτε συμφωνά, ούτε διαφωνά	Συμφωνά	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 13:02:55	51 έως 60	Διδακτορ ικο	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνά	Συμφωνά	Συμφωνά	Πολύ	Συμφωνά απόλυτα	Ούτε συμφωνά, ούτε διαφωνά	Συμφωνά	Συμφωνά	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Ούτε συμφωνά, ούτε διαφωνά	Ούτε συμφωνά, ούτε διαφωνά	Καθόλου	Καθόλου	Καθόλου

5/6/2024 13:03:07	Κάτω των 30	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 13:03:10	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Αρκετά	Λίγο	Πολύ
5/6/2024 13:03:37	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Λιαφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Λιαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 13:10:02	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 13:10:08	Κάτω των 30	Φοιτητές	Κάτω από 5 έτη	Φοιτητή ς	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά
5/6/2024 13:13:08	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Αρκετά	Λίγο	Αρκετά
5/6/2024 13:17:06	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	6 έως 15	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Λιαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/6/2024 13:22:11	31 έως 40	Απόφοιτ ος ΤΕΙ	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ
5/6/2024 13:23:47	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Λιαφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ

5/6/2024 13:25:40	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Δεν εργάζομα ι	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 13:31:39	51 έως 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Λίγο
5/6/2024 13:32:51	41 έως 50	Απόφοιτ ος Λυκείου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 13:35:39	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/6/2024 13:39:03	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Καθόλου	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Λίγο	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 13:39:20	51 έως 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Πάνω από 36	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Λίγο	Αρκετά	Λίγο
5/6/2024 13:47:26	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Λίγο	Αρκετά	Λίγο	Διαφωνό	Συμφωνό	Λίγο	Αρκετά	Αρκετά
5/6/2024 13:47:51	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Διαφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Αρκετά	Πάρα πολύ	Λίγο	Αρκετά	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 13:51:24	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Άνεργος	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ

5/6/2024 14:01:57	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	Πάνω από 36	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ
5/6/2024 14:08:47	Κάτω των 30	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Διαφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 14:10:09	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	6 έως 15	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνό	Συμφωνό	Διαφωνό απόλυτα	Πολύ	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Λίγο	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Καθόλου	Καθόλου
5/6/2024 14:12:10	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Αρκετά	Αρκετά	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 14:18:23	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Καθόλου	Αρκετά	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ
5/6/2024 14:19:30	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 14:32:00	51 έως 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/6/2024 15:04:14	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 15:08:30	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	άνεργος	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ

5/6/2024 15:51:18	41 έως 50	Απόφοιτ ος Λυκείου	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Διαφωνό	Διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Καθόλο υ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Καθόλου	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Καθόλου	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 15:55:24	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 15:57:09	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Καθόλου	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Λίγο
5/6/2024 15:59:47	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 16:19:01	41 έως 50	Κάτοχος διδασκαρ ικού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό	Λίγο	Καθόλου	Αρκετά
5/6/2024 17:00:23	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Διαφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Λίγο	Πολύ
5/6/2024 17:22:56	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά
5/6/2024 17:44:14	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Αρκετά	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Αρκετά	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά
5/6/2024 18:02:10	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Καθόλου	Πολύ	Λίγο

5/6/2024 18:27:35	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ	Πολύ	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Λίγο	Αρκετά
5/6/2024 18:39:37	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Δεν εργαζομα ι	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Συμφωνό	Διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Αρκετά	Πολύ
5/6/2024 18:59:39	31 έως 40	Ιεκ	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 19:26:54	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Συμφωνό	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 19:27:32	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Λίγο	Συμφωνό	Συμφωνό	Λίγο	Πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 20:02:25	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 20:15:58	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 20:38:20	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 20:55:44	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Αρκετά	Καθόλου	Πάρα πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Καθόλου	Πάρα πολύ	Καθόλου

5/6/2024 21:18:11	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ
5/6/2024 21:39:14	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Αρκετά	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 22:17:38	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 22:54:25	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Κάτω από 5 έτη	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 23:33:28	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Λίγο	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/6/2024 23:38:59	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Λίγο	Λίγο	Αρκετά	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/6/2024 23:48:22	Άνω των 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Πάνω από 36	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Λίγο
5/7/2024 0:03:22	51 έως 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Αρκετά
5/7/2024 0:04:37	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Δεν εργαζομα ι	Συμφωνό	Διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ

5/7/2024 0:24:53	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνών	Ούτε συμφωνών, ούτε διαφωνών	Συμφωνών	Πάρα πολύ	Συμφωνών	Ούτε συμφωνών, ούτε διαφωνών	Συμφωνών	Συμφωνών	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνών	Συμφωνών	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/7/2024 0:34:51	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνών	Συμφωνών	Συμφωνών	Πάρα πολύ	Διαφωνών	Ούτε συμφωνών, ούτε διαφωνών	Συμφωνών	Συμφωνών	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών	Αρκετά	Αρκετά	Πολύ
5/7/2024 1:04:19	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνών	Συμφωνών	Συμφωνών απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνών απόλυτα	Ούτε συμφωνών, ούτε διαφωνών	Ούτε συμφωνών, ούτε διαφωνών		Αρκετά	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών απόλυτα	Αρκετά	Λίγο	Λίγο
5/7/2024 9:11:43	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Διαφωνών	Διαφωνών	Διαφωνών	Πάρα πολύ	Συμφωνών απόλυτα	Διαφωνών	Διαφωνών	Συμφωνών	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνών, ούτε διαφωνών	Διαφωνών	Αρκετά	Πολύ	Πολύ
5/7/2024 9:28:57	51 έως 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνών	Διαφωνών	Ούτε συμφωνών, ούτε διαφωνών	Συμφωνών	Πάρα πολύ	Λίγο	Πολύ	Αρκετά	Συμφωνών	Συμφωνών	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ
5/7/2024 9:44:13	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Ούτε συμφωνών, ούτε διαφωνών	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών	Πολύ	Συμφωνών	Συμφωνών	Συμφωνών	Συμφωνών	Πολύ	Πολύ	Λίγο	Αρκετά	Συμφωνών	Ούτε συμφωνών, ούτε διαφωνών	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά
5/7/2024 9:50:46	Άνω των 60	Απόφοιτ ος Λυκείου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνών απόλυτα	Διαφωνών	Συμφωνών απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνών	Συμφωνών	Καθόλου	Πολύ	Πολύ
5/7/2024 9:54:02	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνών	Συμφωνών	Συμφωνών	Πολύ	Συμφωνών	Συμφωνών	Συμφωνών	Συμφωνών	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνών	Συμφωνών	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/7/2024 9:54:07	51 έως 60	ΑΣ/ΑΕΝ	26 έως 35	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών	Συμφωνών	Πάρα πολύ	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών απόλυτα	Συμφωνών απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνών	Συμφωνών	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ

5/7/2024 10:42:22	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Αρκετά	Αρκετά
5/7/2024 11:19:12	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/7/2024 11:50:00	51 έως 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Αρκετά	Αρκετά	Πολύ
5/7/2024 11:53:39	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	6 έως 15	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό	Διαφωνό	Λίγο	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Συμφωνό	Διαφωνό	Λίγο	Λίγο	Λίγο
5/7/2024 12:00:19	Άνω των 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Λίγο	Πολύ	Πολύ
5/7/2024 15:34:42	51 έως 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/7/2024 17:48:05	51 έως 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά
5/7/2024 19:07:59	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Διαφωνό	Αρκετά	Λίγο	Λίγο	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Αρκετά	Λίγο	Αρκετά
5/7/2024 19:10:19	31 έως 40	Απόφοιτ ος Λυκείου	6 έως 15	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Διαφωνό απόλυτα	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Λίγο	Λίγο

5/7/2024 19:15:22	31 έως 40	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/7/2024 19:46:13	Άνω των 60	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	Πάνω από 36	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Διαφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά
5/7/2024 20:45:05	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ
5/7/2024 20:47:04	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	6 έως 15	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Καθόλου	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Λίγο	Αρκετά	Αρκετά
5/7/2024 21:12:04	Κάτω των 30	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά
5/7/2024 21:40:46	Άνω των 60	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	Πάνω από 36	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Αρκετά	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/7/2024 21:48:52	Άνω των 60	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	Πάνω από 36	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό	Αρκετά	Λίγο	Πολύ
5/7/2024 23:22:05	51 έως 60	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	16 έως 25	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/8/2024 0:17:07	51 έως 60	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	16 έως 25	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ

5/8/2024 0:21:06	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/8/2024 0:44:29	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Κάτω από 5 έτη	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/8/2024 7:37:55	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Λίγο	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/8/2024 8:48:05	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/8/2024 11:47:26	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Δεν εργάζομα ι	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/8/2024 12:09:10	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Διαφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/8/2024 12:17:18	Κάτω των 30	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Διαφωνό	Συμφωνό	Διαφωνό	Πάρα πολύ	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά
5/8/2024 14:22:47	41 έως 50	Απόφοιτ ος Λυκείου	6 έως 15	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/8/2024 16:05:49	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ

5/8/2024 18:26:28	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Διαφωνώ	Διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά
5/8/2024 18:59:41	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Δουλειές σε διάφορες επιχειρή σεις τοπικά	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Αρκετά	Αρκετά	Λίγο
5/8/2024 19:18:15	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/8/2024 21:06:24	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ
5/8/2024 21:08:57	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/8/2024 21:11:55	41 έως 50	Απόφοιτ ος Λυκείου	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά
5/8/2024 21:17:11	41 έως 50	Απόφοιτ ος Λυκείου	26 έως 35	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Αρκετά	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά
5/8/2024 23:10:57	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Λίγο	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ
5/9/2024 7:59:37	51 έως 60	Απόφοιτ ος	26 έως 35	Εργασία στο	Ούτε συμφωνώ,	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ,	Διαφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά

		Πανεπιστημίου		Δημόσιο Τομέα	ούτε διαφωνώ					ούτε διαφωνώ											
5/9/2024 9:03:30	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	6 έως 15	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Αρκετά	Λίγο	Πολύ	Αρκετά	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά
5/9/2024 9:32:40	51 έως 60	Απόφοιτος Λυκείου	Πάνω από 36	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πολύ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ
5/9/2024 10:39:37	41 έως 50	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Λίγο	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/9/2024 10:51:53	41 έως 50	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πολύ	Αρκετά	Πολύ	Πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/9/2024 10:54:50	51 έως 60	Απόφοιτος Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ
5/9/2024 12:00:40	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Πολύ	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/9/2024 12:00:57	41 έως 50	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Λίγο	Πολύ	Αρκετά	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/9/2024 13:25:01	41 έως 50	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Λίγο	Πολύ	Πολύ	Διαφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά

5/9/2024 15:22:25	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/9/2024 19:32:56	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά
5/9/2024 22:32:19	51 έως 60	Απόφοιτ ος Λυκείου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Διαφωνό	Διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Καθόλου	Αρκετά	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ
5/10/2024 2:13:14	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	Πάνω από 36	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Λίγο	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Διαφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Αρκετά	Αρκετά
5/10/2024 10:29:41	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/10/2024 10:56:17	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ	Πολύ	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Λίγο	Πολύ	Πολύ
5/10/2024 11:06:02	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Πολύ	Πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά
5/10/2024 11:06:43	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Λίγο	Λίγο
5/10/2024 11:16:02	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Πολύ	Αρκετά

5/10/2024 11:53:38	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Λίγο	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά
5/10/2024 11:57:25	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά
5/10/2024 11:59:44	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Αρκετά	Πολύ
5/10/2024 12:07:55	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Αρκετά
5/10/2024 12:11:37	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Αρκετά
5/10/2024 14:46:26	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/10/2024 15:27:53	51 έως 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/10/2024 16:00:00	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά
5/10/2024 18:13:37	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ

5/11/2024 0:14:57	41 έως 50	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	16 έως 25	Ελεύθερο επαγγελματίας	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/11/2024 10:20:27	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	16 έως 25	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Λίγο	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/11/2024 14:17:40	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	26 έως 35	Ελεύθερο επαγγελματίας	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πολύ	Αρκετά	Πολύ
5/11/2024 23:19:54	Άνω των 60	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	26 έως 35	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Αρκετά	Λίγο	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Λίγο	Αρκετά	Αρκετά
5/13/2024 9:30:17	41 έως 50	Απόφοιτος Πανεπιστημίου	16 έως 25	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Πολύ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Αρκετά	Λίγο	Αρκετά	Καθόλου	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/13/2024 9:41:17	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Λίγο	Αρκετά	Αρκετά	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Αρκετά	Αρκετά	Πολύ
5/13/2024 13:58:22	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	6 έως 15	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Λίγο	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Αρκετά	Αρκετά	Πολύ	Πολύ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
5/13/2024 15:11:24	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	6 έως 15	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Αρκετά	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Αρκετά	Λίγο	Πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Λίγο	Πολύ	Πολύ
5/13/2024 15:40:36	Άνω των 60	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	Πάνω από 36	Εργασία στο Λημόσιο Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά

5/13/2024 15:44:49	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/13/2024 16:02:12	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά
5/13/2024 16:29:07	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Διαφωνό απόλυτα	Διαφωνό απόλυτα	Διαφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/13/2024 18:26:13	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
5/13/2024 18:39:10	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Λίγο	Πάρα πολύ	Πολύ	Διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Πολύ	Πολύ
5/13/2024 22:01:59	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Αρκετά	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Πάρα πολύ	Αρκετά	Αρκετά	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/13/2024 23:07:00	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά
5/14/2024 8:17:32	51 έως 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Λίγο	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/14/2024 8:48:31	Άνω των 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Αρκετά	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Διαφωνό	Καθόλο υ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Λίγο	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Λίγο	Λίγο	Λίγο

5/14/2024 9:04:26	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/14/2024 9:12:20	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Αρκετά	Αρκετά	Πολύ	Πολύ	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/14/2024 10:11:57	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά
5/14/2024 11:29:02	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Διαφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/14/2024 11:53:36	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Αρκετά	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Διαφωνώ	Συμφωνώ	Αρκετά	Λίγο	Λίγο
5/14/2024 11:57:57	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Λίγο	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πολύ	Αρκετά	Πολύ
5/14/2024 12:33:36	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/14/2024 14:58:31	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Λίγο	Αρκετά	Αρκετά
5/14/2024 15:48:07	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Πολύ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ	Πολύ	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Λίγο	Αρκετά	Αρκετά

5/14/2024 16:23:33	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Διαφωνό απόλυτα	Καθόλο υ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Διαφωνό απόλυτα	Διαφωνό απόλυτα	Καθόλου	Καθόλου	Καθόλου
5/14/2024 21:23:14	51 έως 60	Απόφοιτ ος Λυκείου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/14/2024 21:25:14	51 έως 60	Απόφοιτ ος Λυκείου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/14/2024 22:41:55	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Λίγο	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Λίγο	Αρκετά	Αρκετά
5/14/2024 22:49:20	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Πολύ	Πολύ
5/14/2024 23:44:34	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/15/2024 1:02:00	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Καθόλου	Πάρα πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Λίγο	Λίγο
5/15/2024 9:01:05	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/15/2024 9:37:54	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ

5/15/2024 9:43:43	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Λίγο	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/15/2024 9:44:02	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/15/2024 9:52:22	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/15/2024 10:14:24	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ
5/15/2024 10:45:31	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Διαφωνό απόλυτα	Καθόλο υ	Αρκετά	Πολύ	Καθόλου	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Καθόλου	Πολύ	Πάρα πολύ
5/15/2024 10:46:44	41 έως 50	Απόφοιτ ος Λυκείου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ
5/15/2024 11:02:14	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Πολύ	Αρκετά	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πολύ
5/15/2024 11:09:30	41 έως 50	Απόφοιτ ος Λυκείου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πολύ	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά	Συμφωνό	Διαφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/15/2024 11:55:27	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Λίγο	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ

5/15/2024 12:06:11	41 έως 50	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ
5/15/2024 12:30:04	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά
5/15/2024 14:38:48	Άνω των 60	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Πάνω από 36	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Διαφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ
5/15/2024 14:44:22	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Καθόλου	Πολύ	Λίγο	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Αρκετά	Λίγο	Πολύ
5/15/2024 16:25:45	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	6 έως 15	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ
5/15/2024 19:08:04	Κάτω των 30	Απόφοιτ ος Λυκείου	6 έως 15	Ελεύθερο ς επαγγελμ ατίας	Συμφωνό απόλυτα	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Λίγο	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Καθόλο υ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πολύ	Διαφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/15/2024 22:02:05	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	Πάνω από 36	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Λίγο	Αρκετά	Αρκετά
5/16/2024 0:03:42	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πολύ
5/16/2024 8:00:06	51 έως 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πάρα πολύ	Καθόλου	Διαφωνό	Διαφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ

5/16/2024 8:36:17	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ
5/16/2024 8:56:28	Άνω των 60	Απόφοιτ ος Λυκείου	26 έως 35	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/16/2024 10:39:07	Άνω των 60	Απόφοιτ ος Υποχρεω τικής Εκπαίδευ σης	26 έως 35	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Πολύ	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ
5/16/2024 11:50:41	31 έως 40	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	6 έως 15	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Λίγο	Λίγο	Πολύ	Αρκετά	Συμφωνό απόλυτα	Διαφωνό	Αρκετά	Πολύ	Πολύ
5/16/2024 22:28:42	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	6 έως 15	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πολύ	Αρκετά	Πολύ
5/16/2024 22:50:54	31 έως 40	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	Κάτω από 5 έτη	Εργασία στον Ιδιωτικό Τομέα	Συμφωνό	Συμφωνό	Διαφωνό	Λίγο	Διαφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Λίγο	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ
5/17/2024 11:08:56	Άνω των 60	Κάτοχος Μεταπτυ χιακού	Πάνω από 36	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Πολύ	Πάρα πολύ	Αρκετά	Λίγο	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Διαφωνό	Αρκετά	Αρκετά	Αρκετά
5/19/2024 15:34:29	41 έως 50	Απόφοιτ ος Πανεπιστ ημίου	16 έως 25	Εργασία στο Δημόσιο Τομέα	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό	Ούτε συμφωνό, ούτε διαφωνό	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πολύ
5/20/2024 7:32:58	51 έως 60	ΤΕΙ	Πάνω από 36	Εργασία στον	Συμφωνό	Συμφωνό απόλυτα	Συμφωνό απόλυτα	Πάρα πολύ	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Συμφωνό	Αρκετά	Πάρα πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ	Συμφωνό	Διαφωνό	Πάρα πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.